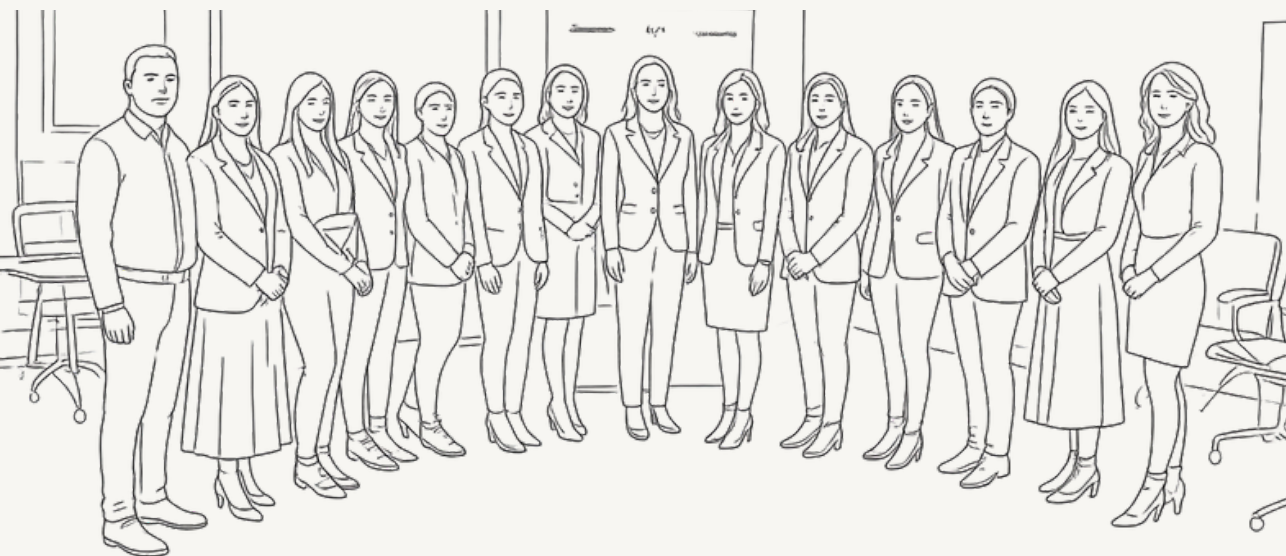

SOCIETATEA CIVILĂ - PARTENER ÎN IMPLEMENTAREA AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA ȘI INTEGRAREA EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

AUTORI:
ELENA MÂRZAC (COORD.),
RODICA PANȚA, VADIM VIERU, ANA NEGRU

Studiul a fost elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea angajamentului privind securitatea umană incluzivă” implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA), fiind finanțat prin intermediul unui grant al Institutului pentru Raportare despre Pace și Război, cu suportul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO). Opiniile, constatările și concluziile prezentate în acest Studiu aparțin autorului și nu reflectă neapărat punctul de vedere al IWPR sau al Guvernului Regatului Unit.

Ne exprimăm înalta considerație și întreaga noastră grațitudine instituțiilor responsabile de implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (FPS), precum și organizațiilor societății civile ce implementează proiecte în acest domeniu, pentru suportul acordat în procesul de elaborare a acestui Studiu.

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	2
INTRODUCERE	3
1. ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN IMPLEMENTAREA AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA	9
1.1. Participarea societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în contextul integrării europene.....	10
1.2. Modele europene și regionale de implicare a societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea	17
1.3 Bune practici și lecții relevante pentru Republica Moldova	21
2. PARTICIPAREA ȘI CONTRIBUȚIA SOCIETĂȚII CIVILE LA IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI NAȚIONAL PRIVIND AGENDA FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA ÎN REPUBLICA MOLDOVA	26
2.1. Cadrul formal și mecanismele de participare și cooperare a societății civile în implementarea Programului național FPS.....	28
2.2. Contribuția societății civile la implementarea obiectivelor Programului național 1325: inițiative, proiecte și rezultate.....	35
2.3. Provocări, lacune și necesități pentru participarea efectivă a societății civile.....	44
2.4 Direcții prioritare pentru consolidarea rolului societății civile în implementarea Agendei FPS.....	55
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	63
BIBLIOGRAFIE	69
ANEXE	70
Anexa 1. Chestionarul adresat organizațiilor societății civile	81
Anexa 2. Chestionarul adresat autorităților și instituțiilor publice	85
Anexa 3. Lista organizațiilor și instituțiilor participante.....	86
Anexa 4. Sinteza celor zece probleme identificate și a necesităților prioritare în implementarea Agendei FPS.....	88
Anexa 5. Lista ONG-urilor care au avut proiecte relevante pentru Agenda Femeile, Pacea și Securitatea	89
Anexa 6. Proiecte și inițiative relevante pentru implementarea Programului național 1325	

LISTA ABREVIERILOR

Agenda FPS	Agenda Femeile, Pacea și Securitatea
APL	Autorități Publice Centrale
DCAF	Centrul de la Geneva pentru Guvernanța Sectorului de Securitate
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
OSC	Organizațiile societății civile
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PISA	Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare
Program național 1325	Programul Național de Implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027 și Planul de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia
Rezoluția 1325	Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU
UE	Uniunea Europeană
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională
UTA Găgăuzia	Unitatea Teritorial-Autonomă Găgăuzia

INTRODUCERE

Elaborarea prezentului Studiu se înscrie în contextul implementării Programului național pentru implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023–2027 și Planului de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia., care constituie principalul cadru național de politici în domeniul Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (FPS).

Studiul a fost elaborat după prezentarea Raportului de evaluare intermediară a Programului național¹, care a examinat progresele înregistrate în prima etapă de implementare, precum și dificultățile, lacunele și domeniile care necesită o atenție sporită în perioada rămasă până la finalizarea Programului în 2027. În acest context, devine relevantă o analiză distinctă a contribuției societății civile la realizarea obiectivelor Programului și a modului în care participarea acesteia poate fi consolidată în etapa următoare de implementare.

Societatea civilă are un rol important atât prin implementarea proiectelor și inițiativelor care contribuie la realizarea obiectivelor Programului național 1325, cât și prin furnizarea de expertiză, activități de monitorizare, cercetare, instruire, advocacy și facilitarea dialogului dintre instituțiile publice și comunități. Datele și experiențele acumulate în procesul de implementare indică necesitatea analizării nu doar a volumului

activităților realizate, ci și a gradului în care organizațiile societății civile sunt integrate în mecanismele de planificare, coordonare, monitorizare și evaluare a Agendei FPS.

Necesitatea elaborării Studiului rezultă, astfel, din importanța unei analize aprofundate a nivelului și formelor de participare a societății civile, a proiectelor și inițiativelor dezvoltate în sprijinul Agendei FPS, precum și a contribuției acestora la realizarea obiectivelor Programului național 1325. Studiul completează perspectiva oferită de evaluarea intermediară prin concentrarea asupra rolului societății civile și asupra relațiilor de cooperare dintre organizațiile societății civile și instituțiile responsabile de implementarea Programului.

Analiza este relevantă și din perspectiva pregătirii etapei finale de implementare a Programului pentru anii 2023–2027 și a viitorului ciclu de politici în domeniul Femeile, Pacea și Securitatea. Identificarea bunelor practici, a lacunelor existente și a necesităților societății civile este necesară pentru dezvoltarea unui model de participare mai sistematic, predictibil și instituționalizat. În același timp, procesul de integrare europeană a Republicii Moldova conferă o relevanță sporită participării societății civile în procesele de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor publice. Din această perspectivă, consolidarea cooperării dintre instituțiile responsabile de

¹ Raport de evaluare intermediară a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027.
[https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/Raport%20de%20evaluare%20intermediar%C4%83%20PNA%201325%20\(2023%20-%202025\).pdf](https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/Raport%20de%20evaluare%20intermediar%C4%83%20PNA%201325%20(2023%20-%202025).pdf)

implementarea Programului național 1325 și organizațiile societății civile reprezintă atât o condiție pentru creșterea eficienței Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, cât și o componentă a dezvoltării unei guvernări participative și incluzive în domeniul securității.

Relevanța Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în contextul european și regional

Agenda Femeile, Pacea și Securitatea, consacrată prin Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU și rezoluțiile conexe, a devenit un cadru normativ important pentru integrarea perspectivei de gen în politicile de securitate, prevenire a conflictelor, gestionare a crizelor și reconstrucție. Rezoluția 1325 subliniază participarea femeilor la toate nivelurile de luare a deciziilor în prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor, precum și protecția femeilor și fetelor în contexte de insecuritate².

Din perspectivă analitică, evaluarea contribuției societății civile la implementarea Agendei FPS trebuie să depășească simpla cuantificare a activităților realizate și să se concentreze asupra unor indicatori relevanți, precum gradul de participare la procesele de monitorizare, existența mecanismelor instituționalizate de dialog, reprezentarea femeilor în sectorul de securitate și nivelul resurselor financiare alocate.

Principala provocare rămâne transformarea participării formale prevăzute în documentele strategice în rezultate măsurabile și sustenabile, problemă semnalată în mod constant în evaluările internaționale ale Agendei FPS³. Republica Moldova dispune de un cadru național relevant prin Programul Național pentru implementarea Rezoluției 1325 pentru perioada 2023–2027. Programul stabilește obiective privind integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate și apărare, reducerea stereotipurilor, îmbunătățirea cadrului instituțional, instruirea specialiștilor, participarea femeilor și comunicarea cu actorii interesați⁴. Cu toate acestea, pentru ca Agenda FPS să producă rezultate durabile, este necesară trecerea de la o abordare predominant instituțională la una participativă, în care societatea civilă să fie implicată constant în planificare, implementare, monitorizare și comunicare publică.

Datele privind implementarea Programului național confirmă atât potențialul, cât și provocările existente. Pentru anul 2023, raportul oficial indică un nivel de implementare și implementare parțială de 43,3% a Planului de acțiuni 2023–2027 și o rată de realizare de 63% pentru activitățile planificate în anul respectiv⁵. Aceste rezultate evidențiază faptul că organizațiile societății civile funcționează simultan ca parteneri de implementare, furnizori

² UN Women, Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1325, 2000, disponibil online: [https://undocs.org/S/RES/1325\(2000\)](https://undocs.org/S/RES/1325(2000))

³ Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 152 din 22 martie 2023. https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/program%20national_152md.pdf

⁴ Programul național pentru implementarea Rezoluției 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023–2027, HG nr. 152/2023, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136486&lang=ro

⁵ Retrospectiva anului 2023: raportul de progres pentru 2023 privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325. https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/Copy%20of%20RO_Copy%20of%20Final_Booklet%20Caiet%20WPS.pdf, p. 4

⁶ Ibidem

de expertiză, actori de monitorizare și facilitatori ai dialogului dintre instituțiile publice și comunități.

Scopul și obiectivele cercetării

Scopul cercetării constă în analiza rolului și contribuției societății civile la implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea și a Programului național pentru implementarea Rezoluției 1325 în Republica Moldova, cu accent pe formele de participare, mecanismele de cooperare cu instituțiile publice, contribuția prin proiecte și inițiative, precum și pe identificarea lacunelor și a direcțiilor de consolidare a implicării societății civile.

Pentru realizarea acestui scop, cercetarea urmărește următoarele **obiective**:

- Analiza cadrului normativ și instituțional care reglementează participarea societății civile la implementarea Agendei FPS și a Programului național în Republica Moldova.
- Examinarea modelelor europene și regionale de implicare a societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea și identificarea bunelor practici relevante pentru Republica Moldova.
- Evaluarea rolului și contribuției societății civile la implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, inclusiv din perspectiva procesului de integrare europeană a Republicii Moldova.
- Analizarea formelor și nivelului de participare a organizațiilor societății civile în implementarea Programului național 1325, inclusiv a experienței

de cooperare și coordonare cu instituțiile publice.

- Cartografierea proiectelor și inițiativelor societății civile relevante pentru Agenda FPS și analiza contribuției acestora la realizarea obiectivelor Programului național 1325.
- Compararea percepțiilor societății civile și ale instituțiilor publice privind eficiența mecanismelor de colaborare, gradul de valorificare a recomandărilor și nivelul de participare la procesele de implementare și monitorizare.
- Identificarea principalelor provocări, lacune și necesități care limitează participarea efectivă și instituționalizată a societății civile în implementarea Agendei FPS.
- Formularea unor direcții prioritare și recomandări pentru consolidarea rolului societății civile în implementarea actualului și a viitorului Program național 1325.

Metodologia cercetării și limitele analizei

Cercetarea îmbină metode cantitative și calitative de analiză, fiind fundamentată pe integrarea și compararea informațiilor provenite din surse și categorii diferite de date. Utilizarea concomitentă a datelor documentare, a răspunsurilor la chestionare și a cartografierii proiectelor permite compararea perspectivei instituțiilor responsabile de implementarea Programului național 1325 cu cea a organizațiilor societății civile implicate în realizarea Agendei FPS.

Cercetarea s-a bazat pe următoarele metode și instrumente:

- **analiza documentară** a cadrului normativ și de politici relevant pentru Agenda Femeile, Pacea și Securitatea, inclusiv a Programului național FPS, a documentelor de implementare și monitorizare, precum și a altor documente relevante pentru participarea societății civile;
- **analiza modelelor și practicilor europene și regionale** privind implicarea organizațiilor societății civile în implementarea Agendei FPS, în vederea identificării unor mecanisme, practici și lecții relevante pentru Republica Moldova;
- **chestionarea organizațiilor societății civile** care desfășoară proiecte, programe sau inițiative relevante pentru Agenda FPS. Chestionarul a urmărit identificarea formelor de implicare în implementarea Programului național, a domeniilor și obiectivelor la care contribuie organizațiile, a experienței de cooperare cu instituțiile publice, precum și a principalelor dificultăți și necesități⁷;
- **chestionarea instituțiilor publice**⁸ implicate în implementarea Programului național 1325, cu accent pe percepția acestora asupra rolului societății civile,

experiența de cooperare, eficiența mecanismelor existente și oportunitățile de consolidare a colaborării;

- **analiza comparativă a răspunsurilor** oferite de instituțiile publice și de societatea civilă, utilizată pentru identificarea zonelor de convergență, dar și a diferențelor de percepție privind nivelul de participare, funcționarea mecanismelor de coordonare, valorificarea recomandărilor societății civile și eficiența cooperării;
- **cartografierea proiectelor și inițiativelor societății civile relevante pentru Agenda FPS**, prin identificarea organizațiilor implementatoare, a finanțatorilor, a domeniilor de intervenție și a corespondenței acestora cu obiectivele Programului național. Exercițiul nu s-a limitat la proiectele care utilizează în mod explicit terminologia „Femeile, Pacea și Securitatea” sau „Rezoluția 1325”, ci a inclus și inițiative care, prin obiectivele și activitățile lor, contribuie direct la domenii relevante pentru Agendă, precum participarea și leadershipul femeilor, prevenirea și combaterea violenței, securitatea umană și comunitară, reziliența informațională, sprijinul acordat

⁷ Chestionarul adresat organizațiilor societății civile a fost completat în perioada iunie–iulie 2026 de următoarele organizații: Asociația Femeilor din Armata Națională, Asociația Femeilor din Procuratură, Asociația Obștească „AFI – Act for Involvement”, Asociația Obștească „FĂCLIA”, Asociația Obștească MIRKIRAS (din UTAG), Asociația pentru Combaterea Izolării Informaționale ECOU, Asociația pentru Dezvoltare Durabilă Integrată, Centrul de Dezvoltare și Susținere a Inițiativelor Civice „Rezonans”(regiunea transnistreană a RM), Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD), Centrul Pro Marshall din Republica Moldova, Institute for Democracy and Development (I4DD), Institutul Virtutes Civilis, Keystone Moldova, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA), Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală LEADER.

⁸ Chestionarul adresat instituțiilor implementatoare a fost completat în luna iunie 2026 de următoarele autorități și instituții publice: Ministerul Afacerilor Interne – Aparatul central, Inspectoratul General al Poliției; Inspectoratul General al Poliției de Frontieră; Inspectoratul General pentru Situații de Urgență; Inspectoratul General pentru Migrație; Inspectoratul General de Carabinieri; Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne; Ministerul Apărării; Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Căminul de stat; Biroul Politici de Reintegrare; Administrația Națională a Penitenciarelor; Procuratura Generală; Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Externe; Serviciul de informație și securitate; Serviciul de Protecție și pază de stat; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal (în subordinea ministerului finanțelor); Oficiul Avocatului Poporului.

femeilor refugiate și grupurilor vulnerabile, guvernanta sectorului de securitate, cercetarea, monitorizarea și comunicarea strategică.

Rezultatele cercetării trebuie interpretate ținând cont de o serie de **limite metodologice**.

Chestionarele nu reprezintă un eșantion statistic reprezentativ pentru întregul sector asociativ sau pentru totalitatea instituțiilor publice din Republica Moldova. Acestea reflectă experiențele și percepțiile organizațiilor și instituțiilor care au participat la cercetare și care au grade diferite de implicare și familiarizare cu Agenda FPS.

O altă limită este legată de *cartografierea proiectelor societății civile*. În lipsa unui mecanism național unic și permanent de evidență a proiectelor relevante pentru Agenda FPS, cartografierea a fost realizată pe baza informațiilor disponibile și identificate în procesul cercetării. Prin urmare, aceasta nu poate fi considerată exhaustivă. Unele inițiative, în special cele desfășurate la nivel local, de amploare redusă sau incluse în proiecte cu o arie tematică mai largă, este posibil să nu fi fost cuprinse în procesul de cartografiere.

Caracterul transversal al Agendei FPS generează, de asemenea, o dificultate metodologică. Numeroase proiecte contribuie la obiectivele Programului național 1325 fără a fi definite explicit drept proiecte FPS. Încadrarea acestora în obiectivele Programului presupune un anumit grad de interpretare analitică, realizată în funcție de scopul, grupurile-țintă și activitățile proiectelor.

Cercetarea analizează în principal contribuția și mecanismele de participare, și nu realizează o evaluare de impact a fiecărui proiect identificat. Existența unei inițiative sau raportarea acestuia la un obiectiv al Programului național 1325 indică o contribuție potențială sau directă la realizarea obiectivului respectiv, dar nu permite, în absența unor indicatori și evaluări distincte, stabilirea unei relații cauzale între proiect și schimbările produse la nivelul beneficiarilor, instituțiilor sau politicilor publice.

În același timp, comparația dintre percepțiile instituțiilor publice și cele ale societății civile trebuie analizată cu precauție. Cele două categorii de respondenți evaluează colaborarea din poziții instituționale și puncte de referință diferite: instituțiile pot aprecia existența și funcționarea mecanismelor de consultare, în timp ce organizațiile societății civile pot evalua în mai mare măsură influența efectivă asupra deciziilor și măsura în care recomandările lor sunt preluate.

În sfârșit, Studiul oferă o ***imagine asupra situației existente în perioada analizată***. Proiectele societății civile, sursele de finanțare și mecanismele de cooperare se află într-o evoluție continuă. Din acest motiv, constatările trebuie înțelese ca o bază analitică pentru identificarea tendințelor, lacunelor și necesităților de dezvoltare și nu ca o inventariere definitivă a tuturor contribuțiilor societății civile la implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în Republica Moldova.

CAPITOLUL I

**ROLUL
SOCIETĂȚII
CIVILE ÎN
IMPLEMENTAREA
AGENDEI
FEMEILE, PACEA
ȘI SECURITATEA**

1.1. Participarea societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în contextul integrării europene

La nivelul Uniunii Europene (UE), Agenda FPS constituie un element central al politicii externe și de securitate, fiind asociată cu promovarea participării egale a femeilor și cu integrarea perspectivei de gen în procesele de pace și securitate⁹. În ultimul deceniu, UE a extins semnificativ interpretarea acesteia, corelând-o cu dimensiuni precum reziliența democratică și securitatea informațională.

În același timp, existența unei societăți civile active și independente este recunoscută drept una dintre condițiile fundamentale ale procesului de aderare la UE. Această abordare plasează Agenda FPS în centrul reformelor democratice și al procesului de integrare europeană, transformând-o dintr-un instrument sectorial într-un mecanism de consolidare a guvernantei democratice și a securității umane¹⁰. În acest context, organizațiile societății civile contribuie la consolidarea încrederii între cetățeni

și instituții, la sprijinirea grupurilor vulnerabile și la dezvoltarea unor forme sustenabile de dialog social și instituțional¹¹.

În cadrul Agendei FPS, societatea civilă îndeplinește atât funcții normative, cât și operaționale. Organizațiile societății civile (OSC), în special organizațiile de femei, rețelele de experte, organizațiile pentru drepturile omului și grupurile comunitare, contribuie prin expertiză, acces la comunități, monitorizare independentă, comunicare publică și advocacy. În regiunea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), analiza implementării Agendei FPS evidențiază atât progresul realizat prin planuri naționale, cât și provocări persistente: finanțare insuficientă, mecanisme slabe de responsabilizare și participare uneori formală a OSC-urilor¹². Organizațiile societății civile participă la promovarea și monitorizarea implementării Rezoluției 1325, dar și la transpunerea principiilor

⁹ National Strategy on the Implementation of United Nations Security Council Resolution 1325 (2000) - Women, Peace and Security, for the Period 2024–2028, p. 15

<https://gendermanagement.mapn.ro/webroot/fileslib/upload/files/legislatie%20na%C8%9Bional%C4%83/National%20Strategy%20and%20National%20Action%20Plan%20Women%2C%20Peace%20and%20Security%202024-2028.pdf>

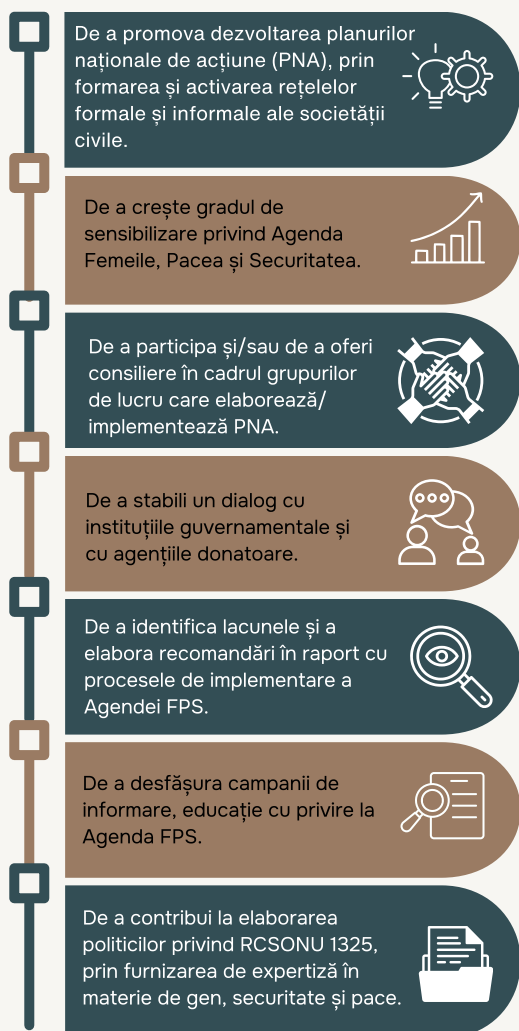
¹⁰ Civil Society. *Civil Society - Enlargement and Eastern Neighbourhood - European Commission*

¹¹ Women, peace and security. <https://kvinnaatlilkinna.org/about-us/what-we-do/wps/>

¹² Implementing the Women, Peace and Security Agenda in the OSCE Region, 2020. <https://www.osce.org/secretariat/444577>

acestea în practici și politici publice prin activități de cercetare, furnizare de servicii, instruire și facilitare a dialogului dintre autorități și comunități¹³. În Republica Moldova, Programul național de implementare a Agendei FPS pentru perioada 2023–2027 acordă un rol important

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN IMPLEMENTAREA AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA:

Realizat în cadrul proiectului „ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea”

organizațiilor societății civile, mediului academic și partenerilor de dezvoltare, instituționalizând mecanisme de consultare și monitorizare¹⁴.

Importanța participării societății civile în procesul de aderare la UE, cu Agenda FPS în contextul reformelor europene și al rezilienței democratice

În procesul de aderare la UE, societatea civilă reprezintă un actor-cheie în promovarea reformelor, monitorizarea implementării acestora și consolidarea sprijinului public pentru integrarea europeană. Contribuția sa depășește rolul consultativ, fiind asociată cu responsabilizarea instituțiilor publice, creșterea transparenței și facilitarea participării cetățenilor la procesul decizional.

Integrarea europeană oferă o oportunitate suplimentară pentru consolidarea Agendei FPS

Capitolul 31 al acquis-ului UE, „Politica externă, de securitate și apărare” vizează capacitatea statelor candidate de a se alinia la pozițiile UE, de a participa la acțiuni ale UE și de a aplica sancțiuni și măsuri restrictive convenite.

Pentru Republica Moldova, Comisia Europeană a constatat în Raportul din 2025 un nivel bun de pregătire în domeniul politicii externe, de securitate și apărare, precum și progrese prin intensificarea dialogului politic cu UE, consolidarea cooperării în domeniul securității și apărării și menținerea unui nivel ridicat de aliniere la Politica Externă și de

¹³ Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: A global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325. <https://wps.unwomen.org/participation/>

¹⁴ Program Național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027. https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/program%20national_152md.pdf

Securitate Comună a UE¹⁵. În același timp, evaluările privind dimensiunea de gen a procesului de aderare evidențiază relevanța directă a Agendei FPS pentru Capitolul 31. Raportul privind Republica Moldova menționează explicit Programul național 1325 și recomandă menținerea angajamentelor FPS și după anul 2027.

În acest context, Agenda FPS reprezintă un instrument complementar pentru democratizarea politicilor de securitate, participarea incluzivă, consolidarea încrederii publice și apropierea Republicii Moldova de standardele europene privind securitatea umană, buna guvernare și reziliența democratică. O componentă importantă este participarea societății civile, inclusiv a organizațiilor pentru drepturile femeilor, atât la elaborarea politicilor, cât și la monitorizarea reformelor asociate aderării la UE. Analizele recente recomandă dezvoltarea unor mecanisme care să permită implicarea

OSC-urilor în supravegherea implementării reformelor și valorificarea expertizei acestora în domenii precum egalitatea de gen, protecția grupurilor vulnerabile, participarea politică și combaterea dezinformării bazate pe gen și identitate.

În cazul Republicii Moldova, această participare are deja o dimensiune practică în procesul de aderare. Analizele recente evidențiază implicarea organizațiilor societății civile atât în procesul decizional, cât și în etapa de pregătire a aderării la UE. În același timp, sustenabilitatea financiară a organizațiilor rămâne o vulnerabilitate, în special în contextul dependenței importante de finanțarea externă. Raportul „Gender analysis of the 2025 European Commission country reports for EU accession countries”¹⁶ confirmă explicit implicarea OSC-urilor în procesul decizional și în pregătirea aderării și semnalează efectele reducerii finanțărilor externe asupra sustenabilității acestora.

¹⁵ European Commission, Moldova Report 2025; Chapter 31: Foreign, security and defence policy, https://enlargement.ec.europa.eu/moldova-report-2025_en

¹⁶ Gender analysis of the 2025 European Commission country reports for EU accession countries. <https://kvinnatillkvinna.org/wp-content/uploads/2026/03/The-Kvinna-till-Kvinna-Foundation-Gender-analysis-of-the-2025-European-Commission-Country-Reports-for-EU-accession-countries.pdf>, p.25

Republica Moldova oferă un exemplu relevant al modului în care implicarea societății civile poate contribui la procesul de europenizare. Evaluările Comisiei Europene evidențiază participarea activă a organizațiilor societății civile în elaborarea și monitorizarea reformelor, precum și existența unor platforme consultative în cadrul ministerelor. Cu toate acestea, eficiența acestor mecanisme este limitată de provocări persistente, inclusiv funcționalitatea inegală a platformelor de dialog și dependența semnificativă de finanțarea externă¹⁷.

Din perspectiva procesului de aderare, Agenda FPS are un caracter transversal și se intersectează cu mai multe domenii ale acquis-ului european. Aspectele privind egalitatea de gen, nediscriminarea, protecția grupurilor vulnerabile și participarea femeilor sunt relevante pentru mai multe capitole de negociere, inclusiv Capitolul 23 „Sistem judiciar și drepturi fundamentale”, Capitolul „Politică socială și ocuparea forței de muncă” și Capitolul 28 „Protecția consumatorilor și sănătate”. Totodată, angajamentele privind Femeile, Pacea și Securitatea sunt reflectate direct în Capitolul 31 „Politica externă, de securitate și apărare”. Această dimensiune transversală creează premise pentru integrarea mai sistematică a obiectivelor FPS în reformele aferente procesului de aderare¹⁸.

În acest context, societatea civilă trebuie să contribuie nu doar la consultarea proiectelor de politici, dar și la elaborarea, monitorizarea și evaluarea reformelor asociate aderării. Analizele recente recomandă implicarea deplină a organizațiilor societății civile, inclusiv a organizațiilor pentru drepturile femeilor, în procesul de elaborare a politicilor la nivel național și local și dezvoltarea unor mecanisme adecvate pentru participarea acestora la monitorizarea reformelor aferente aderării la UE, inclusiv a Agendei de Reforme.

Contribuția organizațiilor societății civile la promovarea valorilor europene, egalității de gen și securității umane

În Republica Moldova, societatea civilă contribuie semnificativ la promovarea valorilor europene prin combaterea violenței bazate pe gen, atât prin furnizarea de servicii pentru victime, cât și prin monitorizarea implementării reformelor și a standardelor europene.

Un reper important îl reprezintă Parteneriatul UE–Republica Moldova în domeniul securității și apărării, încheiat în 2024¹⁹, care include egalitatea de gen între domeniile de cooperare și prevede schimbul de bune practici privind implementarea angajamentelor FPS. Acest cadru oferă oportunități suplimentare pentru integrarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea

¹⁷ Commission staff working document. Republic of Moldova 2025 report. Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 2025 Communication on EU enlargement policy. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/23fa6af0-89b3-4532-a3d9-d1638727d14c_en?filename=moldova-report-2025.pdf

¹⁸ Gender analysis of the 2025 European Commission country reports for EU accession countries. https://kvinnaatillkvinna.org/wp-content/uploads/2026/03/The-Kvinna-till-Kvinna-Foundation-Gender-analysis-of-the-2025-European-Commission-Country-Reports-for-EU-accession-countries.pdf_.p.27

¹⁹ Parteneriat de securitate și apărare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. https://old.gov.md/sites/default/files/security_and_defence_partnership_md-eu-2_-_ro_translation_1_2.pdf

în cooperarea UE–Republica Moldova în domeniul securității și apărării, inclusiv în consolidarea rezilienței și abordarea amenințărilor hibride.

Comisia Europeană evidențiază existența unui sistem mixt de servicii gestionate de instituțiile publice și organizațiile societății civile, iar Agenda de Reforme prevede extinderea infrastructurii de protecție și consolidarea mecanismelor de monitorizare^{20 21}.

Analizele comparative sugerează că statele cu o participare civică mai activă și cu organizații ale societății civile implicate în procesele democratice tind să înregistreze rezultate mai bune în domeniul egalității de gen și al participării femeilor²².

Astfel, rezultatele sugerează că participarea civică și cooperarea dintre instituții și societatea civilă favorizează incluziunea și egalitatea de gen.

Cu toate acestea, persistă provocări precum stereotipurile de gen, accesul inegal la servicii și protecția insuficientă a grupurilor vulnerabile. În acest context, sunt necesare finanțare sustenabilă, bugetare sensibilă la gen, utilizarea datelor dezagregate și integrarea indicatorilor FPS în monitorizarea reformelor asociate aderării la Uniunea Europeană.

Rolul OSC-urilor în combaterea dezinformării, discursului instigator la ură și polarizării sociale

În Republica Moldova, combaterea dezinformării a devenit parte a securității democratice, în contextul amenințărilor hibride și al procesului de integrare europeană. Planul de consolidare a rezilienței democratice pentru 2026–2027 și sancțiunile aplicate de UE pentru manipularea proceselor electorale reflectă această tendință²³.

O dimensiune emergentă a implementării Agendei FPS este consolidarea rezilienței informaționale și răspunsul la dezinformarea bazată pe gen și identitate. Astfel de campanii pot afecta participarea politică și civică a femeilor, siguranța persoanelor vizate, exercitarea drepturilor fundamentale și încrederea în instituțiile democratice. În contextul Republicii Moldova, dezvoltarea

²⁰ Commission staff working document. Republic of Moldova 2025 report. Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 2025 Communication on EU enlargement policy. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/23fa6af0-89b3-4532-a3d9-d1638727d14c_en?filename=moldova-report-2025.pdf

²¹ Hotărâre nr. 200 din 22.04.2026 cu privire la aprobarea Mecanismului național de implementare și monitorizare a Agendei de reforme aferente Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025–2027 și de raportare către Comisia Europeană. https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2026-04/NU-765-CS-2025_0.pdf

²² Women, Peace and Security Index 2025/26. <https://giwps.georgetown.edu/wp-content/uploads/2025/10/WPS-Index-2025-Report.pdf>

²³ How citizens recognise false news and what is the perception of the press: a Study by the Council of Europe reveals the level of media literacy among citizens of the Republic of Moldova. <https://www.coe.int/en/web/chisinau/-/how-citizens-recognise-false-news-and-what-is-the-perception-of-the-press-a-study-by-the-council-of-europe-reveals-the-level-of-media-literacy-among-citizens-of-the-republic-of-moldova>

capacităților instituționale de identificare și analiză a acestor fenomene poate fi completată prin cooperarea cu organizațiile societății civile și organizațiile pentru drepturile femeilor, care dispun de expertiză, acces la comunități și capacități de monitorizare. Raportul „Gender analysis of the 2025 European Commission country reports for EU accession countries”²⁴ evidențiază impactul dezinformării bazate pe gen și identitate asupra femeilor și participării politice și recomandă cooperarea instituțiilor responsabile cu organizațiile de femei. Evaluările Comisiei Europene evidențiază atât progrese, cât și vulnerabilități persistente, inclusiv un cadru normativ incomplet privind discursul instigator la ură și capacitățile limitate de monitorizare online. În acest context, organizațiile societății civile contribuie la monitorizarea narațiunilor toxice, documentarea cazurilor de discurs instigator la ură, promovarea educației media și susținerea grupurilor vulnerabile, având un rol important în promovarea standardelor europene și consolidarea rezilienței informaționale²⁵. În ansamblu, integrarea europeană creează un cadru favorabil pentru consolidarea participării societății civile în implementarea Agendei FPS. Convergența dintre obiectivele Agendei – participare, protecție, prevenire și integrarea perspectivei de

gen – și prioritățile europene privind drepturile fundamentale, buna guvernare, securitatea democratică și reziliența oferă posibilitatea conectării mai sistematice a FPS cu reformele asociate aderării. În acest cadru, societatea civilă contribuie prin implementarea unor proiecte și activități, cât și prin expertiză, monitorizare independentă, colectarea datelor, reprezentarea grupurilor vulnerabile și evaluarea impactului reformelor.

Această perspectivă justifică examinarea experiențelor europene și regionale privind instituționalizarea cooperării dintre autorități și societatea civilă, co-crearea Planurilor Naționale de Acțiuni, monitorizarea independentă, localizarea Agendei FPS și dezvoltarea unor mecanisme sustenabile de participare – aspecte analizate în subcapitolul următor.

Cooperarea dintre instituțiile statului, partenerii externi și societatea civilă în implementarea Programului național 1325

Implementarea eficientă a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea depinde de cooperarea funcțională dintre instituțiile statului, partenerii internaționali și organizațiile societății civile, care contribuie complementar prin politici publice, expertiză, resurse, monitorizare și cunoașterea nevoilor comunităților²⁶. Această abordare reflectă modelul contemporan de guvernanță participativă promovat de

²⁴ Gender analysis of the 2025 European Commission country reports for EU accession countries. <https://kvinna.tillkvinna.org/wp-content/uploads/2026/03/The-Kvinna-till-Kvinna-Foundation-Gender-analysis-of-the-2025-European-Commission-Country-Reports-for-EU-accession-countries.pdf>

²⁵ The Code of conduct on countering illegal hate speech online. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/code-conduct-countering-illegal-hate-speech-online>

²⁶ Implementing the Women, Peace and Security agenda. https://www.eeas.europa.eu/eeas/implementing-women-peace-and-security-agenda_en

UE și de organizațiile internaționale, în care implementarea politicilor publice complexe necesită implicarea simultană a actorilor statali și nestatali. Experiența internațională demonstrează că atunci când unul dintre aceste elemente lipsește, implementarea politicilor devine fie excesiv birocratică și formalistă, fie dependentă de proiecte și finanțări externe, fără a genera schimbări instituționale sustenabile.

În Republica Moldova, Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind agenda FPS pentru anii 2023–2027 prevede cooperarea instituțiilor publice cu autoritățile locale, societatea civilă, mediul academic, mass-media și partenerii de dezvoltare, însă sustenabilitatea financiară rămâne o provocare importantă, o parte semnificativă a costurilor fiind dependentă de sprijin extern²⁷. Cooperarea s-a concretizat prin instruirii, platforme de dialog și monitorizare independentă realizată cu implicarea OSC-urilor și a partenerilor internaționali²⁸. Totodată, evaluările independente evidențiază necesitatea unui mecanism mai formalizat și permanent de cooperare între instituții și societatea civilă, susținut de resurse adecvate și mecanisme clare de coordonare²⁹. Din perspectiva procesului de aderare la UE consolidarea acestei cooperări are o relevanță strategică.

Agenda FPS intersectează mai multe domenii prioritare ale reformelor europene, inclusiv drepturile fundamentale, egalitatea de gen, securitatea, administrația publică și reziliența democratică. În măsura în care principiile și obiectivele FPS sunt integrate în documentele de planificare strategică, în programele naționale de reformă și în mecanismele de monitorizare utilizate de UE, Agenda poate funcționa ca un accelerador al procesului de europenizare și al consolidării instituționale. În schimb, în lipsa unei astfel de integrări, există riscul ca implementarea Agendei FPS să rămână dependentă de proiecte individuale, de sprijinul donatorilor și de implicarea unor persoane-cheie, fără a genera transformări instituționale durabile. Din această perspectivă, consolidarea mecanismelor de cooperare dintre stat, partenerii externi și societatea civilă reprezintă nu doar o condiție pentru succesul Agendei FPS, ci și un element important al procesului de integrare europeană și al consolidării rezilienței democratice a Republicii Moldova.

²⁷ Program național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027. https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/program%20national_152md.pdf, p. 18. Retrospectiva anului 2023: raportul de progres pentru 2023 privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325.

²⁸ https://mai.gov.md/sites/default/files/ONU/Copy%20of%20RO_Copy%20of%20Final_Booklet%20Caiet%20WPS.pdf
²⁹ Monitoring report of the National Implementation Programme of the UN Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and Security for the years 2023–2027: 1 year and 6 months. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2026/03/MONITORING-REPORT-OF-THE-NATIONAL-IMPLEMENTATION-PROGRAMME-OF-THE-UN-SECURITY-COUNCIL-RESOLUTION-1325-ON-WOMEN-PEACE-AND-SECURITY-FOR-THE-YEARS-2023-2027-1.pdf>

Sursă foto: www.pisa.md

1.2. Modele europene și regionale de implicare a societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea

Experiența europeană și regională arată că implementarea Agendei FPS este mai eficientă atunci când societatea civilă este implicată atât consultativ, cât și în elaborare, implementare, monitorizare și evaluare³⁰. Studiile comparative privind Planurile Naționale de Acțiuni 1325 evidențiază faptul că participarea OSC-urilor contribuie la consolidarea asumării (ownership), responsabilizării, relevanței măsurilor și calității monitorizării, în special atunci când cooperarea este instituționalizată și continuă. În schimb, limitarea participării la consultări punctuale și formale diminuează capacitatea OSC-urilor de a influența implementarea și de a contribui la evaluarea independentă a rezultatelor³¹.

Modele europene de cooperare dintre autorități și societatea civilă

Un model relevant este cel de creare în comun și parteneriat instituționalizat, ilustrat de experiența Țărilor de Jos. Planul Național de Acțiuni 1325 al Olandei este construit ca un

parteneriat între ministere și peste 70 de organizații ale societății civile. Acest model acordă societății civile statutul de actor care are o responsabilitate comună cu instituțiile pentru implementarea programului. OSC-urile participă la definirea angajamentelor, la implementarea activităților și la cooperarea cu misiunile diplomatice și partenerii locali din state afectate de conflict³².

Relevanța acestui model constă în faptul că Agenda FPS este tratată atât ca politică guvernamentală, cât și ca responsabilitate comună a statului și societății civile.

Pentru statele aflate în proces de consolidare democratică, inclusiv Republica Moldova, lecția principală este că implicarea OSC-urilor trebuie formalizată prin mecanisme clare: grupuri de lucru, platforme de monitorizare, consultări regulate și responsabilități concrete de implementare.

Un al doilea model este cel al consultării publice și raportării periodice, reflectat de experiența Irlandei. Al patrulea Plan Național de

³⁰ OSCE, Implementing Women, Peace and Security Agenda in the OSCE Region, OSCE Secretariat, Vienna, 2020, [Implementing Women, Peace and Security Agenda in the OSCE Region](https://www.osce.org/data/Implementing-Women-Peace-and-Security-Agenda-in-the-OSCE-Region) | Organization for Security and Co-operation in Europe

³¹ UN Women, Involving Women in Peace and Security: Good Practices in the Implementation of 1325 National Action Plans in East and Southern Africa, 2022.

³² Dutch National Action Plan 1325, Women, Peace and Security - NAP 1325, the Netherlands, <https://www.government.nl/documents/reports/2020/12/15/dutch-national-action-plan-1325-women-peace-and-security-2021-2025>

Acțiuni al Irlandei privind FPS acoperă perioada 2025-2030 și menține accentul pe continuitate, supraveghere, raportare și acumularea lecțiilor din planurile precedente.

Acest model este important deoarece transformă participarea societății civile într-un proces continuu de feedback și nu se reduce doar într-o etapă de validare a politicii publice³³

Un al treilea model este integrarea Agendei FPS în instituțiile de securitate și apărare. Planul de Acțiuni NATO/EAPC privind FPS pentru 2021-2025 subliniază integrarea perspectivei de gen în structurile civile și militare, instruire, politici, planificare, misiuni și operațiuni. Documentul accentuează cooperarea cu partenerii, organizațiile internaționale și societatea civilă³⁴. Acest model este relevant pentru statele partenere NATO, deoarece conectează Agenda FPS cu reforma sectorului de securitate, cultura instituțională și interoperabilitatea democratică.

Un al patrulea model, important pentru Europa de Est și Balcani, este localizarea Agendei 1325. Aceasta presupune adaptarea obiectivelor naționale la realitățile comunităților, regiunilor și grupurilor afectate de insecuritate. Localizarea devine esențială în state marcate de conflicte înghețate, crize hibride, migrație, strămutare, polarizare socială sau neîncredere în instituții. OSC-urile, actorii locali pot identifica rapid nevoile femeilor și fetelor, pot contribui la audituri locale de securitate, planuri comunitare de siguranță și mecanisme de referire pentru victimele violenței.

Experiența Ucrainei în implementarea Agendei FPS în context de război și crize hibride

Ucraina reprezintă unul dintre cele mai relevante exemple regionale de implementare a Agendei FPS în condiții de război, ocupație, deplasare internă, militarizare accelerată și amenințări hibride. Primul Plan Național de Acțiuni al Ucrainei privind Rezoluția 1325 a fost aprobat în 2016, după declanșarea agresiunii ruse în 2014, iar Planul pentru perioada până în 2025 a fost aprobat în 2020 și actualizat în 2022, după invazia la scară largă. Planul include obiective privind participarea femeilor în procesul decizional, protecția împotriva violenței bazate pe gen, sprijinul pentru victimele războiului și implicarea femeilor în procesele de pace și reconstrucție³⁵. Un element distinctiv al experienței ucrainene este localizarea Agendei 1325. După adoptarea primului Plan Național, regiunile au fost încurajate să elaboreze planuri regionale sau locale care adaptează obiectivele naționale la riscurile specifice fiecărei regiuni. Aceste planuri iau în considerare nevoile persoanelor strămutate intern, accesul la servicii, nivelul de expunere la ostilități, componența demografică și capacitatea administrațiilor locale³⁶.

³⁴ Action Plan for the Implementation of the NATO/EAPC Policy on Women, Peace and Security 2021-2025, 21 October 2021, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_187485.htm

³⁵ National Action Plan for the Implementation of UNSCR 1325 «Women, Peace and Security» until 2025. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>

³⁶ National Action Plan 1325 Ukraine, Regional action plans. <https://1325naps.peacewomen.org/index.php/ukraine/>

³⁷ Ukrainian Women's Fund: 25 years of work. <https://uwf.org.ua/en/>

Un rol important îl au coalițiile regionale 1325. Începând cu 2018, Fondul Femeilor din Ucraina³⁷ a sprijinit dezvoltarea unor platforme regionale care reunesc autorități publice, organizații ale societății civile și reprezentanți ai sectorului de securitate. Aceste coaliții funcționează ca mecanisme de dialog, localizare, implementare, monitorizare și advocacy pentru Agenda FPS³⁸. Ele contribuie la elaborarea și implementarea planurilor regionale, la instruire, campanii de informare, sprijin pentru supraviețuitoarele violenței și documentarea nevoilor comunităților afectate de război.

Experiența ucraineană arată că societatea civilă poate deveni simultan furnizor de servicii, actor de monitorizare, partener de politici publice și voce a comunităților afectate. Organizațiile de femei, grupurile de veterane, organizațiile persoanelor strămutate intern, rețelele locale de experte și grupurile de sprijin pentru supraviețuitoare au contribuit la transformarea Agendei FPS într-un instrument practic de reziliență. În context de război, aceste organizații au oferit asistență psihosocială, au efectuat documentarea nevoilor, advocacy pentru servicii mai bune, au susținut participarea femeilor la planificarea reconstrucției și menținerea dialogului cu autoritățile locale și centrale.

Pentru Republica Moldova, experiența Ucrainei este relevantă atât prin apropierea geografică, cât și prin

faptul că ambele state se confruntă cu presiuni hibride, dezinformare, insecuritate regională și provocări legate de coeziunea socială.

Lecția centrală este că Agenda FPS trebuie tratată ca parte a rezilienței democratice și a răspunsului la crize, nu doar ca politică de egalitate de gen.

³⁷ Ukrainian Women's Fund: 25 years of work. <https://uwf.org.ua/en/>

³⁸ National Action Plan 1325 Ukraine, Coalitions in the regions. <https://uwf.org.ua/en/navigator-1325/>

Analiza modelelor europene și regionale permite identificarea unor bune practici adaptabile pentru Republica Moldova.

instituționalizarea participării societății civile

Consultările ad-hoc sunt utile, dar insuficiente. Modelele cele mai eficiente includ structuri permanente: consilii consultative, grupuri de lucru intersectoriale, platforme de monitorizare sau mecanisme de co-implementare. OSC-urile trebuie să aibă roluri clare în expertiză, instruire, comunicare publică, monitorizare, cercetare și reprezentarea grupurilor afectate.

crearea în comun a Planurilor Naționale de Acțiuni

Societatea civilă trebuie implicată din etapa de analiză a problemelor și definire a obiectivelor, **nu doar la validarea documentului final**. Crearea în comun contribuie la obiective mai realiste, indicatori mai relevanți și acțiuni mai bine conectate la nevoile femeilor din comunități, ale femeilor din sectorul de securitate, ale refugiatelor, ale supraviețuitoarelor violenței și ale femeilor din zone vulnerabile.

localizarea Agendei 1325

Experiența Ucrainei arată că planurile regionale și locale pot transforma Agenda FPS într-un mecanism concret de răspuns la crize. Localizarea poate include planuri locale de siguranță, audituri de securitate comunitară,

instruiri pentru autoritățile locale, mecanisme de sesizare și referire, consultări cu femei din comunități și sprijin pentru OSC-uri locale.

monitorizarea independentă și raportarea alternativă

OSC-urile pot evalua gradul real de implementare a planurilor naționale, pot identifica blocaje și pot formula recomandări bazate pe date. Acest mecanism este deosebit de important în domeniul securității, unde transparența, responsabilizarea și dialogul cu societatea contribuie la consolidarea încrederii publice.

bugetarea clară a măsurilor incluse în Planul Național 1325

Fără resurse dedicate, Agenda FPS riscă să rămână un document declarativ. Bugetarea trebuie să combine alocări din bugetul public, sprijinul partenerilor de dezvoltare și mecanisme transparente de finanțare a OSC-urilor implicate în implementare și monitorizare.

conectarea Agendei FPS cu reforma sectorului de securitate și integrarea europeană

Agenda 1325 trebuie înțeleasă ca instrument de bună guvernare, securitate democratică și reziliență instituțională. Ea contribuie la participarea femeilor în sectorul de securitate, reducerea stereotipurilor instituționale, comunicare publică mai eficientă și politici de securitate mai incluzive.

Sursă foto: www.plisa.md

1.3. Bune practici și lecții relevante pentru Republica Moldova

Conectarea Agendei FPS la procesul de integrare europeană și la Capitolul 24, 31 și alte capitole conexe

Agenda FPS contribuie la modernizarea politicilor de securitate și apărare ale Republicii Moldova prin integrarea principiilor de participare, responsabilitate democratică, egalitate, protecție și reziliență societală. În procesul de aderare la UE, Republica Moldova trebuie să demonstreze alinierea la pozițiile europene de politică externă și securitate, dar și capacitatea de a construi instituții de securitate

democratice, incluzive și orientate spre cetățeni. În acest sens, Programul 1325 reprezintă un instrument care susține atât implementarea Capitolului 31 și altor capitole conexe, precum și consolidarea rezilienței democratice. Implicarea femeilor și a societății civile în politicile de securitate contribuie la o mai bună înțelegere publică a procesului de integrare europeană, la consolidarea legitimității instituțiilor și la crearea unor politici mai sensibile la nevoile reale ale cetățenilor.

PROPUNERI CONCRETE:

- Includerea Agendei FPS în dialogurile sectoriale privind integrarea europeană, în special cele legate de securitate, apărare, reziliență și combaterea amenințărilor hibride;
- Integrarea dimensiunii FPS în documentele de planificare privind capitolele conexe (Capitolul 24 și 31);
- Promovarea cooperării dintre instituțiile responsabile de integrarea europeană, instituțiile de securitate și OSC-urile active în domeniul FPS;
- Elaborarea unor materiale analitice privind contribuția Agendei FPS la implementarea Capitolului 31;
- Organizarea unui dialog anual „Femeile, Pacea și Securitatea în procesul de integrare europeană”, cu participarea autorităților, societății civile, UE, NATO și partenerilor de dezvoltare;
- Includerea expertizei OSC-urilor în pregătirea rapoartelor, consultărilor și contribuțiilor privind progresul Republicii Moldova în domeniul politicii externe, al securității și al apărării.

Consolidarea participării societății civile prin operaționalizarea mecanismelor existente de dialog și monitorizare

Experiența europeană arată că participarea organizațiilor societății civile la implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea este mai eficientă atunci când aceasta este instituționalizată, periodică și conectată la mecanismele oficiale de coordonare și monitorizare, și nu se limitează la consultări ad-hoc sau evenimente punctuale.

În Republica Moldova există deja un asemenea cadru prin Comisia specializată pentru monitorizarea implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea, constituită în cadrul Consiliului Național pentru drepturile omului, la nivelul Cancelariei de Stat. Regulamentul Comisiei, aprobat în 2023³⁹ după adoptarea Programului național FPS 2023–2027, stabilește drept obiectiv asigurarea monitorizării constante a implementării Programului. Componenta instituțională este prevăzută în anexa Regulamentului, iar cadrul existent permite și invitarea

altor actori interesați, inclusiv a reprezentanților societății civile. În acest context, o direcție prioritară ar trebui să fie dezvoltarea și operaționalizarea mecanismului existent, prin consolidarea dimensiunii de dialog și cooperare cu societatea civilă. Aceasta ar permite valorificarea Comisiei nu doar ca mecanism de monitorizare instituțională, dar și ca spațiu regulat pentru consultarea progreselor, discutarea dificultăților de implementare, formularea recomandărilor și schimbul de informații dintre instituții și organizațiile societății civile.

Complementar, Grupul de inițiativă al societății civile privind Agenda FPS poate fi consolidat ca mecanism de coordonare a pozițiilor și expertizei OSC-urilor și ca interlocutor al Comisiei specializate. O asemenea abordare ar contribui la structurarea participării societății civile fără multiplicarea platformelor și fără dispersarea resurselor și responsabilităților.

PROPUNERI CONCRETE:

- Consolidarea cooperării dintre Comisia specializată și Grupul de inițiativă al societății civile privind FPS și reprezentanții APL-urilor;
- Stabilirea unor consultări periodice cu OSC-urile în cadrul activității Comisiei, inclusiv pentru examinarea progreselor și dificultăților în implementarea Programului național 1325;
- Desemnarea unor puncte focale FPS/1325 în instituțiile-cheie și în organizațiile partenere ale societății civile;
- Implicarea sistematică a organizațiilor relevante în grupuri tematice sau reuniuni dedicate unor domenii precum participarea femeilor în sectorul de

³⁹ Dispoziția nr. 121-d din 24 august 2023 cu privire la aprobarea Regulamentului Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului, coordonată de către Ministerul Afacerilor Interne, Chișinău, 24 august 2023. https://gov.md/sites/default/files/users-media/media16/media17/transparența%20decizionala/consiliul%20pentru%20coordonarea%20dezv%20durabile/dispozitie_comisia_specializata_cndo_mai.pdf

securitate, prevenirea violenței, comunicarea strategică, combaterea dezinformării bazate pe gen și localizarea Agendei FPS;

- Elaborarea unui mecanism simplu de raportare anuală comună, cu recomandări formulate de societatea civilă;
- Crearea unui mecanism predictibil prin care recomandările societății civile să fie prezentate, discutate și urmărite în cadrul procesului de monitorizare;
- Valorificarea Grupului de inițiativă pentru colectarea și consolidarea contribuțiilor OSC-urilor la monitorizarea și evaluarea Programului național și la pregătirea viitorului ciclu de politici FPS;
- Reflectarea contribuțiilor societății civile în raportarea periodică privind implementarea Agendei FPS.

Localizarea Agendei FPS

Experiența Ucrainei arată că Agenda 1325 devine mai relevantă atunci când este adaptată la riscurile, vulnerabilitățile și nevoile reale ale comunităților. Pentru Republica Moldova, localizarea este importantă în special în regiunile expuse la insecuritate, dezinformare, polarizare socială, efecte ale războiului din Ucraina, prezența refugiaților/-telor sau participare redusă a femeilor în procese decizionale. Agenda FPS nu trebuie să rămână doar un document național, ci trebuie transformată într-un instrument practic de consolidare a siguranței comunitare, coeziunii sociale și încrederii între cetățeni și autorități.

Republica Moldova ar putea pilota localizarea Agendei FPS în câteva regiuni prioritare: Zona de Securitate, raioanele de frontieră, localitățile care găzduiesc refugiați și refugiate, comunitățile afectate de campanii de dezinformare și regiunile unde femeile sunt slab reprezentate în administrația publică locală sau în structurile consultative. În aceste comunități, autoritățile locale și OSC-urile ar putea realiza consultări cu femei, tinere, refugiate, reprezentante ale minorităților, femei din sectorul public, jurnaliste și activiste locale pentru a identifica principalele riscuri de securitate percepute la nivel comunitar.

PROPUNERI CONCRETE:

- Lansarea a 3-5 proiecte-pilot de localizare a Agendei FPS în raioane sau comunități relevante pentru securitate și coeziune socială (zona de securitate, nordul țării, UTAG etc);
- Elaborarea unor planuri locale de acțiuni FPS/1325 sau integrarea obiectivelor FPS în planurile locale de dezvoltare și siguranță comunitară;
- Organizarea de consultări locale cu femei din diferite grupuri sociale, inclusiv refugiate, femei din minorități, jurnaliste, activiste și femei din administrația publică locală;

- Realizarea unor audituri locale de securitate din perspectivă de gen;
- Crearea unor rețele locale de femei pentru securitate comunitară și reziliență;
- Includerea temelor FPS în activitățile de informare ale autorităților locale, bibliotecilor, universităților, centrelor de tineret și organizațiilor comunitare.

Consolidarea monitorizării independente

Implementarea Agendei FPS presupune atât realizarea activităților planificate, cât și evaluarea impactului acestora. Societatea civilă contribuie la asigurarea unei monitorizări mai obiective prin colectarea de date, consultarea beneficiarilor, elaborarea rapoartelor alternative, evaluarea progresului în baza indicatorilor și formularea recomandărilor. Monitorizarea independentă sprijină instituțiile în identificarea rapidă a blocajelor, ajustarea măsurilor insuficiente și demonstrarea progresului

în dialogul cu partenerii europeni și euro-atlantici. Pentru Republica Moldova, un mecanism util ar fi elaborarea unui Raport alternativ anual privind implementarea Agendei FPS, realizat de un consorțiu de OSC-uri, experți/-te și organizații de femei. Acest raport va completa raportarea oficială și va include analiza progresului, date calitative din comunități, percepțiile beneficiarelor/-lor, dificultăți instituționale și recomandări practice. De asemenea, ar putea fi prezentat public în cadrul unei conferințe anuale dedicate Agendei FPS.

PROPUNERI CONCRETE:

- Elaborarea unui raport alternativ anual al societății civile privind implementarea Programului național 1325;
- Dezvoltarea unui set de indicatori simpli pentru evaluarea progresului: participarea femeilor, instruirii realizate, măsuri de comunicare, cazuri de stereotipuri sau atacuri online, nivelul de cooperare interinstituțională;
- Organizarea de consultări anuale cu beneficiarele și actorii locali pentru evaluarea impactului real al Programului;
- Prezentarea publică a raportului alternativ în dialog cu instituțiile responsabile, partenerii internaționali și mass-media;
- Crearea unui mecanism de urmărire a recomandărilor formulate de OSC-uri;
- Includerea rezultatelor monitorizării în dialogul Republicii Moldova cu UE, NATO, UN Women, OSCE și alți parteneri relevanți.

Includerea Agendei FPS în comunicarea strategică și combaterea dezinformării

În Republica Moldova, femeile implicate în viața publică, jurnalistele,

funcționarele, activistele civice și expertele în securitate pot deveni ținte

ale discursului de ură, stereotipurilor, campaniilor de discreditare și violenței online. Aceste atacuri nu afectează nu doar imaginea persoanelor vizate, ci reduc participarea femeilor în procesele publice, descurajează implicarea civică și subminează încrederea în instituții. Din acest motiv, combaterea dezinformării de gen trebuie tratată ca parte a Agendei FPS și ca element de securitate democratică. Republica Moldova ar trebui să dezvolte o dimensiune specifică privind dezinformarea de gen în implementarea Programului național 1325.

Aceasta ar include monitorizarea atacurilor informaționale împotriva femeilor din viața publică, instruire pentru comunicatoarele și comunicatorii instituționali, ghiduri pentru mass-media, mecanisme de sprijin pentru persoanele vizate și campanii publice care promovează rolul femeilor în securitate, apărare, pace și reziliență. De asemenea, instituțiile publice ar trebui să comunice mai activ despre contribuția femeilor în sectorul de securitate și apărare, pentru a combate stereotipurile și pentru a crește încrederea publică.

PROPUNERI CONCRETE:

- Includerea combaterii dezinformării de gen ca prioritate distinctă în implementarea Programului 1325;
- Dezvoltarea unui mecanism de monitorizare a discursului de ură, stereotipurilor și atacurilor online împotriva femeilor implicate în securitate, politică, jurnalism și activism civic;
- Utilizarea și implementarea ghidului practic pentru instituții și mass-media privind comunicarea responsabilă pe subiecte legate de Femei, Pace și Securitate⁴⁰.
- Instruirea comunicatoarelor/-rilor instituționali, jurnalistelor și jurnaliștilor și OSC-urilor privind identificarea și contracararea dezinformării de gen;
- Lansarea unei campanii publice despre rolul femeilor în securitate, apărare, gestionarea crizelor, consolidarea păcii și reziliență;
- Crearea unui protocol de reacție rapidă în cazul campaniilor de discreditare împotriva femeilor din viața publică;
- Promovarea unor istorii pozitive despre femei din poliție, armată, diplomatie, societate civilă, administrație publică locală și comunități afectate de criză.

CONCLUZIE

În concluzie, experiența regională arată că implementarea eficientă a Agendei FPS depinde de calitatea parteneriatului dintre autorități și societatea civilă. Modelele europene demonstrează importanța participării în comun, finanțării clare, raportării și integrării Agendei 1325 în politicile de securitate. Experiența Ucrainei arată valoarea localizării și rolul organizațiilor de femei în condiții de război și crize hibride. Pentru Republica Moldova, aceste lecții sunt esențiale în contextul integrării europene, consolidării rezilienței democratice și modernizării sectorului de securitate și apărare. Aplicarea lor ar permite transformarea Agendei FPS dintr-un cadru normativ într-un instrument practic de guvernare democratică, securitate umană și reziliență societală.

⁴⁰ Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Ghid de comunicare strategic. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2026/05/Promovarea-Agendei-Femeile-Pacea-si-Securitatea.-Ghid-de-comunicare-strategica.pdf>

CAPITOLUL II

PARTICIPAREA ȘI CONTRIBUȚIA SOCIETĂȚII CIVILE LA IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI NAȚIONAL PRIVIND AGENDA FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea presupune transformarea angajamentelor normative în mecanisme funcționale, politici și intervenții capabile să răspundă necesităților reale. În acest proces, cooperarea dintre instituțiile publice și societatea civilă este esențială pentru conectarea politicilor de securitate cu experiențele și vulnerabilitățile existente la nivel societal și local.

În Republica Moldova, societatea civilă a acumulat în ultimii ani expertiză și experiență practică în domenii precum participarea femeilor, prevenirea violenței, securitatea umană, monitorizarea politicilor, comunicarea strategică și reziliența comunitară. În același timp, trecerea de la implicarea bazată predominant pe proiecte și consultări punctuale către un parteneriat instituționalizat, predictibil și orientat spre rezultate rămâne una dintre condițiile pentru consolidarea implementării Agendei FPS și pentru pregătirea viitorului cadru post-2027.

Acest capitol analizează participarea și contribuția societății civile la implementarea Programului național 1325 în Republica Moldova, urmărind atât cadrul formal de cooperare, cât și implicarea efectivă a organizațiilor în practică. Analiza examinează nivelul și formele de participare, inițiativele și proiectele implementate, funcționarea mecanismelor de coordonare cu instituțiile publice, precum și principalele provocări și necesități identificate. O atenție distinctă este acordată

diferenței dintre participarea prevăzută de cadrul formal și contribuția reală a OSC-urilor, precum și perspectivelor instituțiilor și societății civile asupra eficienței cooperării. Pe această bază sunt identificate direcțiile în care parteneriatul poate fi consolidat în actualul ciclu al Programului și în perspectiva elaborării următorului cadrului programatic.

În Republica Moldova, organizațiile societății civile au devenit actori importanți în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, contribuind atât direct la realizarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU pentru anii 2023–2027, cât și la dezvoltarea unor domenii conexe securității umane.

Măsurarea implicării societății civile folosește două repere. Primul este scara participării civice utilizată de Consiliul European, care distinge patru trepte: informare, consultare, dialog și parteneriat⁴¹.

Al doilea este setul de date colectat pentru prezentul studiu: chestionarul⁴² completat de 14 organizații ale societății civile active în domeniul FPS și chestionarul completat de 19 autorități și instituții publice implementatoare.

Cele două instrumente permit evaluarea implicării atât ca amploare (câte organizații participă și pe câte dintre obiectivele Programului), cât și ca impact (poziția efectivă pe scara participării).

⁴¹ Consiliul European, Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process (versiunea revizuită), Conferința OING, 2019, <https://rm.coe.int/code-of-good-practice-civil-participation-revised-301019-en/168098b0e2>

⁴² Vezi metodologia din introducere

Sursă foto: www.nisa.md

2.1. Cadrul formal și mecanismele de participare și cooperare a societății civile în implementarea Programului național FPS

Hotărârea Guvernului nr. 152/2023 stabilește un mecanism de implementare care acordă un rol central autorităților publice centrale și instituțiilor din sectorul de securitate și apărare. Acestea prezintă anual rapoarte Ministerului Afacerilor Interne, care, la rândul său, informează Guvernul cu privire la progresele înregistrate⁴³.

Societății civile îi este atribuit de către Program statutul de partener de consultare și expertiză, dar nu îi atribuie responsabilități proprii, termene, indicatori sau obligații de raportare. Cadrul formal de participare rămâne astfel limitat la nivelul consultării.

Formele de participare care depășesc nivelul consultării s-au dezvoltat în afara cadrului prevăzut de Program, prin proiecte și memorandumuri bilaterale, inițiate de organizațiile societății civile sau de partenerii de dezvoltare.

Continuitatea cu ciclul precedent este doar una parțială. Programul pentru anii 2018–2021, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 259/2018, prevedea în mod explicit, printre cele opt obiective specifice, consolidarea transparenței și a participării societății civile la

procesul decizional. Totodată, sinteza internațională a planurilor naționale privind Rezoluția 1325 menționează că documentul prevedea implicarea organizațiilor societății civile pe întregul parcurs al implementării, de la etapa de elaborare până la monitorizare⁴⁴. Programul actual menține această dimensiune în cadrul Obiectivului specific 12, „Raportarea și implicarea în procesul de implementare și monitorizare a Agendei FPS”. Totuși, Planul de acțiuni nu transpune această implicare în responsabilități concrete atribuite organizațiilor societății civile, iar mecanismul de raportare rămâne unul preponderent interinstituțional. Prin urmare, din perspectiva nivelului de participare, cadrul formal nu înregistrează un progres semnificativ față de ciclul precedent.

Rezultatele chestionarului evidențiază o implicare semnificativă a sectorului asociativ în implementarea Agendei FPS. și nemijlocit a Programului național 1325. Dintre cele 14 organizații respondente, 11 au realizat proiecte sau inițiative cu referire directă la Agenda FPS, 12 își asociază intervențiile cu obiectivele Programului național, 11 au participat la activități de

⁴³ Hotărârea Guvernului nr. 152/2023 pentru aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136486&lang=ro Hotărârea

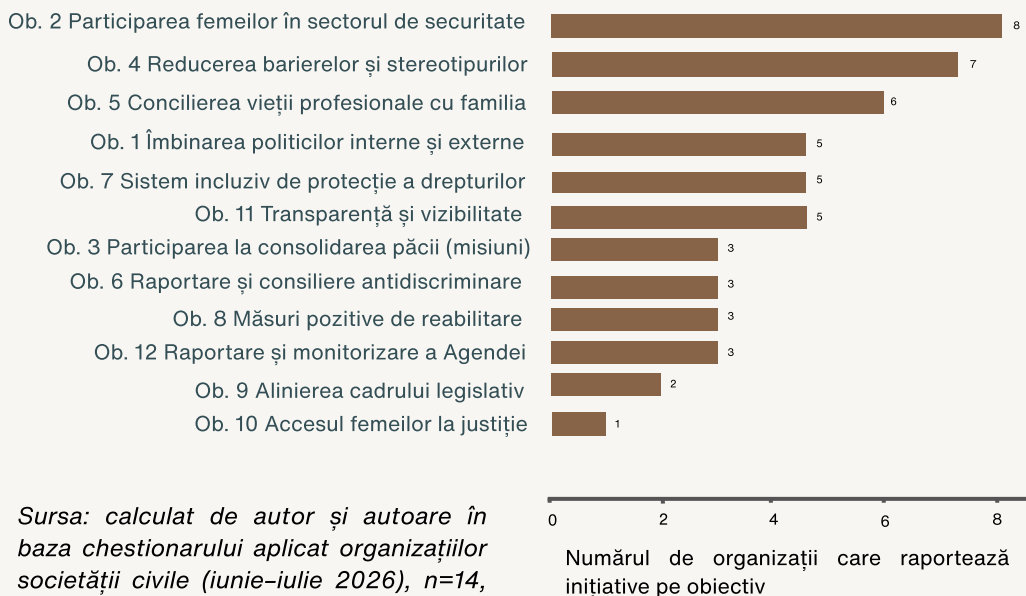
⁴⁴ Guvernului nr. 259/2018 pentru aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018–2021; pentru sinteza prevederilor privind societatea civilă, PeaceWomen/WILPF, 1325 National Action Plans: Moldova, <https://1325naps.peacewomen.org/index.php/moldova/>

instruire sau informare privind Programul național 1325, iar 9 susțin rețele, grupuri sau platforme locale de femei⁴⁵. Cele mai frecvente forme de participare menționate de organizațiile respondente sunt instruirile și atelierile de lucru, urmate de activitățile de mentorat, campaniile de

informare și sensibilizare, participarea la consultări și facilitarea platformelor de dialog.

Distribuția inițiativelor pe obiectivele Programului (Figura 1) evidențiază domeniile în care implicarea societății civile este mai pronunțată.

Fig. 1. Obiectivele specifice a PNA 1325 acoperite de inițiativele organizațiilor respondente

În schimb, implicarea este redusă în domeniile cu o componentă juridică și normativă pronunțată. Obiectivul 9, referitor la alinierea cadrului legislativ, este abordat de două organizații, iar Obiectivul 10, privind accesul femeilor la justiție, de o singură organizație. Aceste date conturează un profil al implicării societății civile orientat predominant spre formare, informare și comunicare publică. Componenta juridică a Agendei FPS, care contribuie la instituționalizarea și sustenabilitatea

schimbărilor, rămâne mai puțin abordată de sectorul asociativ, inclusiv din cauza accesului limitat la finanțări dedicate sau a percepției că acest domeniu aparține în principal competenței instituțiilor publice.

Deși participarea sectorului asociativ este relativ extinsă, cooperarea instituțională rămâne limitată. Doar 7 dintre cele 14 organizații respondente au colaborat cu Secretariatul Programului național 1325 din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

⁴⁵ Chestionarul OSC-FPS (2026), întrebările 1, 4, 5, 7 și 10.

Cele mai frecvente forme de colaborare sunt participarea la evenimente și consultările punctuale, în timp ce implicarea în procese de monitorizare și evaluare este redusă. O singură organizație menționează, printre formele de cooperare cu instituțiile, contribuția la rapoarte de monitorizare și participarea la exerciții de evaluare de tip *peer review*⁴⁶. Din perspectiva nivelului de participare, cea mai mare parte a sectorului asociativ se situează între consultare și dialog: organizațiile sunt invitate să își exprime opiniile și să participe la activități comune, însă sunt implicate mai rar în procesele de planificare și luare a deciziilor.

Autoevaluările realizate de OSC-uri concluzionează că implicarea societății civile este vizibilă în plan practic, însă rămâne limitată din perspectiva cadrului formal. Programul atribuie responsabilitățile de implementare și monitorizare autorităților publice centrale, fără a integra organizațiile societății civile într-un mecanism instituționalizat de participare. În același timp, o parte importantă a activităților aferente Programului național 1325 este realizată cu sprijinul organizațiilor neguvernamentale, ceea ce indică o dependență considerabilă de expertiza și resursele externe.⁴⁷ Cu alte cuvinte, sectorul asociativ contribuie substanțial la implementarea Programului, însă participarea sa la procesele de coordonare și de luare a deciziilor rămâne limitată.

Configurația actuală a mecanismelor de coordonare și colaborare

Implementarea eficientă a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea depinde nu doar de existența unui cadru normativ și a unor instituții responsabile, ci și de calitatea mecanismelor prin care acestea cooperează între ele și cu organizațiile societății civile. În cazul Programului național 1325, coordonarea interinstituțională, consultarea publică, schimbul de informații, mecanismele de feedback și participarea societății civile influențează direct capacitatea Programului de a transforma obiectivele asumate în rezultate concrete. Mecanisme de cooperare între societatea civilă și instituțiile implicate în implementarea Agendei FPS există deja. Unul dintre acestea este Grupul de Inițiativă privind Agenda „Femeile, Pacea și Securitatea”. Creat în octombrie 2024 de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA) cu sprijinul Centrului de la Geneva pentru Guvernanța Sectorului de Securitate (DCAF⁴⁸), grupul reunește reprezentanți ai societății civile și ai mediului academic și oferă un cadru pentru cooperare, schimb de informații și coordonarea inițiativelor în domeniul FPS⁴⁹. Începând cu octombrie 2025 și pe parcursul anului 2026, președinția Grupului este deținută de Institutul pentru Democrație și Dezvoltare (I4DD).

⁴⁶ Chestionarul OSC-FPS (2026), întrebările 2, 3 și 5.

⁴⁷ Chestionarul OSC-FPS (2026), întrebarea 22a.

⁴⁸ Activitatea Grupului de Inițiativă privind Agenda „Femeile, Pacea și Securitatea”. <https://mai.gov.md/ro/node/9820>

⁴⁹ Grupul de Inițiativă reprezintă o comunitate de 9 organizații a societății civile, printre care I4DD, PISA, IVC, I4P, CPD, Pro Marshall, CDF, Făclia și ADDI.

Activitatea Grupului este orientată spre discutarea progreselor și dificultăților în implementarea Programului național 1325, identificarea necesităților instituțiilor și comunităților și consolidarea dialogului cu structurile responsabile de coordonarea Agendei FPS. Totodată, sunt analizate oportunitățile de cooperare și de dezvoltare a unor inițiative comune între organizațiile societății civile și instituțiile publice. Printre direcțiile prioritare se regăsesc extinderea activităților la nivel local, dezvoltarea mentoratului și a leadershipului feminin, consolidarea comunicării publice, localizarea Agendei FPS și dezvoltarea cooperării dintre societatea civilă și instituțiile statului. Dialogul cu autoritățile publice și partenerii de dezvoltare contribuie la corelarea mai bună a inițiativelor societății civile cu obiectivele Programului național și la crearea unor forme mai stabile de cooperare în procesul de implementare.

În Republica Moldova există deja o practică de instituționalizare a cooperării dintre autoritățile publice și societatea civilă în domeniul Agendei FPS, prin memorandumuri și acorduri bilaterale. Printre cele mai relevante exemple se numără cooperarea dintre Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare și Ministerul Apărării⁵⁰ și dintre Institutul pentru Democrație și Dezvoltare și Ministerul Afacerilor Interne⁵¹.

În anii 2019–2020 memorandumuri sau acorduri au fost semnate de Ministerul Apărării cu Asociația Femeilor din Armata Națională și Asociația Obștească „Gender-Centru”. În anii 2019–2020 memorandumuri sau acorduri au fost semnate de Ministerul Apărării cu Asociația Femeilor din Armata Națională⁵² și Asociația Obștească „Gender-Centru”⁵³. Aceste parteneriate, însă nu constituie un mecanism unitar și sistematic de cooperare dintre societatea civilă și toate instituțiile responsabile de implementarea Programului național privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea.

Toate aceste mecanisme au fost dezvoltate, în principal, la inițiativa societății civile sau cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, în afara cadrului instituțional propriu-zis al Programului, iar continuitatea lor este adesea condiționată de durata proiectelor prin care sunt susținute.

Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și prin mecanismul de consultare publică instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 stabilește cadrul general al participării societății civile la procesul decizional și obligă autoritățile să consulte părțile interesate asupra proiectelor de decizii⁵⁴. Analiza modalității de implementare a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea depășește acest cadru general și se

⁵⁰ Semnarea acordului de colaborare cu Ministerul Apărării. <https://pisa.md/noutati/948-semnarea-acordului-de-colaborare-cu-ministerul-apararii/>

⁵¹ Semnare Memorandum de Înțelegere între MAI și I4DD. <https://mai.gov.md/ro/node/9293>

⁵² Lansarea Asociației Femeilor din Armata Națională (AFAN). <https://egalitatedegen.md/author/managerppedg/page/6/>

⁵³ Ministerul Apărării a semnat un acord de cooperare cu „Gender-Centru”. <https://radiochisinau.md/ministerul-apararii-a-semnat-un-acord-de-cooperare-cu-gendercentru---92089>

⁵⁴ Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional; Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.

concentrează pe mecanisme specifice de coordonare și dialog ce au fost dezvoltate în jurul Programului național 1325.

Cadrul actual de coordonare este alcătuit din patru componente principale. În centrul acestora se află Secretariatul Programului 1325 din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, responsabil de colectarea și centralizarea raportărilor autorităților și instituțiilor implicate în implementare. Capacitatea sa instituțională rămâne însă redusă: evaluarea intermediară a Programului arată că pentru coordonarea întregii Agende este prevăzută o singură funcție finanțată integral pentru coordonarea întregii agende⁵⁵.

A doua componentă o reprezintă mecanismele instituționale de coordonare în domeniul FPS și al egalității de gen. Acestea includ punctele focale desemnate pentru implementarea Programului național 1325, unitățile gender responsabile de integrarea egalității între femei și bărbați în politicile sectoriale, precum și grupurile coordonatoare în domeniul gender constituite la nivel instituțional. În perioada de raportare, unele dintre aceste mecanisme au fost formalizate sau consolidate prin ordine interne la nivelul instituțiilor din sectorul de securitate și apărare. În cazul MAI, prin Ordinul nr. 81/2025 a fost reglementată activitatea Grupului coordonator în domeniul gender al ministerului.

A treia componentă o formează instrumentele bilaterale enumerate chiar de instituții în chestionar: consultările publice, inclusiv prin platforma particip.gov.md, grupurile de lucru interinstituționale, acordurile de colaborare și memorandumurile, invitațiile reciproce la instruire⁵⁶.

A patra și singura structură permanentă de dialog dedicată exclusiv Agendei cu participarea societății civile, este Grupul de Inițiativă FPS, care nu dispune de un fundament normativ. În forma actuală, niciun mecanism nu asigură simultan continuitatea funcționării și reprezentarea constantă a societății civile. În opinia instituțiilor intervievate, mecanismele existente de cooperare sunt evaluate favorabil. Toate cele 19 autorități respondente consideră rolul societății civile în implementarea Programului național 1325 drept „important” (9) sau „foarte important” (10). Totodată, 15 instituții indică existența unei „colaborări curente” cu organizațiile societății civile, iar patru menționează o „colaborare ocazională”. Evaluarea eficienței mecanismelor de colaborare confirmă aceeași tendință: 14 instituții le apreciază drept „eficiente”, iar 5 drept „foarte eficiente”, fără a fi înregistrate calificative negative⁵⁷.

Din perspective instituțiilor, cooperarea cu societatea civilă comparativ cu perioada 2018-2021 s-a intensificat. Organizațiile societății civile utilizează însă alte repere,

⁵⁵ Ministerul Afacerilor Interne, Secretariatul Programului național 1325, Raport de evaluare intermediară a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027 (ianuarie 2023 – iunie 2025), Chișinău, martie 2026

⁵⁶ Chestionarul adresat instituțiilor implementatoare ale PNA 1325 (iunie 2026), întrebarea 5

⁵⁷ Chestionarul instituțiilor implementatoare (iunie 2026), n=19, întrebările 2, 4 și 6.

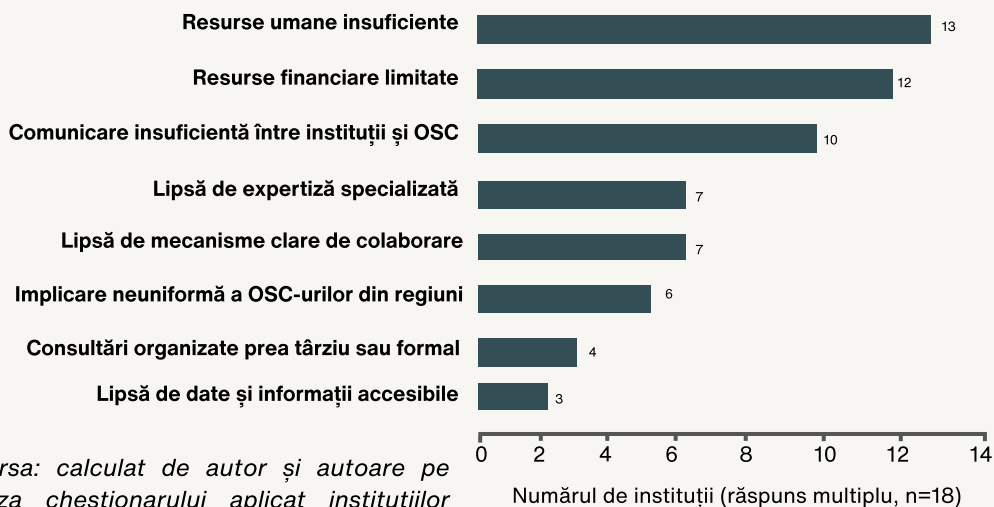
apropiate de standardele de parteneriat aplicate în relația cu partenerii de dezvoltare și de modelele analizate în capitolul 1.2. În aceste condiții, aceleași mecanisme de colaborare sunt apreciate diferit, în funcție de criteriile față de care sunt raportate.

Din perspectiva organizațiilor societății civile, evaluarea aceleiași relații este mai rezervată. Dintre cele 14 organizații care au apreciat nivelul de implicare a

sectorului, 10 îl califică drept „moderat”, iar doar trei consideră că implicarea este ridicată.

O tendință similară se observă și în ceea ce privește valorificarea recomandărilor adresate instituțiilor: dintre cele 14 organizații respondente, 10 apreciază că acestea sunt preluate doar „parțial”, două – „foarte puțin”, iar numai două – „în mare măsură”. Cele două perspective asupra mecanismelor de colaborare sunt prezentate în Figura 3

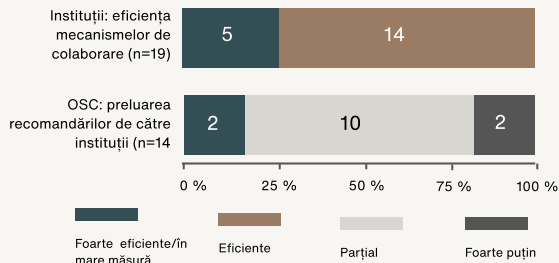
Fig. 2. Obstacole în cooperarea cu societatea civilă, în percepția instituțiilor

Sursa: calculat de autor și autoare pe baza chestionarului aplicat instituțiilor implementatoare (iunie 2026), n=18, răspuns multiplu.

Fig. 3. Percepții comparate: eficiența mecanismelor (instituții) și preluarea recomandărilor (OSC)

Sursa: calculat de autor și autoare în baza chestionarelor aplicate instituțiilor implementatoare (iunie 2026, n=19) și organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026, n=14).

Analizate în ansamblu, datele indică un nivel mediu de implicare a societății civile în implementarea Programului național 1325: o participare relativ extinsă, dar cu un grad limitat de influență asupra proceselor și deciziilor.

Analiza evidențiază un decalaj între contribuția practică a societății civile la implementarea Agendei „Femeile, Pacea și Securitatea” și rolul său în cadrul formal al Programului național 1325. Deși organizațiile societății civile participă activ prin proiecte, instruirii, campanii și platforme de dialog, implicarea lor în planificare, monitorizare, evaluare și luarea deciziilor rămâne limitată. Mecanismele de cooperare existente, Secretariatul Programului 1325, rețeaua punctelor focale = pentru implementarea Programului național 1325, punctele focale de gen, grupurile coordonatoare în domeniul gender constituite la nivel instituțional, acordurile bilaterale și Grupul de Inițiativă privind Femeile, Pacea și Securitatea contribuie la dialog și coordonare, dar nu formează încă un mecanism unitar și instituționalizat de participare a societății civile.

2.2. Contribuția societății civile la implementarea obiectivelor Programului național 1325: inițiative, proiecte și rezultate

În perioada implementării celui de-al doilea Program Național 1325, organizațiile societății civile au realizat aproximativ mai multe proiecte relevante⁵⁹ pentru implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Proiectele reflectă atât creșterea implicării societății civile, cât și diversificarea intervențiilor, de la participarea femeilor la prevenirea violenței, securitatea umană și comunitară, reziliența informațională, sprijinul pentru refugiate, buna guvernare a sectorului de securitate, cercetare și comunicare strategică. Caracterul transversal al intervențiilor permite contribuția simultană la mai multe obiective ale Programului, ceea ce confirmă integrarea tot mai accentuată a Agendei FPS în abordările privind securitatea umană și reziliența societală.

Cel mai bine reprezentat domeniu rămâne **participarea și reprezentarea femeilor**. Proiectele au urmărit dezvoltarea competențelor de leadership, negociere și mediere, consolidarea rețelelor profesionale și

implicarea femeilor în procesele de elaborare și monitorizare a politicilor publice. Proiectul „Women Lead Development”⁶⁰ a asociat instruirea în negociere și mediere cu producerea de expertiză privind pacea și securitatea, inclusiv pentru Zona de Securitate și UTA Găgăuzia. Inițiative precum „Femei pentru Leadership și Bună Guvernare”⁶¹ și „Femei-lidere de astăzi, pacea de mâine”⁶² au extins această logică spre administrația publică, comunități și dezvoltarea economică, iar proiectul „Roma Women for Peace and Security” a introdus o dimensiune importantă de incluziune, conectând participarea femeilor rome cu medierea comunitară, prevenirea violenței și reziliența la dezinformare.

Evoluția relevantă constă în trecerea de la dezvoltarea competențelor individuale către crearea capacității femeilor de a influența procesele decizionale și de construire a păcii. În aceeași logică se înscriu proiectele privind leadershipul tinerelor și

⁵⁹ Cartografierea realizată de PISA. Vezi Anexa proiecte realizate de societatea civilă în domeniul Agendei Femeile, Pacea și Securitatea
⁶⁰ Women Lead Development – femeile conduc schimbarea pentru pace și dezvoltare durabilă. Institutul pentru Democrație și Dezvoltare.

<https://www.idd.md/service/women-lead-development-femeile-conduc-schimbarea-pentru-pace-si-dezvoltare-durabila/>

⁶¹ Femei pentru Leadership și Bună Guvernare. Institutum Virtutes Civilis.

<https://ivcmoldova.org/category/proiecte-in-derulare/femei-pentru-leadership-si-buna-guvernare/>

⁶² AO „Help” și Asociația Inovatorium, Femei-lidere de astăzi, pacea de mâine.

<https://avahelp.md/eveniment-de-totalizare-a-proiectului-femei-lidere-de-astazi-pacea-de-maine/>

construirea păcii pe ambele maluri ale Nistrului⁶³, precum și inițiativele orientate spre cooperarea dintre femeile refugiate și cele din comunitățile gazdă.

O direcție distinctă o constituie **localizarea Agendei FPS**. Proiectele desfășurate în comunități și, în mod particular, în UTA Găgăuzia indică trecerea de la o abordare uniformă, predominant națională, către una adaptată contextelor regionale. Proiectul „Rolul femeilor în procesele de pace: nevoi, percepții și perspective pentru UTA Găgăuzia”⁶⁴ a combinat cercetarea empirică, consultarea și dezvoltarea capacităților locale. Această abordare permite integrarea unor variabile precum nivelul de încredere instituțională, particularitățile sociale și culturale, mediul informațional și relația dintre autorități, societatea civilă și comunități. Localizarea reprezintă astfel una dintre direcțiile cu potențial de dezvoltare pentru următoarea etapă a Agendei FPS. Un al doilea domeniu cu un grad ridicat de acoperire este **prevenirea violenței bazate pe gen, a hărțuirii și discriminării**. În perioada analizată se observă trecerea de la campanii

generale de sensibilizare către intervenții care combină cercetarea, analiza cazurilor, advocacy și acțiunea comunitară. Campania „Hărțuirea sexuală lasă urme. Consimțământul, nu”⁶⁵ și inițiativele asociate Denim Day Moldova⁶⁶ au utilizat date și analiza practicii existente pentru a fundamenta recomandări privind prevenirea hărțuirii și violenței sexuale. În același timp, proiectul „StoP Moldova”⁶⁷, programul EQUALITY CAMP⁶⁸ și proiectele educaționale precum MYCS⁶⁹ demonstrează extinderea prevenirii către comunități, instituțiile de învățământ și organizațiile conduse de femei. Mecanismele de granturi mici și implicarea organizațiilor locale transferă o parte din capacitatea de prevenire către nivelul comunitar. Tendința generală este astfel trecerea de la *răspunsul post-factum către identificarea timpurie a riscurilor și dezvoltarea unor mecanisme locale de prevenire*.

Un element important este legătura dintre prevenirea violenței și sprijinul economic. Intervențiile multisectoriale destinate supraviețuitoarelor violenței⁷⁰ integrează serviciile

⁶³ PNUD, OHCHR și UN Women, Construirea păcii durabile și incluzive, consolidarea încrederii și coeziunii sociale pe ambele maluri ale râului Nistru.

<https://www.undp.org/ro/moldova/projects/construirea-pacii-durabile-si-incluzive-consolidarea-increderii-si-coeziunii-sociale-pe-ambe-le-maluri-ale-nistrului>

⁶⁴ Gagauzia: CMI strengthens women's role in peacebuilding and local dialogue, 2026.

<https://cmi.fi/2026/01/14/gagauzia-cmi-strengthens-womens-role-in-peacebuilding-and-local-dialogue>; Elena Mârzac, Natalia Albu, Rodica Panța, Rolul femeilor în procesele de pace: nevoi, percepții și perspective pentru UTA Găgăuzia.

<https://gagauziadiologue.md/ro/studiu-rolul-femeilor-in-procesele-de-pace-necesitati-si-perspective-pentru-atu-gagauzia/>

⁶⁵ Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Hărțuirea sexuală lasă urme. Consimțământul, nu.: fenomenul afectează unul din cinci tineri.

<https://progen.md/cpd-lanseaza-campania-hartuirea-sexuala-lasa-urme-consimtamentul-nu-fenomenul-afecteaza-unul-din-cinci-tineri/>

⁶⁶ La Strada Moldova, Consimțământul are vârstă. Sub 14 ani nu ar trebui să existe spațiu de interpretare – Denim Day Moldova.

<https://lastrada.md/media/comunicate-de-presa/consimtamentul-are-varsta-sub-14-ani-nu-ar-trebi-sa-existe-spatiu-de-interpretare-este-mesajul-campaniei-denim-day-moldova-din-acest-an>

⁶⁷ Lansarea apelului de granturi pentru StoP Moldova.

<https://sdvmd.net/lansarea-apelului-de-granturi-pentru-stop-moldova/>

⁶⁸ Gender-Centru/Platforma pentru Egalitate de Gen, EQUALITY CAMP: Împreună împotriva violenței.

<https://egalitatedegen.md/equality-camp-impreuna-impotriva-violentei/>

⁶⁹ Terre des hommes Moldova și partenerii, MYCS: pentru o societate civilă de tineret mai puternică.

<https://eu4moldova.eu/ro/capacitatea-si-participarea-incluziva-a-tinerilor-promovate-cu-suportul-ue/>

⁷⁰ Centrul de Drept al Femeilor, Susținerea eforturilor multi-sectoriale de prevenire a violenței împotriva femeilor, prin acordarea unor servicii cuprinzătoare de asistență supraviețuitoarelor, inclusiv prin intermediul programelor de abilitare economică.

<https://cdf.md/projects-in-derulare/>

specializate cu orientarea profesională, mentoratul și sprijinul pentru dezvoltarea autonomiei economice. Această abordare reflectă o înțelegere mai largă a securității femeilor, în care *vulnerabilitatea economică este analizată ca factor care poate amplifica riscul de violență și dependență*.

În domeniul **protecției, bunei guvernări și dezvoltării capacităților instituționale**, proiectele sunt numeric mai puține, dar au un potențial mai pronunțat de instituționalizare. Proiectul „Femeia de pe ambele părți ale granițelor: între echitate și reziliență”⁷¹, a combinat cercetarea în sistemul penitenciar cu instruirea personalului, contribuind la identificarea vulnerabilităților instituționale și formularea unor recomandări pentru integrarea perspectivei de gen. Proiectele privind integritatea și respectarea drepturilor omului în sectorul apărării⁷² completează această direcție. Ele indică trecerea de la formarea individuală la *dezvoltarea culturii organizaționale și integrarea perspectivei de gen în funcționarea instituțiilor de securitate și apărare*.

În același timp, Agenda FPS începe să integreze mai clar securitatea informațională, tehnologiile digitale și amenințările hibride. Proiectul „Al fără granițe: Tineri și femei din comunități diverse conectează Moldova prin inovație”⁷³ și proiectul „Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și stereotipurilor”⁷⁴ extind perspectiva de gen către securitatea cibernetică, integritatea informațiilor și manipularea informațională. Această evoluție este relevantă în contextul Republicii Moldova, deoarece stereotipurile de gen pot fi instrumentalizate în cadrul narațiunilor de dezinformare și pot contribui la diminuarea încrederii în instituții și în politicile privind egalitatea și participarea femeilor.

În ceea ce privește **reabilitarea și recuperarea**, intervențiile sunt mai puțin numeroase, însă demonstrează o schimbare calitativă. Programele precum „TransFormare”⁷⁵ și „Alina”⁷⁶ combină asistența psihologică și socială cu sprijinul profesional și economic. Centrele de carieră destinate femeilor refugiate⁷⁷ și proiectele de abilitare a femeilor și

⁷¹ AFI, De la date la acțiune: proiectul care redefineste echitatea de gen în instituțiile de detenție.

<https://afi.md/rom/noutati/de-la-date-la-actiune-proiectul-care-redefineste-echitatea-de-gen-in-instituțiile-175>; Femeia de pe ambele părți ale granițelor: între echitate și reziliență.

https://afi.md/pic/uploaded/BREN_report_v7_RO_final.pdf

⁷² Centrul ProMarshall, Cultivarea integrității și dreptății pentru consolidarea securității în cadrul Ministerului Apărării.

<https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=122&obj=9314>

⁷³ Asociația "Ecou". Al fără granițe: Tineri și femei din comunități diverse conectează Moldova prin inovație.

<https://www.ecou.md/project/al-fara-granite-tineri-si-femei-din-comunitati-diverse-conecteaza-moldova-prin-inovatie>

⁷⁴ Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare, Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și stereotipurilor.

<https://pisa.md/projects/promovarea-agendei-femeile-pacea-si-securitatea-combaterea-dezinformarii-si-stereotipurilor/>

⁷⁵ Centrul de Drept al Femeilor, Programul de vouchere – TransFormare oferă sprijin femeilor supraviețuitoare ale violenței în drumul spre independență economică.

<https://cdf.md/noutati/programul-de-vouchere-transformare-ofera-sprrijin-femeilor-supravietuitoare-ale-violentei-in-drumul-spre-independenta-economica/>

⁷⁶ Programul de sprijin pentru fete și femei „Alina”.

<https://www.fpfmd.org/proiecte/>

⁷⁷ AO „Făclia”, Rețeaua de sprijin pentru solidaritate și abilitare socio-economică a femeilor refugiate ucrainene – Centre de carieră pentru femei.

<https://www.faclia.md/ro/news/noutati/63-de-femei-stramutate-din-ucraina-cunosc-mai-multe-despre-accesul-la-servicii-si-opportunitati-de-ocupare-in-republica-moldova>

comunităților⁷⁸ confirmă aceeași orientare. Recuperarea este abordată ca un proces de diminuare a vulnerabilității și de consolidare a autonomiei personale și economice. Totodată, comparativ cu domeniile participării și prevenirii, numărul intervențiilor rămâne mai redus, iar continuitatea serviciilor depinde în mare măsură de finanțarea proiectelor.

Războiul din Ucraina a determinat extinderea Agendei FPS către **sprijinul umanitar, protecția femeilor refugiate și coeziunea socială**. Primele intervenții s-au concentrat predominant asupra accesului la servicii și prevenirii violenței, inclusiv prin proiectul „Protecția refugiaților și comunităților gazdă împotriva violenței în bază de gen pe ambele maluri ale râului Nistru”⁷⁹. Ulterior, proiectele au început să includă mai pronunțat participarea femeilor refugiate la inițiative comunitare, mediere și construire a păcii. Proiectul „Acțiune locală pentru recuperare incluzivă: abilitarea femeilor refugiate și din comunitățile gazdă prin construirea păcii și reziliență economică”⁸⁰, intervențiile Human Rights Embassy⁸¹ și proiectul „Enhance Women’s Cohesion in Peace Processes and Sustainable Response in Humanitarian Aid”⁸² ilustrează această evoluție. Femeile refugiate sunt abordate

progresiv nu doar ca beneficiare ale protecției, dar ca și actori ai recuperării și ai consolidării rezilienței comunităților gazdă. Unul dintre domeniile în care contribuția societății civile este deosebit de vizibilă îl reprezintă **comunicarea, monitorizarea și raportarea**. OSC-urile au dezvoltat rapoarte independente, produse analitice, activități de advocacy și instrumente de comunicare strategică. Proiectul „Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea prin Comunicare Strategică și Monitorizare”⁸³ a corelat raportarea independentă cu dezvoltarea Planului de Comunicare Strategică și promovarea recomandărilor rezultate din monitorizare.

O evoluție distinctă în perioada de referință este constituirea treptată a unei baze de cercetare și expertiză specializate în Agenda FPS. Cercetarea nu mai are doar o funcție descriptivă, ci contribuie la evaluarea progreselor, identificarea vulnerabilităților, fundamentarea recomandărilor și dezvoltarea unor instrumente aplicate pentru instituții.

⁷⁸ Centrul de Drept al Femeilor, Abilitarea femeilor, comunităților locale și refugiaților în Moldova.

<https://cdf.md/noutati/lansarea-proiectului-abilitarea-femeilor-comunitatilor-locale-si-a-refugiatilor-din-moldova/>

⁷⁹ Centrul de Drept al Femeilor, Protecția refugiaților și comunităților gazdă împotriva violenței în bază de gen pe ambele maluri ale râului Nistru. <https://cdf.md/proiecte-finalizate/>

⁸⁰ Platforma pentru Egalitate de Gen, Acțiune locală pentru recuperare incluzivă: abilitarea femeilor refugiate și din comunitățile gazdă prin construirea păcii și reziliență economică. <https://www.facebook.com/platformaegalitatedegen/>.

⁸¹ Human Rights Embassy, proiecte pentru femeile refugiate din Ucraina, mediere comunitară și coeziune socială.

<https://humanrightsembassy.org/>

⁸² Institutul pentru Democrație și Dezvoltare, Enhance Women’s Cohesion in Peace Processes and Sustainable Response in Humanitarian Aid.

<https://idd.md/en/service/proiectul-enhances-womens-cohesion-in-peace-processes-and-sustainable-response-in-humanitarian-aid/>

⁸³ Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare, Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea prin Comunicare Strategică și Monitorizare. <https://pisa.md/projects/promovarea-agendei-privind-femeile-pacea-si-securitatea-prin-comunicare-strategica-si-monitorizare/>

În 2024 a fost elaborată nota analitică „Agenda Femeile, Pacea și Securitatea: linii directorii pentru implementarea eficientă”⁸⁴ și „Concepția de comunicare strategică privind promovarea politicilor Agendei Femeile, Pacea și Securitatea”⁸⁵. Aceste produse au contribuit la structurarea conceptuală a implementării și comunicării Agendei, evidențiind legătura dintre securitatea umană, participare, cooperarea instituțională și comunicarea coordonată. Această direcție a fost completată de nota analitică „Mediul informațional în contextul promovării Agendei Femeile, Pacea și Securitatea”⁸⁶, care introduce explicit dimensiunea mediului informațional și a vulnerabilităților asociate acestuia în analiza implementării Agendei.

Un produs central al perioadei îl reprezintă Primul Raport de monitorizare (2023–2024) a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 pentru anii 2023–2027⁸⁷, elaborat de PISA și prezentat în ianuarie 2025. Raportul a analizat primele 18 luni de implementare, identificând progresele, dificultățile și domeniile în care sunt necesare intervenții suplimentare. Valoarea acestuia constă în completarea raportării instituționale cu o evaluare independentă a societății civile,

contribuind la responsabilizarea actorilor implicați și la ajustarea politicilor și activităților. Monitorizarea a fost conectată direct cu comunicarea prin elaborarea Planului de Comunicare Strategică privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea⁸⁸.

Planul identifică problemele de comunicare, obiectivele, publicurile, mesajele și instrumentele necesare promovării Agendei și contribuie la trecerea de la comunicarea punctuală la o abordare planificată și coordonată. Relevanța sa derivă inclusiv din faptul că tratează deficitul de comunicare ca pe un factor care influențează gradul de cunoaștere, înțelegere și susținere a Agendei FPS.

Studiul „Percepții și atitudini privind rolul femeilor în procesele de pace și securitate din Republica Moldova”⁸⁹ completează monitorizarea instituțională cu dimensiunea societală. Bazat pe un sondaj realizat în rândul a 539 de respondenți, focus-grupuri și analiza literaturii de specialitate, studiul evidențiază persistența stereotipurilor și a barierelor sociale care afectează participarea femeilor. Integrarea în analiză a războiului din Ucraina, a percepțiilor asupra refugiaților și a coeziunii sociale extinde Agenda către conceptul de securitate umană.

⁸⁴ Agenda Femeile, Pacea și Securitatea: linii directorii pentru implementarea eficientă, 2024.

https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/01/NOTA-ANALITICA-AGENDA-FEMEILE-PACEA-SI-SECURITATEA-Linii-directorii-pentru-implementarea-eficienta_2024-1.pdf

⁸⁵ Concepție de comunicare strategică privind promovarea politicilor Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, 2024.

<https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/03/STRATCOM-2.pdf>

⁸⁶ Mediul informațional în contextul promovării Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, 2024.

<https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/10/Diagnosticarea-mediului-informatiional-6.pdf>

⁸⁷ Raport de monitorizare (2023–2024) a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023–2027.

<https://pisa.md/projects/consolidarea-angajamentului-pentru-o-securitate-incluziva-si-centrata-pe-oameni/>

⁸⁸ Plan de Comunicare Strategică privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea, 2025.

<https://pisa.md/noutati/3126-prezentarea-planului-de-comunicare-strategica-privind-agenda-femeile-pacea-si-securitatea/>

⁸⁹ Elena Mărzac, Percepții și atitudini privind rolul femeilor în procesele de pace și securitate din Republica Moldova.

<https://moldova.unwomen.org/ro/digital-library/publications/2026/01/perceptii-si-attitudini-privind-rolul-femeilor-in-procesele-de-pace-si-securitate-din-republica-moldova>

Studiul „Rolul femeilor în procesele de pace: nevoi, percepții și perspective pentru UTA Găgăuzia”⁹⁰ introduce dimensiunea regională. Cercetarea demonstrează că participarea femeilor și percepțiile asupra securității sunt influențate de contextul social, politic, cultural și informațional local. Din această perspectivă, rezultatele susțin necesitatea localizării Agendei FPS și diferențierii intervențiilor în funcție de particularitățile comunităților.

În sectorul de securitate și justiție, studiul „Femeia de pe ambele părți ale grătilor: între echitate și reziliență”⁹¹ oferă date pentru integrarea

perspectivei de gen în reforma instituțională. Cercetarea contribuie astfel la trecerea de la abordarea generală a egalității de gen spre analiza modului în care politicile și practicile instituționale afectează diferit femeile și bărbații.

Baza de dovezi privind prevenirea și protecția este completată de studiul „Cât de sigure sunt instituțiile de învățământ din Moldova?”⁹², de Raportul de analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau vătămare gravă⁹³ și de studiul privind intersecția dintre violența împotriva

⁹⁰ Elena Mărzac, Natalia Albu, Rodica Panța, Rolul femeilor în procesele de pace: nevoi, percepții și perspective pentru UTA Găgăuzia.

<https://gagauziadiialogue.md/ro/studiu-rolul-femeilor-in-procesele-de-pace-necesitati-si-perspective-pentru-atu-gagauzia/>

⁹¹ Femeia de pe ambele părți ale grătilor: între echitate și reziliență.

https://afi.md/pic/uploaded/BREN_report_v7_RO_final.pdf

⁹² Alina Andronache, Alexandra Ermolenco, Natalia Covrig, Cristina Cojocar, Gheorghina Drumea, Cât de sigure sunt instituțiile de învățământ din Moldova?, 2026.

https://progen.md/wp-content/uploads/2026/04/Raport_HS_2026.pdf

⁹³ Raportul de analiză a cazurilor examinate de Comisia de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau vătămare gravă. <https://moldova.un.org/sites/default/files/2026-01/raport-letalitate-2024.pdf>

copiilor și violența împotriva femeilor⁹⁴. Aceste cercetări contribuie la identificarea tiparelor de vulnerabilitate și la fundamentarea unor mecanisme de prevenire și protecție mai bine adaptate profilului victimelor.

Studiul privind accesul femeilor la serviciile esențiale și oportunitățile de abilitare economică extinde perspectiva către autonomie economică, acces la servicii și reducerea dependenței, conectând obiectivele de protecție și recuperare cu reziliența socio-economică⁹⁵.

În 2026, „Ghidul de comunicare strategică privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea”⁹⁶ a transformat experiența acumulată prin cercetare, monitorizare și planificare într-un instrument aplicat pentru instituțiile publice și actorii din sectorul de securitate și apărare. Portofoliul de produse analitice este completat de lucrări privind valorificarea Agendei

FPS în procesul de aderare la Uniunea Europeană⁹⁷, rolul leadershipului în implementarea Agendei și reforma sectorului de securitate, dezinformarea bazată pe gen ca vector de risc hibrid⁹⁸. Aceste produse indică extinderea tematică a Agendei către integrarea europeană, buna guvernare a sectorului de securitate și amenințările hibride. În ansamblu, în perioada analizată s-a constituit treptat o infrastructură de cunoaștere în jurul Agendei FPS: de la linii directoare și conceptualizarea comunicării până la monitorizare independentă, studii privind percepțiile, cercetări regionale, analize tematice și instrumente metodologice pentru instituții. Această dimensiune reprezintă una dintre principalele valori adăugate ale societății civile, deoarece creează legătura dintre experiența de implementare, evaluarea rezultatelor și ajustarea politicilor publice.

⁹⁴ Intersecția dintre violența împotriva copiilor și violența împotriva femeilor în Republica Moldova. UNFPA Moldova. <https://moldova.unfpa.org/>

⁹⁵ Diana Cheianu-Andrei, Igor Andrei, Accesul femeilor la serviciile esențiale și oportunitățile de abilitare economică. UN Women Moldova, 2026. <https://moldova.unwomen.org/>

⁹⁶ Elena Mărzac, Rodica Panță, Ana Negru, Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Ghid de comunicare strategică. PISA, 2026. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2026/05/Promovarea-Agendei-Femeile-Pacea-si-Securitatea.-Ghid-de-comunicare-strategica.pdf>

⁹⁷ Valorificarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în procesul de aderare la Uniunea Europeană a Republicii Moldova. https://pisa.md/wp-content/uploads/2025/05/POLICY-BRIEF_PISA-4.pdf

⁹⁸ Iulian Chifu, Elena Mărzac, Vira Kostantinova. Cognitive Informational Warfare in the Romania - Republic of Moldova - Ukraine Trilateral. București: RAO, 2025. ISBN 978-630-352-079-7

Tabel 1. Gradul de realizare/acoperire a obiectivelor generale prin proiectele societății civile⁹⁹

Obiectiv general	Grad estimativ de realizare/acoperire prin proiectele OSC	Analiză	Exemple reprezentative
O1. Creșterea nivelului de participare și reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și apărare	Foarte ridicat	Domeniul cel mai consistent acoperit. Intervențiile evoluează de la instruire și leadership către negociere, mediere, participare la decizie și localizarea Agendei FPS.	Women Lead Development – femeile conduc schimbarea pentru pace și dezvoltare durabilă ¹⁰⁰ ; Femei pentru Leadership și Bună Guvernare ¹⁰¹ ; Roma Women for Peace and Security ¹⁰² ; Rolul femeilor în procesele de pace: nevoi, percepții și perspective pentru UTA Găgăuzia ¹⁰³ .
O2. Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii	Ridicat	Intervențiile combină sensibilizarea cu cercetarea, activități de advocacy, analiza cazurilor și prevenirea comunitară. Se observă trecerea de la reacție către identificarea timpurie a riscurilor.	Hărțuirea sexuală lasă urme. Consimțământul, nu.; EQUALITY CAMP ¹⁰⁴ ; MYCS ¹⁰⁵ .
O3. Protecția prin buna guvernare și capacități dezvoltate	Mediu	Numărul proiectelor este mai redus, dar intervențiile au potențial de instituționalizare. Accentul se pune pe cultura organizațională, perspectiva de gen, integritate, leadership și securitate informațională.	Femeia de pe ambele părți ale granițelor ¹⁰⁶ ; Al fără granițe: Tineri și femei din comunități diverse conectează Moldova prin inovație ¹⁰⁷ ; Cultivarea integrității și dreptății pentru consolidarea securității în cadrul Ministerului Apărării ¹⁰⁸ ; Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și stereotipurilor ¹⁰⁹

⁹⁹ Gradul prezentat în tabel reprezintă o apreciere calitativă a nivelului de acoperire prin cele 58 de proiecte analizate și nu gradul oficial de realizare a Programului național.

¹⁰⁰ Women Lead Development – femeile conduc schimbarea pentru pace și dezvoltare durabilă. Institutul pentru Democrație și Dezvoltare. <https://www.idd.md/service/women-lead-development-femeile-conduc-schimbarea-pentru-pace-si-dezvoltare-durabila/>
¹⁰¹ Femei pentru Leadership și Bună Guvernare. Institutul Virtutes Civiles.

<https://ivcmoldova.eu/category/proiecte-in-derulare/femei-pentru-leadership-si-buna-guvernare/>

¹⁰² Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari, ANMC – Roma Women for Peace and Security. <https://www.anmc.md/proiectul-roma-women-4-peacesecurity/>

¹⁰³ CMI, Gagăuzia: CMI strengthens women's role in peacebuilding and local dialogue, 2026.

<https://cmi.fi/2026/01/14/gagauzia-cmi-strengthens-womens-role-in-peacebuilding-and-local-dialogue>

¹⁰⁴ Gender-Centru/Platforma pentru Egalitate de Gen, EQUALITY CAMP: Împreună împotriva violenței.

<https://egalitatedegen.md/equality-camp-impreduna-impotriva-violentei/>

¹⁰⁵ Terre des hommes Moldova și partenerii, MYCS: pentru o societate civilă de tineret mai puternică.

<https://eu4moldova.eu/ro/capacitatea-si-participarea-incluziva-a-tinerilor-promovate-cu-suportul-ue/>

¹⁰⁶ AFI, De la date la acțiune: proiectul care redefineste echitatea de gen în instituțiile de detenție.

<https://afi.md/rom/noutati/de-la-date-la-actiune-proiectul-care-redefineste-echitatea-de-gen-in-institutiile-175>

¹⁰⁷ Al fără granițe: Tineri și femei din comunități diverse conectează Moldova prin inovație.

<https://www.ecou.md/project/ai-fara-granite-tineri-si-femei-din-comunitati-diverse-conecteaza-moldova-prin-inovatie>

¹⁰⁸ Centrul ProMarshall, Cultivarea integrității și dreptății pentru consolidarea securității în cadrul Ministerului Apărării.

<https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=122&obj=9314>

¹⁰⁹ PISA, Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea: Combaterea dezinformării și stereotipurilor.

<https://pisa.md/projects/promovarea-agendei-femeile-pacea-si-securitatea-combaterea-dezinformarii-si-stereotipurilor/>

04. Reabilitarea persoanelor afectate	Mediu	Se dezvoltă modele integrate de recuperare care combină sprijinul psihologic, social și economic. Domeniul rămâne mai puțin acoperit decât participarea și prevenirea.	TransFormare ¹¹⁰ ; proiectul de abilitare a femeilor și comunităților ¹¹¹ .
05. Sprijin umanitar pentru femeile și fetele din zone de conflict și postconflict	Redus – mediu	Proiectele sunt concentrate asupra refugiatelor din Ucraina și comunităților gazdă. Se observă trecerea de la asistență umanitară spre participare, mediere, coeziune socială și reziliență.	„Acțiune locală pentru recuperare incluzivă” ¹¹² ; Human Rights Embassy ¹¹³ .
06. Comunicarea și raportarea	Foarte ridicat	Unul dintre cele mai dezvoltate obiective. Activitățile evoluează de la informare spre monitorizare independentă, cercetare, comunicare strategică și advocacy.	Proiectul de comunicare strategică Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea prin Comunicare Strategică și Monitorizare ¹¹⁴ ; Ghidul de comunicare strategică ¹¹⁵ etc.

Sursa: Elaborat de autori și autoare

În ansamblu, principală valoare adăugată a societății civile constă în abordarea transversală a implementării Agendei FPS. Majoritatea proiectelor contribuie simultan la mai multe obiective ale Programului național, corelând participarea, prevenirea, protecția, recuperarea, cercetarea și comunicarea strategică.

Această abordare integrată consolidează coerența implementării Agendei și completează capacitatea instituțiilor publice de a răspunde provocărilor din domeniul Femeile, Pacea și Securitatea.

¹¹⁰ Centrul de Drept al Femeilor, Programul de vouchere – TransFormare oferă sprijin femeilor supraviețuitoare ale violenței în drumul spre independență economică.

<https://cdf.md/noutati/programul-de-vouchere-transformare-ofera-sprrijin-femeilor-supravietuitoare-ale-violentei-in-drumul-spre-independenta-economica/>

¹¹¹ Centrul de Drept al Femeilor, Abilitarea femeilor, comunităților locale și refugiaților în Moldova.

<https://cdf.md/noutati/lansarea-proiectului-abilitarea-femeilor-comunitatilor-locale-si-a-refugiatilor-din-moldova/>

¹¹² Platforma pentru Egalitate de Gen, Acțiune locală pentru recuperare incluzivă: abilitarea femeilor refugiate și din comunitățile gazdă prin construirea păcii și reziliență economică. <https://www.facebook.com/platformaegalitatedegen/>

¹¹³ Human Rights Embassy, proiecte pentru femeile refugiate din Ucraina, mediere comunitară și coeziune socială.

<https://humanrightsembassy.org/>

¹¹⁴ PISA, Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea prin Comunicare Strategică și Monitorizare.

<https://pisa.md/projects/promovarea-agendei-privind-femeile-pacea-si-securitatea-prin-comunicare-strategica-si-monitorizare/>

¹¹⁵ Elena Mârzac, Rodica Panța, Ana Negru, Promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Ghid de comunicare strategică. PISA, 2026. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2026/05/Promovarea-Agendei-Femeile-Pacea-si-Securitatea.-Ghid-de-comunicare-strategica.pdf>

2.3. Provocări, lacune și necesități pentru participarea efectivă a societății civile

Implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în Republica Moldova evidențiază o serie de provocări structurale și operaționale care limitează valorificarea deplină a contribuției societății civile. Deși OSC-urile desfășoară activități relevante în multiple domenii și lucrează direct cu beneficiarele și comunități, implicarea lor nu este încă integrată sistematic în mecanismele formale de planificare, implementare, coordonare, monitorizare și finanțare ale Programului național.

Principalele provocări și lacune identificate de organizațiile societății civile se referă la:

PROVOCARE

Lipsa unui rol formal și clar definit al OSC-urilor

Prima problemă este *caracterul insuficient formalizat și predictibil al participării societății civile în mecanismul de implementare a PNA 1325*. Deși OSC-urile contribuie prin expertiză, cercetare, instruire, mentorat, furnizare de servicii și advocacy, aceste contribuții nu sunt

întotdeauna integrate în mod sistematic în responsabilitățile, calendarele și mecanismele de raportare ale Programului. Implicarea depinde frecvent de inițiative punctuale, proiecte finanțate extern sau relații de cooperare dezvoltate separat cu anumite instituții. În lipsa unor mecanisme clare și constante de participare la implementare și monitorizarea expertiza societății civile este valorificată neuniform, iar continuitatea implicării rămâne dificil de asigurat.

Această situație se reflectă și în modul diferit în care instituțiile și organizațiile societății civile apreciază eficiența colaborării. Instituțiile tind să evalueze cooperarea prin prisma existenței și frecvenței interacțiunilor – consultări organizate, invitații transmise, participarea OSC-urilor la reuniuni sau activități comune. Organizațiile societății civile acordă însă o importanță mai mare rezultatului acestor interacțiuni: măsura în care recomandările sunt luate în considerare, integrate în decizii și urmărite ulterior în procesul de implementare. Prin urmare, cele două perspective nu sunt neapărat contradictorii.

Un nivel ridicat al activităților de consultare poate coexista cu o influență limitată sau neuniformă a societății civile asupra procesului decizional și de monitorizare.

Doar jumătate dintre organizațiile participante (7 din 14) au declarat că au colaborat cu Secretariatul 1325 din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Această proporție arată că, deși există un nucleu activ de organizații partenere, o parte importantă a sectorului asociativ rămâne în afara mecanismelor centrale de coordonare. Perspectiva instituțională confirmă relevanța contribuției OSC-urilor: toate cele 19 instituții respondente au apreciat rolul societății civile ca important sau foarte important.

Perspectiva instituțională confirmă relevanța contribuției OSC-urilor: toate cele 19 instituții respondente au apreciat rolul societății civile ca important sau foarte important. Acestea au evidențiat în special expertiza și monitorizarea independentă oferite de OSC-uri, contribuția lor la dezvoltarea capacităților și comunicarea publică, precum și intervențiile directe în sprijinul femeilor și al grupurilor vulnerabile. În același timp, răspunsurile indică necesitatea unui cadru de colaborare mai clar, mai constant și susținut prin resurse financiare adecvate.

Un cadru formal ar trebui să precizeze rolurile OSC-urilor în planificare, implementare, monitorizare, evaluare și comunicare, precum și modalitățile de reprezentare a organizațiilor naționale, locale și a celor specializate în diferite dimensiuni ale Agendei FPS.

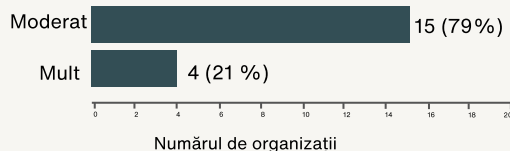
PROVOCARE

Caracterul ocazional și predominant consultativ al cooperării

A doua problemă se referă la forma cooperării. Organizațiile care au colaborat cu Secretariatul sau cu instituțiile implementatoare menționează în principal participarea la evenimente, consultări și activități comune. Participarea la grupuri de lucru permanente, schimbul structurat de expertiză și formularea comună a inițiativelor apar mai rar. Prin urmare, cooperarea este mai curând consultativă și reactivă decât una bazată pe planificare comună și responsabilitate partajată.

Percepția asupra gradului de implicare confirmă această limită. Dintre cele 13 organizații ale societății civile care au răspuns la întrebare, 10 au apreciat implicarea OSC-urilor ca fiind „moderată”, iar 3 ca fiind „mare”. Nicio organizație nu a evaluat implicarea drept „foarte mare”.

Fig. 4. Evaluarea implicării OSC-urilor în implementarea și monitorizarea PNA 1325

Sursa: calculat de autor și autoare în baza chestionarelor aplicate instituțiilor implementatoare (iunie 2026, n=19) și organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026, n=14).

Chestionarul instituțional indică faptul că 15 dintre cele 19 instituții colaborează în mod curent cu OSC-uri, iar 4 colaborează ocazional. Deși existența cooperării este confirmată de toate instituțiile, răspunsurile deschise solicită formalizarea acesteia

prin acorduri, memorandumuri, planuri comune, grupuri de lucru și participarea OSC-urilor la toate etapele de implementare a actualului Programu național 1325, cât și a următorului, inclusiv la elaborare, avizare, implementare, monitorizare și evaluare.

Datele indică existența unei deschideri pentru dialog, dar și necesitatea trecerii de la participarea la activități punctuale la un mecanism permanent, previzibil și orientat spre rezultate.

PROVOCARE

Feedback insuficient asupra propunerilor societății civile

A treia problemă este caracterul insuficient dezvoltat al mecanismelor de feedback și de urmărire a recomandărilor formulate de societatea civilă. Datele colectate indică faptul că opiniile și recomandările OSC-urilor sunt valorificate neuniform: unele organizații apreciază că acestea sunt luate în considerare doar parțial, altele consideră că sunt preluate într-o măsură redusă, iar doar o parte dintre respondenți percep o integrare mai consistentă a propunerilor formulate.

Răspunsurile calitative confirmă această percepție. Organizațiile descriu situații în care participă la consultări, transmit propuneri și oferă expertiză, însă primesc rareori informații clare despre recomandările acceptate, cele respinse, argumentele care au stat la baza acestor decizii sau modul în care contribuțiile lor au fost ulterior transformate în acțiuni.

Una dintre organizațiile respondente menționează, de exemplu, că raportul de evaluare intermediară a Programului nu a fost distribuit pentru informare, iar o alta apreciază că unele solicitări de informații au fost tratate superficial. În aceeași logică, o altă organizație solicită „un feedback mai clar privind modul în care recomandările sunt valorificate”¹¹⁶.

Perspectiva instituțiilor completează această constatare. Deși acestea apreciază, în general, mecanismele existente de colaborare ca fiind eficiente sau foarte eficiente, evaluarea pozitivă este însoțită de propuneri privind creșterea frecvenței interacțiunilor, asigurarea unei cooperări continue și nu doar pe durata proiectelor, desfășurarea unor activități operaționale comune și oficializarea parteneriatelor. Aceste răspunsuri sugerează că există deja o bază funcțională de cooperare, dar și o nevoie comună de consolidare a continuității, predictibilității și standardizării acesteia.

Prin urmare, problema nu este absența colaborării dintre instituții și societatea civilă, ci caracterul variabil al acesteia și lipsa unui mecanism transparent și constant de urmărire a contribuțiilor formulate de OSC-uri. În special, rămân insuficient dezvoltate etapele care urmează după încheierea procesului de consultare: comunicarea modului în care recomandările au fost analizate, motivarea acceptării sau respingerii acestora, urmărirea implementării propunerilor preluate și menținerea dialogului pe întregul ciclu de implementare și monitorizare.

¹¹⁶ Chestionarul OSC-FPS (2026), întrebările 23a și 27a.

Absența unui asemenea mecanism reduce transparența procesului consultativ și face dificilă evaluarea contribuției reale a societății civile. Astfel, un nivel relativ ridicat al interacțiunilor și consultărilor poate coexista cu o influență mai redusă sau mai dificil de demonstrat asupra deciziilor și rezultatelor Programului. Din această perspectivă, consolidarea participării OSC-urilor presupune nu doar organizarea mai multe consultări, ci și asigurarea unui proces transparent, care să permită urmărirea parcursului recomandărilor și a influenței acestora asupra deciziilor și implementării Programului național 1325.

În acest scop, este necesară instituirea unui registru al recomandărilor, în care instituțiile să indice modul de examinare, decizia adoptată, argumentele care au stat la baza acesteia și stadiul implementării. Un asemenea instrument ar transforma consultarea dintr-o procedură formală într-un proces de învățare și responsabilizare reciprocă.

PROVOCARE

Coordonare și schimb de informații insuficient dezvoltate

A patra problemă vizează coordonarea dintre Secretariatul 1325, instituțiile implementatoare, autoritățile locale și societatea civilă. Principalele lacune de coordonare identificate vizează insuficiența resurselor financiare, deficitul de personal calificat în domeniul egalității de gen, nivelul redus de înțelegere a importanței Agendei FPS și capacitățile instituționale limitate.

Răspunsurile calitative evidențiază, de asemenea, cooperarea fragmentată dintre administrația publică centrală și cea locală, sincronizarea insuficientă a activităților și implicarea redusă a organizațiilor societății civile în procesele de monitorizare și evaluare.

Raportul de evaluare intermediară al MAI confirmă că mecanismele tehnice existente - Secretariatul 1325 și rețeaua punctelor focale gender - au susținut cooperarea operațională, dar semnalează *absența unui mecanism strategic de coordonare la nivel de conducere superioară*, precum și capacitatea administrativă limitată a Secretariatului, care dispune de o singură funcție finanțată integral pentru coordonarea unei Agende ce implică 22 de autorități raportoare. În aceste condiții, lipsa unei sincronizări anuale și multianuale între instituții poate genera suprapuneri de activități, lacune tematice și utilizarea mai puțin eficientă a resurselor.

Accesul la informație nu este perceput drept o dificultate generalizată, însă răspunsurile care semnalează probleme în acest domeniu indică deficiențe relevante pentru monitorizarea independentă: acces limitat la evaluări și rapoarte, răspunsuri superficiale la unele solicitări, insuficiența datelor dezagregate și absența unei platforme unice care să consolideze indicatorii, rezultatele și documentele de implementare. Problema ține, prin urmare, mai puțin de absența informațiilor și mai mult de *caracterul lor dispersat, incomplet și dificil de utilizat sistematic pentru monitorizarea progreselor*.

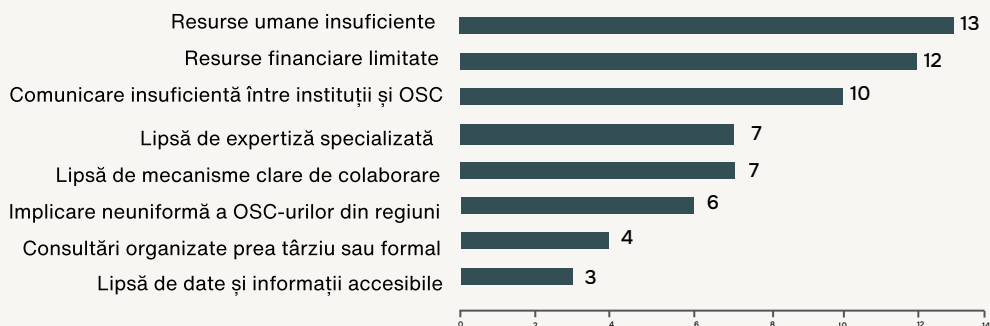
Datele furnizate de instituții completează această imagine și arată că dificultățile cooperării sunt recunoscute de ambele părți ale parteneriatului. Principalele obstacole menționate sunt insuficiența resurselor umane și financiare, comunicarea deficitară între instituții și OSC-uri, lipsa unor mecanisme clare de colaborare și deficitul de expertiză specializată. Instituțiile semnalează, de asemenea, participarea neuniformă a organizațiilor din regiuni, caracterul tardiv sau formal al unor consultări și accesul limitat la anumite categorii de date.

Diferența dintre evaluarea general pozitivă a mecanismelor de cooperare de către instituții și dificultățile identificate în răspunsurile deschise poate fi explicată și prin criteriile diferite de evaluare utilizate în cele două tipuri de întrebări.

Atunci când li se solicită să aprecieze eficiența mecanismelor existente, instituțiile evaluează în mare parte structuri și procese pe care tot ele le gestionează, ceea ce poate favoriza o apreciere mai pozitivă a funcționării acestora.

În schimb, atunci când sunt invitate să identifice concret obstacolele cooperării, răspunsurile devin considerabil mai nuanțate și se apropie de problemele semnalate de organizațiile societății civile. Astfel, 13 instituții indică insuficiența resurselor umane, 12 resursele financiare limitate, 10 comunicarea insuficientă dintre instituții și OSC-uri, iar câte 7 menționează lipsa unor mecanisme clare de colaborare și deficitul de expertiză specializată. Șase instituții evidențiază participarea neuniformă a organizațiilor din regiuni, patru recunosc că unele consultări sunt organizate tardiv sau au un caracter formal, iar trei menționează accesul limitat la date¹¹⁷. Prin urmare, diferențele dintre percepțiile instituțiilor și cele ale societății civile sunt mai pronunțate la nivelul evaluării generale a colaborării decât la nivelul identificării problemelor concrete. Atunci când analiza se concentrează asupra obstacolelor efective – resurse, comunicare, mecanisme de cooperare, expertiză, participare regională și acces la informație – perspectivele

Figura 5. Obstacole în cooperarea cu societatea civilă, în percepția instituțiilor

Sursa: calculat de autor și autoare în baza chestionarelor aplicate instituțiilor implementatoare (iunie 2026, n=19) și organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026, n=14).

¹¹⁷ Chestionarul instituțiilor implementatoare (iunie 2026), întrebarea 9; 18 instituții au răspuns la această întrebare.

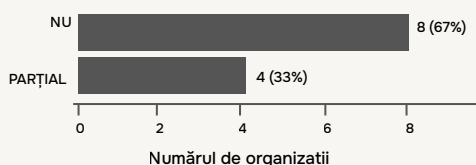
celor două categorii de actori converg în mare măsură. Această convergență indică existența unei baze comune pentru consolidarea cooperării și sugerează că principala provocare nu este lipsa disponibilității pentru dialog, ci transformarea colaborării existente într-un mecanism mai predictibil, coordonat, transparent și sustenabil.

PROVOCARE

Lipsa unei finanțări previzibile și sustenabile

A cincea problemă este lipsa finanțării sustenabile. Niciuna dintre cele 12 organizații care au evaluat finanțarea nu o consideră suficientă și durabilă: 8 au răspuns „nu”, iar 4 „parțial”. Principalele surse sunt agențiile ONU (9 organizații), donatorii bilaterali (5), fundațiile și organizațiile internaționale (5) și Uniunea Europeană (4). Numai două organizații au menționat finanțare din bugetul de stat sau de la autorități publice, una utilizează resurse proprii, iar două nu dispun de finanțare dedicată¹¹⁸.

Fig. 6. Evaluarea suficienței și durabilității finanțării actuale

Sursa: elaborat de autor și autoare în baza chestionarelor aplicate instituțiilor implementatoare (iunie 2026, n=19) și organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026, n=14).

Dependența de granturi externe are cel puțin trei consecințe. În primul rând, activitățile sunt organizate în funcție de ciclurile și prioritățile finanțatorilor, nu întotdeauna în funcție de necesitățile Programului național 1325. În al doilea rând, inițiativele locale și serviciile pentru femeile vulnerabile riscă să înceteze după încheierea proiectelor. În al treilea rând, expertiza dezvoltată rămâne adesea în afara instituțiilor și nu este transferată sistematic în proceduri, curricule și bugete publice. Raportul MAI confirmă dependența de finanțare externă pentru formare, cercetare, mentorat și comunicare și recomandă identificarea unor linii bugetare proprii pentru activitățile de bază ale Programului în exercițiile bugetare 2026–2027.

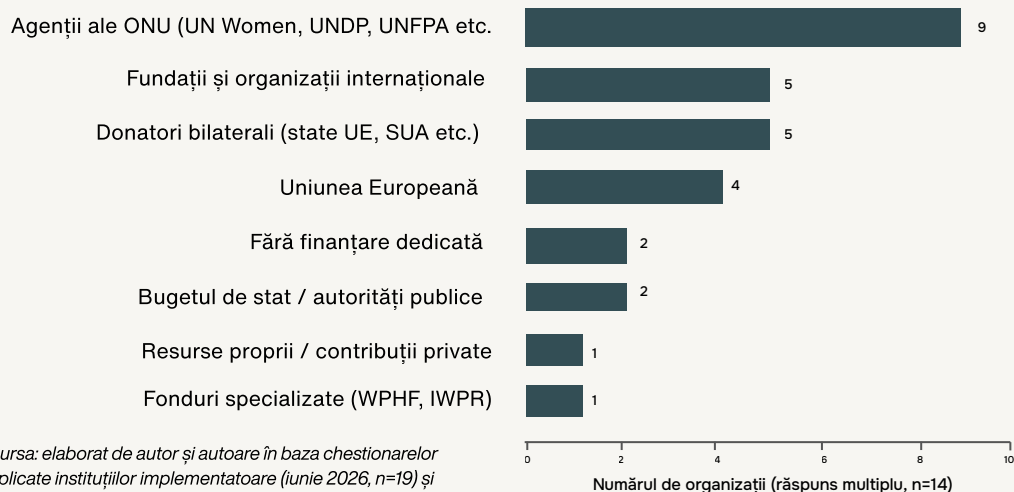
Perspectiva instituțională se referă la două dimensiuni importante: necesitatea unui buget distinct pentru componenta de gen și a unei susțineri financiare publice pentru platforma și inițiativele societății civile. Ministerul Apărării a subliniat nevoia de asistență continuă, nu doar bazată pe proiecte, iar Oficiul Avocatului Poporului a indicat că mecanismul de dialog trebuie sprijinit financiar de Guvern. Aceste poziții consolidează argumentul pentru finanțare multianuală și asumare bugetară națională. Datele colectate relevă o evaluare preponderent critică a situației existente: opt organizații consideră că finanțarea disponibilă este insuficientă și nesustenabilă, patru o apreciază

¹¹⁸ UN Women; Institutul pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR); Guvernul Regatului Unit/FCDO; Uniunea Europeană; Guvernul Suediei; Guvernul Elveției; Helvetas; HEKS/EPER Moldova; Norwegian Refugee Council; Ambasada Finlandei; KVINNO; Coaliția Națională „Viața fără Violență”; DCAF; HIAS Moldova; Guvernul Canadei – Canada Fund for Local Initiatives; Guvernul Republicii Coreea; Women's Peace and Humanitarian Fund; Fondul European pentru Democrație; Institutul Cultural Român; Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida); Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cehe; NATO; Fondul Japonez de Dezvoltare Socială; Agenția Austriacă pentru Dezvoltare; Rețele academice europene; UNFPA; Oak Foundation; ARC; UNICEF; StoP e.V. și parteneri; Fundația Soros Moldova etc.

drept doar parțial satisfăcătoare, iar două semnalează lipsa unor resurse

financiare dedicate în mod specific acestui domeniu.

Fig. 7. Sursele de finanțare ale activităților FPS ale organizațiilor respondente

Această situație evidențiază o diferență între prevederile cadrului legal și aplicarea lor practică. Legea nr. 86/2020 prevede acordarea de sprijin financiar organizațiilor necomerciale atât pentru dezvoltarea instituțională, cât și pentru implementarea proiectelor, inclusiv prin mecanisme de finanțare multianuală. Întârzierea adoptării și operaționalizării regulamentului-cadru a limitat însă aplicarea efectivă a acestor prevederi, astfel încât finanțarea din bugetul public continuă să aibă un rol modest, inclusiv în domeniul Agendei Femeile, Pacea și Securitatea¹¹⁹. Contextul anilor 2025–2026 a transformat dependența externă într-o vulnerabilitate acută: suspendarea asistenței americane la începutul anului

2025, urmată de anularea a circa 83% dintre programele USAID, a lovit direct sectorul asociativ din regiune, iar Uniunea Europeană a aprobat, ca răspuns, un sprijin de 25 de milioane de euro pentru societatea civilă din Republica Moldova¹²⁰. Tabloul local reproduce o tendință documentată la nivel global: raportul Secretarului General al ONU privind agenda FPS din 2025 constată subfinanțarea cronică a organizațiilor de femei¹²¹. Concluzia este că nivelul de implicare a societății civile depinde direct de existența unor mecanisme naționale de finanțare. În lipsa acestora, continuitatea și consistența participării vor rămâne influențate de prioritățile și ciclurile de finanțare ale donatorilor externi.

¹¹⁹ Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, art. 3 alin. (4) și art. 9, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122391&lang=ro; despre întârzierea regulamentului-cadru de finanțare, Centrul CONTACT, Policy Brief privind implementarea Legii nr. 86/2020, 27 octombrie 2023, <https://contact.md/wp-content/uploads/2023/11/Policy-Brief-Implementarea-Legii-86-27.10.2023.pdf>

¹²⁰ Eastern Partnership Civil Society Forum, Eastern Partnership civil society in dire straits, martie 2025, <https://eap-csf.eu/articles/eastern-partnership-civil-society-in-dire-straits/>; Radio Moldova, European Parliament approves €25M for Moldova civil society amid US aid suspension, 2025, <https://radiomoldova.md/p/63583/>

¹²¹ Consiliul de Securitate al ONU, Women and peace and security. Report of the Secretary-General, S/2025/556, 5 septembrie 2025, <https://undocs.org/S/2025/556>

PROVOCARE

**Asumarea instituțională
inegală a Agendei FPS**

A șasea problemă este nivelul neuniform de asumare a Agendei FPS de către instituțiile implementatoare și conducerea acestora. Evaluarea MAI constată că punctele focale de gen și punctele focale pentru implementarea Programului național 1325 sunt percepute frecvent drept executanți unici ai Agendei, deși realizarea obiectivelor presupune responsabilitatea conducerii, a structurilor de resurse umane, a subdiviziunilor de planificare, instruire, comunicare și operațiuni. Transferarea responsabilității către un număr restrâns de persoane limitează integrarea perspectivei de gen în activitatea curentă a instituțiilor.

Instituțiile care au obținut rezultate vizibile în promovarea femeilor au beneficiat de sprijin explicit din partea conducerii. Această constatare arată că existența actelor normative și a punctelor focale este necesară, dar insuficientă fără leadership, responsabilități manageriale, indicatori de performanță și includerea acțiunilor FPS în planurile și bugetele instituționale. Atunci când asumarea este redusă, o parte importantă a cercetării, instruirii, mentoratului și comunicării este realizată de OSC-uri și partenerii de dezvoltare, fără o preluare instituțională suficientă și sustenabilă. Instituțiile implementatoare evidențiază necesitatea instituționalizării punctelor focale de gen și a desemnării unor responsabili pentru planificarea, monitorizarea și raportarea comună a indicatorilor.

Totodată, instituțiile atrag atenția că propunerile OSC-urilor trebuie corelate cu necesitățile operaționale reale din interiorul autorităților, iar Guvernul trebuie să își asume acțiuni clare și măsurabile, fără a transfera responsabilitatea implementării către OSC-uri și partenerii externi.

PROVOCARE

**Localizarea limitată și
reprezentarea incompletă a
grupurilor vulnerabile**

A șaptea problemă este localizarea insuficientă a Agendei FPS. Deși 8 dintre cele 14 organizații care au răspuns colaborează cu autoritățile publice locale, iar 9 din 14 sprijină rețele, grupuri sau platforme locale de femei, implementarea rămâne fragmentară și concentrată în mare parte la nivel central. Zece dintre cele 14 organizații se definesc drept actori de nivel național, iar cooperarea locală este frecvent legată de proiecte temporare. Un răspuns subliniază că actualul Program național 1325 nu atribuie APL-urilor responsabilități explicite, deși violența în bază de gen, siguranța comunitară, participarea femeilor, vulnerabilitatea socio-economică și accesul la servicii se manifestă și se soluționează în mare parte la nivel local.

Raportul de evaluare intermediară constată că implicarea APL-urilor, a grupurilor de acțiune locală și a ONG-urilor din afara capitalei a fost insuficientă. Cooperarea productivă este concentrată într-un număr restrâns de organizații, iar actorii care reprezintă comunitățile rome, persoanele cu dizabilități și tinerii vulnerabili sunt subreprezențați.

Chestionarul confirmă existența expertizei OSC-urilor în lucrul cu femei rurale, refugiate și migrante, femei cu dizabilități, supraviețuitoare ale violenței, femei din UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană, însă această expertiză nu este valorificată sistematic în mecanismele naționale de planificare și monitorizare.

Instituțiile susțin implicarea mai sistematică a organizațiilor din regiuni și a grupurilor vulnerabile. Cancelaria de Stat a accentuat nevoia ca organizațiile locale să retransmită comunităților informațiile și rezultatele proceselor decizionale, iar Biroul politici de reintegrare a indicat Zona de Securitate drept spațiu prioritar, unde APL-urile și OSC-urile reprezintă principalele canale de acces la comunitățile afectate de conflict. Ministerul Muncii și Protecției Sociale a solicitat o legătură permanentă între nivelul central, nivelul local, ONG-uri și grupurile de femei afectate de crize, violență sau alte vulnerabilități.

PROVOCARE

Implicarea redusă a OSC-urilor în monitorizare și colectarea datelor

A opta problemă este participarea limitată a societății civile la monitorizarea indicatorilor, evaluarea rezultatelor și colectarea datelor. OSC-urile produc cercetări, analize și informații calitative despre experiențele beneficiarelor, dar aceste date nu sunt integrate sistematic în raportarea oficială. Lipsa unui cadru comun împiedică realizarea unei evaluări independente și compararea progreselor între instituții, regiuni și perioade.

Evaluarea MAI semnalează date incomplete, serii necomparabile și dezagregare insuficientă pe sexe pentru beneficiari, formări, personal și servicii. Indicatorii sunt uneori prea generali sau nu clarifică ce înseamnă succesul. Exemplul cel mai evident este raportarea a „zero cazuri” de hărțuire în instituții ierarhice, care nu poate fi interpretată corect în lipsa unui canal anonim și credibil de raportare. Pentru societatea civilă, aceste lacune limitează capacitatea de a evalua impactul, de a identifica grupurile insuficient acoperite și de a formula recomandări bazate pe dovezi.

Instituțiile solicită dezvoltarea unor instrumente comune de monitorizare și colectare a datelor, indicatori măsurabili și dezagregați, rapoarte publice regulate și puncte focale pentru raportarea comună. Procuratura Generală a propus desemnarea unor responsabili pentru planificarea și raportarea indicatorilor, iar Oficiul Avocatului Poporului a recomandat implicarea instituției naționale pentru drepturile omului în evaluarea proceselor Programului național 1325. Aceste propuneri pot consolida independența și credibilitatea monitorizării.

PROVOCARE

Capacități organizaționale și instituționale neuniforme

A noua problemă este nivelul neuniform al capacităților de implementare. Toate cele 14 organizații consideră necesare activități suplimentare de instruire, informare sau sensibilizare. Necesitatea nu se limitează la cursuri generale:

OSC-urile solicită consolidarea capacității instituționale, finanțare pentru inițiative locale, proiecte de asistență, mentorat și schimb de experiență, suport metodologic, materiale informative și formate intensive de tip academie.

Dintre cele 13 organizații care au răspuns la întrebarea privind necesitățile proprii, 10 au selectat consolidarea capacităților instituționale, iar 8 au indicat finanțarea inițiativelor locale, proiectele de asistență, instruirile și programele de mentorat sau schimb de experiență.

Fig. 8. Necesitățile OSC-urilor pentru implementarea eficientă a Programului național 1325

Sursa: calculat de autor și autoare în baza chestionarului aplicat organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026), n=14, răspuns multiplu

Numărul de organizații care raportează inițiative pe obiectiv

Răspunsurile calitative arată că sunt necesare competențe specializate în monitorizare și evaluare, analiză de gen, colectarea datelor, securitate digitală, comunicare strategică, asistență psihosocială, prevenirea hărțuirii și elaborarea politicilor bazate pe dovezi. Organizațiile locale au nevoie de instrumente accesibile pentru traducerea obiectivelor PNA în planuri raionale sau comunitare, audituri locale de securitate și mecanisme de referire a cazurilor. În paralel, instituțiile publice au nevoie de formarea conducerii și a echipelor funcționale, astfel încât Agenda FPS să fie înțeleasă și aplicată dincolo de cercul restrâns al punctelor focale de gen.

Din perspectiva instituțiilor, dezvoltarea capacităților trebuie să includă atât personalul public, cât și OSC-urile. Sunt solicitate instruiți comune, schimburi de bune practici, consolidarea cunoștințelor funcționarilor privind modalitățile de cooperare cu societatea civilă și dezvoltarea expertizei pentru monitorizare, comunicare strategică, prevenirea violenței și aplicarea perspectivei de gen la nivel local. Instituțiile consideră că o platformă ar trebui să ofere nu doar dialog, ci și expertiză și sprijin pentru implementare.

PROVOCARE

Vizibilitatea publică redusă, stereotipurile și atacurile online

A zecea problemă privește comunicarea publică și persistența barierelor culturale. Agenda FPS este încă percepută într-un mod restrâns, fiind asociată mai ales cu egalitatea de gen sau cu participarea femeilor în structurile de securitate. Comunicarea publică reflectă insuficient legătura dintre FPS, securitatea umană, reziliența comunitară, prevenirea conflictelor, gestionarea crizelor și răspunsul la amenințările hibride. Vizibilitatea redusă limitează înțelegerea publică și sprijinul pentru măsurile Programului național 1325. Toate cele 14 organizații au identificat stereotipurile și barierele privind rolul femeilor drept dificultate în promovarea lor în funcții decizionale; 10 au indicat lipsa de încredere în sine, iar câte 7 au menționat subreprezentarea și violența, hărțuirea sau discriminarea.

Totodată, numai 6 dintre cele 13 organizații care au răspuns au abordat deja dezinformarea de gen, amenințările hibride sau violența online, deși 9 din 14 consideră combaterea dezinformării un domeniu în care societatea civilă ar trebui să joace un rol mai activ. Diferența dintre relevanța percepută și capacitatea actuală indică necesitatea investițiilor în comunicare strategică, monitorizarea atacurilor, siguranță digitală, sprijin juridic și psihologic pentru femeile vizate și campanii publice privind contribuția femeilor la securitate și pace.

Instituțiile plasează combaterea stereotipurilor de gen printre cele mai importante domenii de implicare viitoare a societății civile. Ele acordă prioritate și informării publicului, lucrului cu tinerii și grupurile vulnerabile, comunicării strategice, combaterii dezinformării de gen și amenințărilor hibride. Această convergență arată că vizibilitatea Agendei trebuie abordată nu doar prin campanii generale, ci printr-un răspuns coordonat la barierele culturale și informaționale care limitează participarea femeilor.

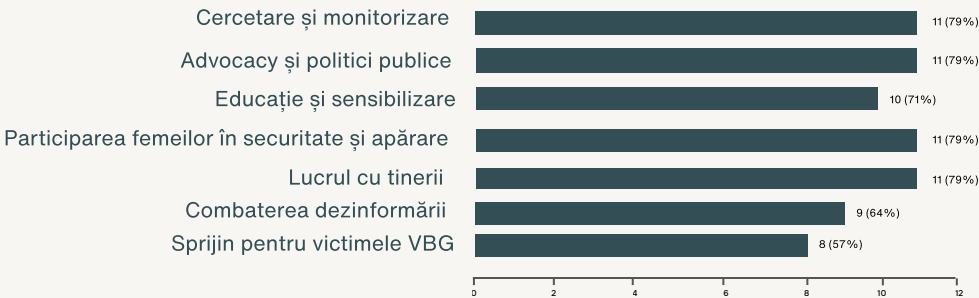

2.4. Direcții prioritare pentru consolidarea rolului societății civile în implementarea Agendei FPS

Există o disponibilitate ridicată a organizațiilor de a continua implicarea: 11 dintre cele 13 OSC-uri care au răspuns planifică proiecte viitoare, iar 13 din 14 consideră necesară elaborarea unui nou Program național 1325 după anul 2027. În același timp, prioritățile indicate depășesc organizarea de activități punctuale. Organizațiile solicită un rol mai activ în cercetare și monitorizare, advocacy, elaborarea politicilor, educație, lucrul

cu tinerii, promovarea femeilor în sectorul de securitate, combaterea dezinformării și sprijinirea victimelor violenței. Aceste direcții sunt compatibile cu lecțiile regionale analizate în Capitolul 1.2: instituționalizarea parteneriatului, co-crearea politicilor, localizarea, monitorizarea independentă, finanțarea clară și conectarea Agendei FPS la reziliență și integrare europeană.

Fig. 9. Domenii în care societatea civilă poate avea un rol mai activ

Sursa: calculat de autor și autoare în baza chestionarului aplicat organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026), n=14, răspuns multiplu

Numărul de organizații care raportează inițiative pe obiectiv

Prioritățile instituțiilor confirmă și completează aceste direcții. Cele mai frecvent indicate sunt combaterea stereotipurilor, informarea publicului, instruirea instituțiilor și autorităților locale, lucrul cu tinerii și femeile din

grupuri vulnerabile, sprijinirea femeilor din sectorul de securitate, comunicarea strategică și combaterea dezinformării, prevenirea violenței și co-crearea Programului post-2027.

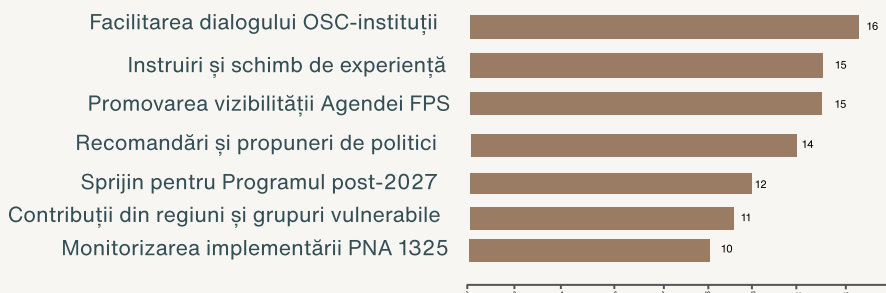
Parteneriat instituționalizat și guvernare în comun a Agendei FPS

Dirrecția prioritară este trecerea de la statutul de participant la consultări la cel de partener permanent de implementare. Modelul european de co-creare și recomandările evaluării MAI susțin instituirea unei Platforme sau a unui Comitet național FPS/1325, cu participarea conducerii instituțiilor implementatoare, a Secretariatului 1325, organizațiilor de femei, OSC-urilor locale, grupurilor care reprezintă comunitățile marginalizate, mediului academic și partenerilor internaționali. Mecanismul ar trebui să aibă un mandat operațional, nu doar consultativ: planificare anuală, examinarea progresului, coordonarea acțiunilor comune, identificarea blocajelor și urmărirea recomandărilor; să fie organizate reuniuni trimestriale și grupuri tematice pentru participare, prevenirea violenței, localizare, comunicare strategică și monitorizare;

sa existe un registru public al recomandărilor OSC-urilor, cu indicarea răspunsului instituțiilor și a stadiului implementării; sa fie o reprezentare echilibrată geografic și tematic, inclusiv organizații rurale, din UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană, organizații ale persoanelor cu dizabilități, rome și de tineret.

Sprrijinul instituțional pentru o asemenea platformă este unanim: toate instituțiile respondente consideră existența sa importantă sau foarte importantă. Rolurile cel mai frecvent atribuite platformei sunt facilitarea dialogului, formularea recomandărilor de politici, promovarea vizibilității Agendei, monitorizarea Programului național 1325, organizarea instruirilor și sprrijinirea elaborării programului post-2027. Instituțiile propun ca mecanismul să fie formalizat, să dispună de un calendar de activitate, o pagină web, reprezentare instituțională și regională, precum și de suport financiar.

Figura 10. Rolurile atribuite de instituții viitoarei platforme a societății civile pentru Agenda FPS

Sursa: calculat de autor și autoare în baza chestionarului aplicat organizațiilor societății civile (iunie-iulie 2026), n=14, răspuns multiplu

Numărul de instituții (răspuns multiplu, n=19)

Percepția organizațiilor societății civile este susținută și de evaluările instituționale oficiale. În avizul transmis în cadrul evaluării intermediare a Programului, Procuratura Generală apreciază drept eficientă coordonarea internă cu Secretariatul 1325, în timp ce cooperarea cu societatea civilă este evaluată ca moderată. Această apreciere confirmă, din perspectivă instituțională, o parte dintre dificultățile semnalate de organizațiile respondente. Totodată, evaluarea indică și posibile soluții: instituirea unui comitet de coordonare la nivel de conducere superioară, care să includă instituțiile implementatoare, organizațiile societății civile și partenerii internaționali, precum și consolidarea Secretariatului 1325 prin alocarea de personal și resurse suplimentare¹²².

Localizarea Agendei FPS și cooperarea cu autoritățile publice locale

Societatea civilă are capacitatea de a transforma Agenda Femei, Pace și Securitate într-un instrument aplicabil la nivel comunitar. Experiența Ucrainei în dezvoltarea planurilor regionale și a coalițiilor locale, precum și inițiativele deja testate în raioanele Ialoveni și Ștefan Vodă, confirmă relevanța unor proiecte pilot de localizare. Zonele prioritare includ Zona de Securitate, UTA Găgăuzia, raioanele de frontieră, comunitățile care găzduiesc refugiați și localitățile expuse polarizării, dezinformării sau vulnerabilităților socio economice.

Elemente cheie ale procesului de localizare pot include:

Elaborarea participativă a planurilor locale FPS sau integrarea obiectivelor FPS în strategiile de dezvoltare și planurile de siguranță comunitară.

Audituri locale de securitate din perspectivă de gen, însoțite de consultări cu femei din mediul rural, femei tinere, refugiate, membre ale minorităților, precum și cu jurnaliste, activiste și profesioniste din serviciile publice.

Constituirea grupurilor raionale de lucru și a rețelelor locale de femei, axate pe securitate umană, prevenirea conflictelor și consolidarea rezilienței comunitare

Implementarea schemelor de mini granturi pentru OSC-urile locale și dezvoltarea unor mecanisme de contractare socială pentru furnizarea de servicii comunitare.

În viitorul Program post-2027, APL-urile ar trebui incluse explicit ca responsabile sau co-responsabile pentru acțiunile cu caracter local, iar OSC-urile să fie recunoscute drept implementatori și furnizori de expertiză și servicii.

Din răspunsurile instituționale rezultă că localizarea trebuie conectată direct la mecanismele centrale. Biroul Politici de Reintegrare recomandă implicarea explicită a APL-urilor din Zona de Securitate în programul post-2027, iar Cancelaria de Stat și Ministerul Afacerilor Externe solicită o participare mai echilibrată a OSC-urilor regionale și mecanisme de feedback către comunitățile pe care acestea le reprezintă.

¹²² Ministerul Afacerilor Interne, Raport de evaluare intermediară a Programului național 1325, Chișinău, martie 2026, secțiunile privind mecanismele de coordonare și direcțiile strategice.

Monitorizare independentă, cercetare și politici bazate pe date

Cercetarea și monitorizarea sunt identificate de 11 dintre cele 14 organizații ca direcții prioritare de implicare viitoare. OSC urile pot completa raportarea oficială prin colectarea de date calitative, consultarea beneficiarilor, evaluarea accesului la servicii și analiza impactului intervențiilor asupra diferitelor grupuri de femei.

Pentru consolidarea unui astfel de mecanism, pot fi dezvoltate următoarele componente:

Un set comun de indicatori, definiții și șabloane, compatibil cu sistemul oficial de monitorizare și cu cerința de dezagregare a datelor pe sexe, vârstă, dizabilitate, regiune și alte criterii relevante.

O platformă publică unică, care să includă planuri, rapoarte, indicatori, bugete, bune practici și nivelul de implementare a recomandărilor.

Evaluări independente tematice, axate pe participarea femeilor, prevenirea hărțuirii, localizare, servicii pentru victime și dezinformarea de gen.

Parteneriate între OSC uri, universități și instituții publice, pentru cercetări aplicative și dezvoltarea de soluții bazate pe dovezi.

Instituțiile publice susțin necesitatea unui sistem comun de monitorizare, bazat pe indicatori clari, date

dezagregate și schimb regulat de informații. Platforma propusă ar putea funcționa și ca infrastructură de date și transparență, prin publicarea rapoartelor, bugetelor, progresului și răspunsurilor la recomandări. Desemnarea punctelor focale pentru planificare și raportare comună ar crea o legătură operațională între monitorizarea oficială și cea independentă, facilitând coerența și complementaritatea proceselor.

Protecție, servicii integrate și reprezentarea grupurilor vulnerabile

Societatea civilă are un avantaj comparativ în accesul la comunități și în furnizarea de servicii adaptate. Domeniile viitoare trebuie să includă prevenirea și combaterea violenței în bază de gen și a traficului de persoane, sprijinul psihosocial, protecția femeilor refugiate și migrante, integrarea socioeconomică, asistența pentru femeile cu dizabilități, femeile rurale, comunitățile rome, mamele singure și femeile din regiunea transnistreană sau UTA Găgăuzia.

OSC-urile pot contribui la dezvoltarea și testarea mecanismelor de referire, la instruirea echipelor multidisciplinare, la evaluarea calității serviciilor și la oferirea unei perspective centrate pe victimă. Modelele integrate, precum Centrul de Justiție Familială și Procedura „EXIT” pentru tranziția persoanelor strămutate către viață independentă, pot fi extinse prin parteneriate stabile cu organizațiile specializate. Ministerul Muncii și Protecției Sociale subliniază necesitatea includerii organizațiilor care

lucrează direct cu femei și fete afectate de crize, conflicte, violență și alte vulnerabilități, iar Biroul Politici de Reintegrare evidențiază relevanța parteneriatelor cu OSC-urile pentru accesul la comunitățile din Zona de Securitate. Aceste perspective susțin dezvoltarea unor acorduri stabile de furnizare a serviciilor și consultare a beneficiarelor.

Leadership, mentorat și participarea femeilor în sectorul de securitate

Unsprezece din paisprezece organizații consideră promovarea participării femeilor în sectorul de securitate și apărare un domeniu în care societatea civilă poate avea un rol mai activ. Experiențele deja existente – mentorat pentru femei din structurile de ordine și apărare, rețele profesionale, cercetări privind barierele în evoluția profesională și sprijin pentru elaborarea regulamentelor anti-hărțuire – pot fi dezvoltate într-un program național coerent. La fel, pot fi dezvoltate:

Programe multianuale de mentorat și coaching pentru femei din poliție, armată, poliția de frontieră, sistemul penitenciar, procuratură, diplomatie și misiuni internaționale.

Rețele și asociații profesionale ale femeilor, inclusiv la nivel regional, cu acces la formare, schimburi de experiență și oportunități de leadership.

Analize periodice ale recrutării, promovării, retenției, echilibrului muncă-familie, hărțuirii și culturii organizaționale.

Instruiri pentru conducerea instituțiilor, astfel încât responsabilitatea pentru implementarea Agendei să nu fie transferată exclusiv punctelor focale de gen.

Instituțiile au indicat drept prioritară reducerea stereotipurilor și barierelor de gen, raportarea discriminării și hărțuirii, concilierea vieții profesionale cu cea de familie și protecția drepturilor femeilor din sectorul de securitate. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră a accentuat necesitatea unor acțiuni privind echilibrul dintre viața profesională și cea familială.

Combaterea dezinformării de gen și consolidarea siguranței digitale

Dezinformarea de gen, discursul de ură și violența online reduc participarea femeilor și afectează încrederea în instituții. OSC-urile pot dezvolta o componentă distinctă a Agendei FPS dedicată amenințărilor hibride și securității informaționale, în cooperare cu instituțiile, mass-media și platformele de fact-checking. Această direcție este deosebit de importantă deoarece mai puțin de jumătate dintre organizațiile respondente au activități actuale în domeniu, deși majoritatea îl consideră relevant pentru viitor.

Elemente esențiale ale unei astfel de componente ar putea include:

Monitorizarea și documentarea atacurilor informaționale și a narațiunilor de discreditare care vizează femeile-lider, funcționare, jurnaliste, activiste și candidate la funcții publice și de conducere.

Programe de alfabetizare media, igienă cibernetică și siguranță digitală pentru femeile și organizații locale.

Mecanisme de sprijin juridic, psihologic și comunicațional pentru femeile vizate de atacuri online.

Protocoale de reacție rapidă, ghiduri pentru comunicatorii instituționali și mass-media, precum și campanii pozitive despre rolul femeilor în securitate, apărare și gestionarea crizelor.

Nouă dintre instituțiile respondente au indicat comunicarea strategică, dezinformarea de gen și amenințările

hibride drept domenii în care societatea civilă trebuie implicată mai activ. Această susținere instituțională creează baza pentru un grup tematic permanent, capabil să combine monitorizarea narațiunilor, formarea personalului, sprijinul pentru femeile vizate și comunicarea publică coordonată.

Educație, tineret, mediul academic și diaspora

Lucrul cu tinerii este indicat de 11 din 14 organizații și la fel 11 din 14 consideră relevantă implicarea diasporei moldovenești, în special a femeilor. Societatea civilă poate conecta Agenda FPS cu educația civică, cercetarea, formarea noilor generații și transferul de expertiză. Sunt necesare module pentru universități, academii de securitate, licee și centre de tineret, programe de formare a formatorilor, stagii și școli de vară, precum și parteneriate de cercetare între instituții și mediul academic.

Diaspora poate contribui prin advocacy în statele de reședință, transfer de bune practici, mentorat, rețele profesionale, mobilizarea resurselor și promovarea participării femeilor din Moldova în comunitățile europene de securitate și pace. Pentru a evita intervențiile dispersate, contribuția diasporei ar putea fi coordonată prin Platforma națională FPS și prin rețele tematice de experți.

Crearea în comun a Programului post-2027 și conectarea la integrarea europeană

Sprijinul aproape unanim pentru un nou Program după 2027 oferă o oportunitate de a corecta lacunele ciclului actual. Programul următor trebuie elaborat prin co-creare, pornind de la o analiză comună a problemelor, consultări regionale și evaluarea impactului asupra grupurilor beneficiare. Rolurile OSC-urilor, APL-urilor și partenerilor de implementare trebuie prevăzute explicit, împreună cu indicatori măsurabili, responsabilități, termene și bugete.

Conectarea Agendei FPS la procesul de aderare la UE este susținută de toate cele 13 organizații care au răspuns la întrebare: 11 în mare măsură și 2 parțial. Agenda poate contribui la reforma democratică a sectorului de securitate, egalitate de gen, stat de drept, drepturile omului, protecția victimelor și reziliența la amenințări hibride. Societatea civilă poate furniza expertiză, monitorizare și date pentru dialogurile sectoriale și rapoartele de progres aferente capitolelor relevante ale negocierilor, inclusiv capitolele 23, 24 și 31.

Instituțiile recomandă implicarea OSC-urilor încă din etapa de inițiere și elaborare a noului program, nu doar în consultarea documentului final. Sunt propuse grupuri de lucru interinstituționale, participarea OSC-urilor la avizare, consultări regionale, indicatori măsurabili și asumarea unui număr mai redus de acțiuni, dar cu impact clar și resurse identificate. Acest model ar permite trecerea de la participare formală la co-creare responsabilă.

Finanțare sustenabilă și consolidarea ecosistemului de implementare

Nicio extindere a rolului societății civile nu va fi sustenabilă fără un model financiar adecvat. Este necesară combinarea resurselor publice, a fondurilor UE, a sprijinului agențiilor ONU și al donatorilor bilaterali într-un cadru predictibil, care să finanțeze atât activități, cât și capacitatea organizațională. Mecanismul ar trebui să includă granturi multianuale pentru organizațiile specializate, mini-granturi pentru inițiative locale, contractare socială pentru servicii și fonduri pentru monitorizare independentă și inovare.

În paralel, instituțiile trebuie să integreze acțiunile FPS în propriile planuri și bugete, iar Secretariatul 1325 să fie consolidat cu personal și resurse suficiente. Partenerii internaționali pot continua să ofere expertiză și sprijin financiar pentru inițierea și dezvoltarea unor intervenții, însă activitățile de bază – coordonarea, monitorizarea, formarea și comunicarea – trebuie acoperite treptat din resurse naționale.

Răspunsurile instituționale susțin existența unui buget distinct pentru dimensiunea de gen, finanțarea publică a mecanismului de cooperare și continuitatea asistenței dincolo de ciclurile de proiect.

Finanțarea ar trebui corelată cu rezultate, indicatori și responsabilități instituționale, astfel încât OSC-urile să completeze capacitatea statului, nu să substituie obligațiile acestuia.

Tabel 2. Cadru orientativ pentru implicarea viitoare a OSC-urilor

Domeniu	Contribuția OSC-urilor	Acțiune imediată	Indicator orientativ
Guvernarea în comun	Planificare, implementare și monitorizare comună.	Crearea Platformei/Comitetului FPS.	Minimum 4 reuniuni/an; procentul recomandărilor cu răspuns.
Localizare	Analize locale, consultări, planuri și rețele comunitare.	3-5 proiecte-pilot regionale.	Număr de planuri locale și grupuri reprezentate.
Monitorizare	Raport alternativ, date calitative și evaluări independente.	Set comun de indicatori și raport anual OSC.	Date dezagregate; recomandări urmărite anual.
Protecție și servicii	Servicii centrate pe victimă și referire multidisciplinară.	Acorduri de parteneriat și contractare socială.	Beneficiare asistate; continuitatea serviciilor.
Leadership	Mentorat, rețele profesionale și analiză instituțională.	Program național multianual de mentorat	Promovări, retenție și participare la conducere.
Dezinformare de gen	Monitorizare, alfabetizare, sprijin și reacție rapidă.	Protocol și grup tematic de răspuns.	Cazuri documentate; persoane sprijinite; instruiți.
Educație și tineret	Curricule, formare, cercetare și participare civică.	Module FPS și program de formare a formatorilor/-toarelor.	Instituții și tineri/-re implicați/-te; produse de cercetare.
Finanțare	Administrarea proiectelor, servicii și inovație locală.	Fond multianual și schemă de mini-granturi.	Pondere finanțării naționale și durată granturilor.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În ansamblu, studiul evidențiază rolul tot mai important al societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în Republica Moldova. Aceasta dispune de expertiză și acces la comunități, însă implicarea sa în Agenda FPS rămâne fragmentată, dependentă de proiecte și insuficient integrată în mecanismele formale ale Programului. În contextul integrării europene, Agenda FPS trebuie valorificată ca instrument transversal de consolidare a drepturilor fundamentale, egalității de gen, bunei guvernări, securității democratice și rezilienței Republicii Moldova.

Modelele europene și regionale analizate confirmă că participarea societății civile este mai eficientă atunci când nu se limitează la consultarea documentelor, ci este integrată în întregul ciclu de politici publice. Instituționalizarea cooperării, crearea în comun a programelor, monitorizarea independentă, existența mecanismelor de feedback și localizarea Agendei reprezintă practici relevante pentru Republica Moldova. Experiența regională demonstrează, în special, că adaptarea obiectivelor naționale la realitățile comunităților permite transformarea Agendei FPS într-un instrument practic de securitate umană, coeziune socială și reziliență.

La nivel național, studiul constată o diferență între nivelul real de implicare a societății civile și statutul său formal în mecanismul de implementare a Programului național 1325. Organizațiile societății civile participă activ la realizarea obiectivelor Programului, însă cadrul actual le poziționează predominant ca parteneri de consultare și expertiză.

Există deja mecanisme de cooperare: Secretariatul Programului 1325, rețeaua punctelor focale de gen, memorandumuri și acorduri bilaterale, precum și Grupul de Inițiativă FPS. Acestea constituie o bază importantă pentru dezvoltarea parteneriatului, dar funcționează în paralel și nu formează încă un mecanism unitar, permanent și prevăzut normativ pentru participarea societății civile. O parte dintre aceste forme de cooperare depind de inițiativele OSC-urilor și ale partenerilor de dezvoltare și, implicit, de durata proiectelor prin care sunt susținute.

Cartografierea realizată în cadrul studiului confirmă amploarea contribuției sectorului asociativ. Contribuția este însă neuniform distribuită între obiectivele Programului. Intervențiile sunt concentrate în special asupra participării și leadershipului femeilor, comunicării, activităților de advocacy, cercetării și monitorizării, precum și prevenirii violenței bazate pe gen și combaterii discriminării. Obiectivele privind dezvoltarea capacităților instituționale și reabilitarea persoanelor afectate sunt abordate printr-un număr mai restrâns de proiecte, iar sprijinul umanitar pentru femeile și fetele afectate de conflict rămâne cel mai puțin acoperit și dependent într-o măsură importantă de finanțarea externă.

O tendință pozitivă este evoluția calitativă a intervențiilor. Proiectele societății civile depășesc treptat modelul axat predominant pe instruiți și campanii de sensibilizare și includ tot mai frecvent cercetare, advocacy, monitorizare independentă, dezvoltare instituțională, mentorat, autonomie economică, mediere și participarea femeilor la procesele decizionale.

O evoluție distinctă este extinderea Agendei către domenii precum securitatea informațională, dezinformarea bazată pe gen, amenințările hibride și siguranța digitală. Discursul de ură, stereotipurile, campaniile de discreditare și violența online împotriva femeilor implicate în viața publică afectează participarea acestora și diminuează încrederea în instituțiile democratice. Integrarea acestor teme în Agenda FPS reflectă adaptarea intervențiilor societății civile la schimbarea mediului de securitate din Republica Moldova.

O altă tendință relevantă este localizarea treptată a Agendei FPS. Inițiativele implementate în UTA Găgăuzia, Zona de Securitate și comunitățile afectate de criza refugiaților demonstrează trecerea de la o abordare predominant instituțională și centralizată către una orientată spre securitatea comunitară și adaptarea intervențiilor la nevoile specifice ale diferitelor regiuni. Totuși, această dimensiune rămâne insuficient dezvoltată, iar autoritățile publice locale și organizațiile regionale nu sunt încă integrate sistematic în arhitectura Programului.

O constatare importantă este diferența de percepție asupra cooperării: instituțiile o evaluează preponderent drept eficientă, în timp ce OSC-urile apreciază implicarea ca moderată și recomandările ca fiind preluate doar parțial. Totuși, cele două perspective converg asupra principalelor dificultăți: resurse insuficiente, comunicare deficitară, mecanisme de dialog slab formalizate, consultări tardive, date fragmentate și participare regională redusă. Această convergență oferă o bază pentru consolidarea unui parteneriat mai structurat.

Finanțarea reprezintă de asemenea una dintre principalele vulnerabilități structurale. Dependenta ridicată de sprijinul partenerilor externi imprimă unei părți a implicării societății civile ritmul proiectelor, și nu întotdeauna ritmul și prioritățile Programului național. Această situație afectează în special continuitatea serviciilor pentru grupurile vulnerabile, inițiativele locale, cercetarea și monitorizarea.

Monitorizarea reprezintă o altă zonă care necesită dezvoltare. Aceasta este orientată încă în mare măsură spre indicatori de realizare – numărul activităților, beneficiarilor sau produselor – în timp ce evaluarea schimbărilor instituționale și sociale pe termen lung este mai puțin dezvoltată. Lipsa unor indicatori comuni, a datelor standardizate și suficient dezagregate și integrarea redusă a informațiilor produse de societatea civilă limitează posibilitatea unei evaluări complete a impactului Programului național 1325.

Dezvoltarea mecanismului de coordonare. În primul rând, acesta ar trebui să dispună de o bază normativă proprie, care să îi asigure continuitatea dincolo de durata proiectelor prin care este inițiat sau susținut. În al doilea rând, mecanismul ar trebui să asigure o reprezentare echilibrată a instituțiilor publice și a societății civile, cu participarea mediului academic, un calendar regulat al reuniunilor, un secretariat cu resurse suficiente și o reprezentare care să includă și organizațiile din afara Chișinăului. Instituționalizarea reprezintă doar punctul de plecare și nu garantează, în sine, eficiența cooperării. Diferențele de percepție identificate nu pot fi diminuate doar prin intensificarea activităților comune, ci prin introducerea unor mecanisme clare și transparente, care să permită ambelor părți să urmărească modul în care contribuțiile lor sunt preluate, valorificate și reflectate în procesul decizional.

Instituirea unui mecanism clar de feedback, inclusiv printr-un registru public al recomandărilor, în care propunerile formulate să fie însoțite de răspunsuri motivate privind acceptarea, preluarea parțială sau respingerea lor. Accesul la date deschise ar completa acest cadru și ar crea condiții pentru o monitorizare independentă și mai transparentă a implementării Programului.

În perspectiva post-2027 există condiții favorabile pentru consolidarea participării societății civile. Crearea unui mecanism permanent, cu temei normativ, mandat clar, resurse și mecanisme de urmărire a recomandărilor, ar face cooperarea mai predictibilă și orientată spre rezultate. Viitorul Program trebuie elaborat prin implicarea OSC-urilor și APL-urilor încă din etapa definirii problemelor și priorităților, cu responsabilități, indicatori, termene și resurse clar stabilite. Astfel, participarea ar putea evolua de la consultare la contribuție directă în elaborare, implementare și monitorizare.

În ansamblu, studiul demonstrează că Republica Moldova dispune deja de expertiză, organizații active, proiecte, mecanisme de cooperare și o bază de cunoaștere suficientă pentru trecerea la o etapă mai matură de implementare a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Principala provocare nu mai este mobilizarea societății civile, ci transformarea contribuțiilor existente într-un sistem coerent, instituționalizat și sustenabil. Pentru perioada rămasă până în 2027 și pentru următorul ciclu programatic, direcția strategică trebuie să fie trecerea de la consultare și cooperare dependentă de proiecte la un parteneriat permanent, coordonat pe domeniile necesare de intervenție și dezvoltare de proiecte, transparent, descentralizat și orientat spre rezultate, conectat cu procesul de integrare europeană, consolidarea guvernării democratice a sectorului de securitate și reziliența comunităților.

RECOMANDĂRI

PENTRU GUVERN, MINISTERUL AFACERILOR INTERNE ȘI CELELALTE AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII PUBLICE DIN SISTEMUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

Instituționalizarea unui mecanism național permanent de cooperare FPS, prin dezvoltarea colaborării între Comisia specializată pentru monitorizarea implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea cu OSC-urile, APL-urile și mediul academic și cu un calendar regulat de activitate.

Consolidarea Secretariatului Programului 1325, prin alocarea resurselor umane și administrative necesare coordonării interinstituționale, relației cu societatea civilă, monitorizării și pregătirii următorului ciclu programatic.

Elaborarea Programului post-2027 cu implicarea OSC-urilor și APL-urilor din etapa analizei problemelor și definirii obiectivelor până la implementare, monitorizare și evaluare. Rolurile, responsabilitățile, indicatorii, termenele și resursele trebuie prevăzute explicit.

Crearea unui registru public al recomandărilor societății civile, în care să fie reflectate propunerea, instituția responsabilă, răspunsul motivat și stadiul implementării.

Instituirea unui mecanism permanent de cartografiere și evidență unificată a proiectelor implementate de organizațiile societății civile, la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, susținut de partenerii de dezvoltare în domeniul Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Mecanismul ar trebui să prevadă raportarea periodică a proiectelor de către OSC-uri și finanțatori, corelarea acestora cu obiectivele și indicatorii Programului național și centralizarea informațiilor la nivelul MAI. Aceasta ar permite evaluarea mai exactă a contribuțiilor, identificarea lacunelor și suprapunerilor, valorificarea rezultatelor cercetărilor și preluarea practicilor cu potențial de instituționalizare.

Dezvoltarea unui sistem comun de monitorizare, cu indicatori măsurabili, definiții și metodologii unitare, date dezagregate și o platformă publică unică pentru rapoarte, rezultate, proiecte și recomandări.

PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE

Includerea explicită a APL-urilor în Programul post-2027, cu responsabilitate comună pentru acțiunile cu dimensiune comunitară.

Pilotarea și extinderea planurilor locale FPS din perspectivă de gen și integrarea obiectivelor FPS în strategiile locale de dezvoltare și siguranță.

Organizarea periodică a consultărilor cu femei din diferite grupuri și dezvoltarea unor rețele locale pentru securitate comunitară, prevenirea conflictelor și reziliență.

Prioritizarea Zonei de Securitate, UTA Găgăuzia, raioanelor de frontieră și a comunităților afectate de refugiați, polarizare, dezinformare sau vulnerabilități socio-economice.

Dezvoltarea unor mecanisme locale de cofinanțare și sprijin pentru inițiativele organizațiilor de femei și ale OSC-urilor comunitare.

PENTRU INSTITUȚIILE DIN SECTORUL DE SECURITATE, APĂRARE ȘI JUSTIȚIE

Integrarea responsabilităților FPS la nivel managerial și în activitatea subdiviziunilor funcționale, astfel încât implementarea să nu fie transferată exclusiv punctelor focale de gen.

Dezvoltarea unor programe multianuale de leadership, mentorat și rețele profesionale pentru femei, însoțite de evaluări privind recrutarea, promovarea, retenția, concilierea vieții profesionale cu cea de familie și prevenirea hărțuirii.

Extinderea acordurilor de cooperare cu OSC-urile specializate, cu planuri comune și indicatori de rezultat.

Asigurarea colectării și publicării unor date comparabile și dezagregate privind participarea femeilor, beneficiarii, serviciile, instruirile, discriminarea și hărțuirea.

Preluarea în procedurile, curriculele și politicile instituționale a metodologiilor și instrumentelor dezvoltate prin proiectele societății civile care și-au demonstrat utilitatea.

PENTRU ORGANIZAȚIILE SOCIETĂȚII CIVILE

Consolidarea cooperării dintre organizațiile active în domeniul FPS și dezvoltarea unei reprezentări comune, inclusiv regionale, în viitorul mecanism național.

Elaborarea periodică a unui raport alternativ de monitorizare, bazat pe o metodologie stabilă și pe indicatori comparabili cu cei ai sistemului oficial.

Adoptarea unor standarde comune pentru colectarea și dezagregarea datelor, astfel încât informațiile produse de OSC-uri să poată completa sistemul oficial de monitorizare.

Extinderea intervențiilor spre domeniile insuficient acoperite: protecție și recuperare, acces la justiție, schimbări instituționale, securitate informațională și localizarea Agendei.

Consolidarea competențelor privind monitorizarea și evaluarea, analiza de gen, politici bazate pe dovezi, comunicarea strategică și siguranța digitală.

Dezvoltarea cooperării cu universitățile, organizațiile de tineret și diaspora pentru cercetare, educație, mentorat și transfer de expertiză.

PENTRU PARTENERII DE DEZVOLTARE

Trecerea graduală de la finanțarea exclusivă a proiectelor punctuale către finanțare multianuală și consolidare instituțională pentru organizațiile cu expertiză FPS.

Crearea unor instrumente dedicate localizării Agendei, inclusiv mini-granturi pentru organizațiile din afara Chișinăului și pentru grupurile insuficient reprezentate.

Susținerea cercetării, monitorizării independente, evaluării ciclului 2023–2027 și transferului bunelor practici internaționale.

Corelarea finanțărilor cu prioritățile Programului național, pentru reducerea suprapunerilor și direcționarea resurselor spre domeniile insuficient acoperite.

Menținerea rolului de finanțare și expertiză, concomitent cu încurajarea asumării progresive de către stat a costurilor activităților de bază.

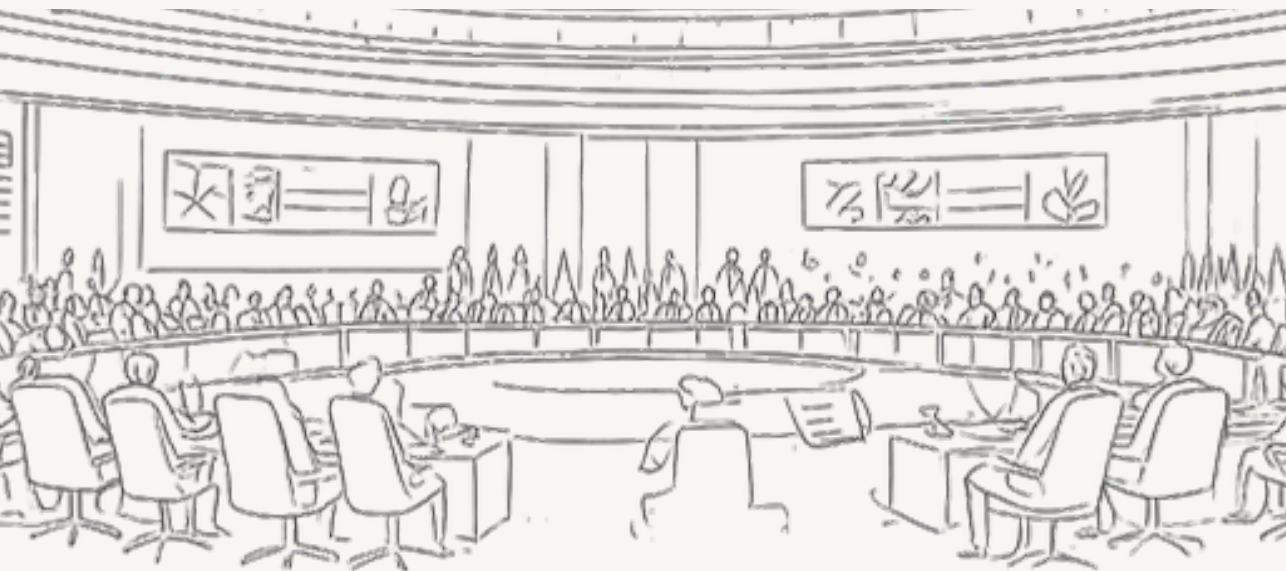
PENTRU INSTITUȚIILE RESPONSABILE DE INTEGRAREA EUROPEANĂ

Integrarea dimensiunii FPS în reformele și mecanismele de monitorizare aferente capitolelor 23, 24 și 31, precum și în documentele naționale de pregătire pentru aderare.

Includerea OSC-urilor active în domeniul FPS în dialogurile sectoriale, consultările privind reformele și procesele de evaluare relevante pentru aderarea la UE.

Valorificarea cercetărilor, rapoartelor independente și datelor produse de societatea civilă în raportarea progreselor Republicii Moldova.

Corelarea Agendei FPS cu reforma sectorului de securitate, reziliența democratică, gestionarea crizelor, combaterea amenințărilor hibride și protecția drepturilor fundamentale.

BIBLIOGRAFIE

1. Consiliul de Securitate al ONU. Rezoluția 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea, 2000. [https://undocs.org/S/RES/1325\(2000\)](https://undocs.org/S/RES/1325(2000))
2. Guvernul Republicii Moldova. Hotărârea Guvernului nr. 152/2023 privind aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 pentru anii 2023–2027. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136486&lang=ro
3. Ministerul Afacerilor Interne. Raport de evaluare intermediară a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 pentru anii 2023–2027, Chișinău, martie 2026 (document anexat studiului).
4. PISA. Chestionar privind contribuția societății civile la implementarea Agendei FPS în Republica Moldova, baza de date și diagrame, 2026 (14 răspunsuri; documente anexate studiului).
5. OSCE. Implementing the Women, Peace and Security Agenda in the OSCE Region, 2020. <https://www.osce.org/secretariat/444577>
6. Government of the Netherlands. Dutch National Action Plan 1325 on Women, Peace and Security 2021–2025. <https://www.nap1325.nl/>
7. Department of Foreign Affairs of Ireland. Ireland's Fourth National Action Plan on Women, Peace and Security 2025–2030. <https://www.ireland.ie/en/dfa/role-policies/international-priorities/peace-and-security/women-peace-and-security/irelands-national-action-plans-on-women-peace-and-security/>
8. NATO. Action Plan for the Implementation of the NATO/EAPC Policy on Women, Peace and Security 2021–2025. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts/187485.htm
9. Cabinet of Ministers of Ukraine. National Action Plan for the Implementation of UNSCR 1325 until 2025. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>
10. PeaceWomen. Ukraine – National and Regional Action Plans 1325. <https://1325ukraine.org.ua/en/home/>
11. Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală LEADER. Studiu privind integrarea Agendei FPS în strategiile de dezvoltare locală și activitatea GAL, 2025. <https://www.reteauarurala.md/wp-content/uploads/2025/01/Studiu-Integrarea-Agendei-FPS-in-cadruul-SDL-si-activitatii-GAL.pdf>
12. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare. Studiu de fezabilitate privind integrarea dimensiunii de gen în structurile de ordine și apărare, 2020. https://progen.md/wp-content/uploads/2020/12/7023_studiul_de_fezabilitate_mai_si_ma_final.pdf
13. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare. Studiu de fezabilitate privind integrarea dimensiunii de gen în instituțiile sectorului de securitate, 2025. <https://progen.md/wp-content/uploads/2025/08/Studiu-ROEN.pdf>
14. AO AFI. Materiale și studii privind egalitatea de gen în sistemul penitenciar și probațiune, 2026. <https://afi.md/rom/noutati/femeile-de-pe-ambe-le-parti-ale-gratiilor-rezultatele-primului-studiu-national-priv-177>
15. Keystone Moldova. Raport privind securitatea umană, cu accent pe persoanele cu dizabilități în UTA Găgăuzia, 2026. <https://www.keystonemoldova.md/wp-content/uploads/sites/4/2026/04/Raport-ajustat-11.03.26-20260401.pdf>
16. Asociația Obștească FĂCLIA. Rețeaua „Femei pentru Securitate Umană și Pace”. <https://www.faclia.md/ro/news/retea-femeile-pentru-securitate-umana-si-pace/femeile-pentru-securitate-umana-si-pace-un-nou-model-de-leadership-feminin-la-ungheni>

ANEXE

Anexa 1. Chestionarul adresat organizațiilor societății civile

CHESTIONAR pentru OSC – Agenda „Femeile, Pacea și Securitatea”

RO: Privind implementarea Agendei „Femeile, Pacea și Securitatea” și a Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU pentru anii 2023–2027.

Acest formular are drept scop colectarea informațiilor relevante care vor fi utilizate la elaborarea unui raport analitic privind contribuția societății civile la punerea în aplicare a Programului național privind Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU (2024–2027).

Acest proces are loc în contextul implementării proiectului „Consolidarea angajamentului privind securitatea umană incluzivă”, finanțat printr-un grant din partea Institutului pentru Raportare despre Pace și Război (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit.

Vă mulțumim anticipat pentru timpul acordat în completarea acestuia. Pe măsură ce raportul va fi finalizat, vom reveni cu informații privind rezultatele procesului.

Prin completarea formularului de aplicare, vă exprimați acordul cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, în conformitate cu legislația aplicabilă.

Email

În ce limbă doriți să completați formularul? / На каком языке вам удобнее заполнить форму?

- ☐ Română
- ☐ Русский

DATE GENERALE

1. Denumirea organizației pe care o reprezentați

2. Organizația activează la nivel

- ☐ Local
- ☐ Național

3. Dacă organizația activează la nivel local, indicați localitatea

4. Indicați regiunea/regiunile în care organizația își desfășoară activitatea legată de Agenda FPS

- ☐ mun. Chișinău
- ☐ Regiunea de Nord
- ☐ Regiunea de Centru

- ☐ Regiunea de Sud
- ☐ UTA Găgăuzia
- ☐ Regiunea transnistreană (malul stâng al Nistrului)
- ☐ La nivel național
- ☐ În afara țării / diasporă

ÎNTREBĂRI PRIVIND IMPLEMENTAREA AGENDEI „FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA”

1. Implementați sau ați implementat proiecte, programe ori inițiative cu referire la Agenda „Femeile, Pacea și Securitatea” (FPS)?

- ☐ Da
- ☐ Nu

1a. Dacă da: indicați o sursă online (link) cu principalele scopuri și rezultate

2. Ați colaborat cu Secretariatul pentru implementarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325, coordonat de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova?

- ☐ Da
- ☐ Nu

2a. Dacă da: formele de colaborare

- ☐ Participare la evenimente
- ☐ Consultări
- ☐ Implicare în activități comune
- ☐ Altele _____

3. Cum colaborați cu instituțiile implementatoare ale PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

4. Ați participat la activități de instruire, informare sau sensibilizare privind PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

- ☐ Da
- ☐ Nu

5. La ce tipuri de activități ați participat în contextul implementării PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

- ☐ Instruiri
- ☐ Mentorat și coaching
- ☐ Ateliere de lucru
- ☐ Campanii de informare și sensibilizare
- ☐ Altele _____

6. Considerați necesare activități suplimentare de instruire, informare sau sensibilizare privind PNA 1325 pe viitor?

- ☐ Da
- ☐ Nu

6a. Dacă da: ce tip de activități considerați necesare (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Instruiri privind implementarea PNA 1325
- ☐ Ateliere de lucru și schimb de experiență
- ☐ Campanii de informare și sensibilizare
- ☐ Mentorat și coaching
- ☐ Elaborarea și distribuirea materialelor informative
- ☐ Instruiri privind egalitatea de gen și combaterea stereotipurilor
- ☐ Instruiri privind egalitatea de gen și combaterea stereotipurilor
- ☐ Activități privind prevenirea și combaterea violenței în bază de gen
- ☐ Instruiri în domeniul comunicării strategice și combaterii dezinformării
- ☐ Activități dedicate femeilor din sectorul de securitate și apărare
- ☐ Instruiri pentru autoritățile publice locale și OSC-uri
- ☐ Activități pentru tineri și tinere
- ☐ Platforme de dialog și cooperare interinstituțională

7. Ați implementat inițiative care contribuie la realizarea obiectivelor PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

- ☐ Da
- ☐ Nu

7a. Dacă da: cărui/căror obiectiv(e) ale PNA 1325 aparțin

- ☐ Obiectivul 1 – Îmbinarea politicilor interne și externe pentru promovarea Agendei FPS
- ☐ Obiectivul 2 – Asigurarea egalității de gen prin încurajarea femeilor să participe activ în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 3 – Participarea femeilor din sectorul de securitate și apărare în consolidarea păcii la nivel regional și internațional
- ☐ Obiectivul 4 – Reducerea barierelor și a stereotipurilor legate de rolul femeilor în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 5 – Asigurarea echitabilă a oportunităților pentru femei și bărbați privind concilierea vieții profesionale cu cea de familie
- ☐ Obiectivul 6 – Consolidarea unui sistem de raportare și consiliere pentru eradicarea discriminării, hărțuirii și violenței în bază de gen
- ☐ Obiectivul 7 – Dezvoltarea unui sistem incluziv de protecție a drepturilor femeilor în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 8 – Consolidarea măsurilor pozitive destinate femeilor pentru reabilitarea în cadrul sectorului de securitate și apărare

- ☐ Obiectivul 9 – Îmbunătățirea și alinierea cadrului legislativ la standardele internaționale privind prevenirea, protecția și reabilitarea persoanelor afectate de conflict
- ☐ Obiectivul 10 – Implementarea cadrului legal pentru asigurarea accesului femeilor la justiție în context de conflict sau postconflict
- ☐ Obiectivul 11 – Consolidarea transparenței și vizibilității în sectorul de securitate și apărare din perspectiva sensibilității la gen
- ☐ Obiectivul 12 – Raportarea și implicarea în procesul de implementare și monitorizare a Agendei FPS

8. Ce lacune identificați în procesul de coordonare a implementării PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

- ☐ Lipsă de capacități
- ☐ Lipsă de interes
- ☐ Lipsă de resurse financiare
- ☐ Lipsă de resurse umane calificate în domeniul egalității de gen
- ☐ Lipsa de înțelegere a importanței aspectelor legate de Agenda FPS
- ☐ Altele _____

9. Colaborați cu autoritățile publice locale (APL) în implementarea inițiativelor asociate PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

- ☐ Da
- ☐ Nu

9a. Dacă da: modalitățile de colaborare (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Organizarea activităților comune
- ☐ Consultări și dialog instituțional
- ☐ Participarea la grupuri de lucru / platforme de cooperare
- ☐ Implementarea proiectelor comune
- ☐ Activități de informare și sensibilizare în comunitate
- ☐ Instruiri și dezvoltare de capacități
- ☐ Elaborarea recomandărilor și propunerilor de politici
- ☐ Schimb de informații și bune practici
- ☐ Sprijin pentru promovarea egalității de gen la nivel local
- ☐ Activități privind prevenirea violenței în bază de gen
- ☐ Cooperare în domeniul comunicării strategice și combaterii dezinformării
- ☐ Implicarea femeilor și tinerilor în activități comunitare
- ☐ Altele _____

10. Sprijiniți crearea sau consolidarea unor rețele, grupuri ori platforme locale de femei (de exemplu, consilii ale femeilor, grupuri de inițiativă comunitară) în contextul Agendei FPS?

- ☐ Da
- ☐ Nu

10a. Dacă da: descrieți pe scurt

11. Activitățile organizației includ în mod direct grupuri de femei și fete aflate în situații de vulnerabilitate? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Femei din mediul rural
- ☐ Femei rome
- ☐ Femei cu dizabilități
- ☐ Femei în etate
- ☐ Femei refugiate sau migrante
- ☐ Femei victime ale violenței în bază de gen
- ☐ Femei din regiunea transnistreană sau UTA Găgăuzia
- ☐ Mame singure / familii monoparentale
- ☐ Nu, activitățile vizează populația generală
- ☐ Altele _____

12. Colaborați direct cu femei din sectorul de securitate și apărare sau cu femei implicate în consolidarea păcii? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- Femei din Armata Națională
- Femei din Poliție / Inspectoratul General al Poliției
- Femei din Poliția de Frontieră
- Femei din serviciile de salvatori și pompieri (IGSU)
- Femei participante la misiuni internaționale de menținere a păcii
- Femei veterane
- Nu colaborăm cu acest grup
- ☐ Altele _____

13. Organizația desfășoară activități de prevenire și combatere a traficului de ființe umane sau de protecție a femeilor migrante, relevante pentru Agenda FPS?

- ☐ Da
- ☐ Nu

13a. Dacă da: tipul activităților

- Informare și prevenire
- Asistență și protecția victimelor
- Reintegrarea victimelor
- Cooperare cu instituțiile de aplicare a legii
- Activități adresate femeilor migrante și din diasporă
- ☐ Altele _____

14. Care sunt, în opinia Dumneavoastră, principalele riscuri, amenințări sau dificultăți privind promovarea femeilor în funcții decizionale?

- ☐ Subreprezentarea femeilor
- ☐ Lipsa de interes
- ☐ Lipsa de încredere în sine
- ☐ Violență în bază de gen / hărțuire / discriminare
- ☐ Existența barierelor și stereotipurilor privind rolul femeii în societate
- ☐ Altele _____

15. Desfășurați activități legate de regiunea transnistreană (malul stâng al Nistrului) sau de procesul de soluționare a conflictului, din perspectiva Agendei FPS?

- ☐ Da
- ☐ Nu

15a. Dacă da: natura activităților (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Măsuri de consolidare a încrederii între cele două maluri
- ☐ Implicarea femeilor în dialog și consolidarea păcii
- ☐ Sprijin pentru femeile și comunitățile de pe malul stâng
- ☐ Activități de informare și sensibilizare
- ☐ Cercetare și monitorizare
- ☐ Altele _____

16. În contextul războiului din Ucraina, organizația a fost implicată în răspunsul la criza refugiaților din perspectiva de gen?

- ☐ Da
- ☐ Nu

16a. Dacă da: tipul implicării

- ☐ Asistență umanitară pentru femei și copii refugiați
- ☐ Protecție împotriva violenței în bază de gen și a traficului
- ☐ Sprijin pentru integrare (educație, ocupare, servicii)
- ☐ Sprijin psihosocial
- ☐ Implicarea femeilor refugiate în activități comunitare
- ☐ Altele _____

17. În opinia Dumneavoastră, crizele recente cu care s-a confruntat Republica Moldova au avut un impact diferențiat (disproporționat) asupra femeilor, relevant pentru Agenda FPS? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Criza refugiaților și de securitate regională
- ☐ Criza energetică
- ☐ Criza economică și inflația
- ☐ Amenințările hibride și dezinformarea
- ☐ Nu am identificat un impact diferențiat
- ☐ Altele _____

17a. Comentarii

18. Organizația a abordat fenomenul dezinformării de gen, al amenințărilor hibride sau al violenței online care vizează femeile (lidere, activiste, candidate, jurnaliste)?

- ☐ Da
- ☐ Nu

18a. Dacă da: modalitățile (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Monitorizarea și semnalarea dezinformării de gen
- ☐ Educație media și alfabetizare digitală
- ☐ Sprijin pentru femeile vizate de atacuri online
- ☐ Campanii de comunicare strategică
- ☐ Cooperare cu instituțiile relevante
- ☐ Altele _____

19. Care sunt necesitățile organizației Dumneavoastră pentru a putea implementa eficient PNA 1325 pentru anii 2023–2027? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Instruiri
- ☐ Conferințe, mentorat și schimb de experiență
- ☐ Proiecte de asistență
- ☐ Școli / academii de vară
- ☐ Suport metodologic și materiale informative
- ☐ Consolidarea capacităților instituționale
- ☐ Finanțare pentru inițiative locale
- ☐ Altele _____

20. Care sunt principalele surse de finanțare pentru activitățile organizației legate de Agenda FPS? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Bugetul de stat / autorități publice
- ☐ Uniunea Europeană
- ☐ Agenții ale ONU (UN Women, UNDP, UNFPA etc.)
- ☐ Donatori bilaterali (state UE, SUA, alte state)
- ☐ Fundații și organizații internaționale
- ☐ Resurse proprii / contribuții private
- ☐ Nu dispunem de finanțare dedicată
- ☐ Altele _____

20a. Considerați finanțarea actuală suficientă și durabilă?

- ☐ Da
- ☐ Parțial
- ☐ Nu

21. Planificați proiecte sau inițiative viitoare în domeniul „Femeile, Pacea și Securitatea”?

- ☐ Da
- ☐ Nu

21a. Dacă da: descrieți pe scurt

22. În ce măsură considerați că OSC-urile au fost implicate în procesul de implementare și monitorizare a PNA 1325 pentru anii 2023–2027?

- ☐ Foarte multe
- ☐ Mult
- ☐ Moderat
- ☐ Puțin
- ☐ Deloc

22a. Argumentați

23. Considerați că opinia și recomandările societății civile sunt luate în considerare de către instituțiile implementatoare?

- ☐ Da, în mare măsură
- ☐ Parțial
- ☐ Foarte puțin
- ☐ Deloc

23a. Exemple / comentarii

24. În opinia Dumneavoastră, care sunt cele mai importante rezultate obținute până în prezent în implementarea PNA 1325?

- ☐ Creșterea nivelului de informare privind Agenda FPS
- ☐ Consolidarea cooperării dintre instituții și OSC-uri
- ☐ Creșterea participării femeilor în procese decizionale
- ☐ Dezvoltarea capacităților profesionale
- ☐ Combaterea stereotipurilor și discriminării
- ☐ Altele _____

25. Care sunt cele mai bune practici și lecții învățate privind implementarea PNA 1325 pentru anii 2023–2027? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ Consolidarea cooperării dintre instituțiile statului și societatea civilă
- ☐ Organizarea activităților comune de informare și sensibilizare
- ☐ Implicarea mai activă a femeilor în procesele decizionale
- ☐ Creșterea nivelului de conștientizare privind Agenda FPS
- ☐ Dezvoltarea parteneriatelor locale și regionale
- ☐ Creșterea cooperării interinstituționale
- ☐ Necesitatea instruirilor continue în domeniul egalității de gen și FPS
- ☐ Importanța comunicării și schimbului de informații între actori
- ☐ Necesitatea combaterii stereotipurilor de gen

- ☐ Importanța implicării tinerilor și comunităților locale
- ☐ Necesitatea consolidării capacităților instituționale
- ☐ Necesitatea unui mecanism mai eficient de coordonare și monitorizare
- ☐ Importanța implicării mass-media
- ☐ Necesitatea unor resurse financiare și umane suplimentare
- ☐ Altele _____

26. Care sunt principalele priorități pentru ultimele luni de implementare ale PNA 1325?

- ☐ Consolidarea cooperării interinstituționale
- ☐ Implicarea mai activă a OSC-urilor
- ☐ Campanii de informare și sensibilizare
- ☐ Instruiri și dezvoltare de capacități
- ☐ Monitorizare și evaluare mai eficientă
- ☐ Identificarea resurselor financiare
- ☐ Elaborarea unui nou Program/Plan de acțiuni post-2027
- ☐ Altele:

27. Ați întâmpinat dificultăți în accesarea informațiilor privind implementarea PNA 1325?

- ☐ Da
- ☐ Nu

27a. Dacă da: specificați

28. Considerați că implementarea Agendei FPS și a Rezoluției 1325 ar trebui corelată cu procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană?

- ☐ Da, în mare măsură
- ☐ Parțial
- ☐ Nu
- ☐ Nu știu

28a. Dacă da: în ce domenii vedeți cele mai importante legături (de exemplu, egalitatea de gen, reforma sectorului de securitate, statul de drept, drepturile omului)?

29. Considerați necesară elaborarea unui nou Program Național privind implementarea Agendei „Femeile, Pacea și Securitatea” după anul 2027?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ Nu știu

29a. Dacă da: care ar trebui să fie principalele priorități?

30. Colaborați cu organizații și parteneri internaționali prezenți în Republica Moldova pe Agenda FPS? (pot fi selectate mai multe opțiuni)

- ☐ UN Women / agenții ONU
- ☐ OSCE / Misiunea OSCE în Moldova
- ☐ Uniunea Europeană (Delegația UE, misiuni UE)
- ☐ NATO / Parteneriatul pentru Pace
- ☐ Organizații internaționale neguvernamentale
- ☐ Ambasade și agenții de dezvoltare
- ☐ Nu colaborăm cu parteneri internaționali
- ☐ Altele _____

31. Ce recomandări aveți pentru îmbunătățirea cooperării dintre societatea civilă și instituțiile statului în domeniul „Femeile, Pacea și Securitatea”?

32. Considerați relevantă implicarea diasporei moldovenești, în special a femeilor, în promovarea Agendei FPS?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ Nu știu

32a. Dacă da: cum ar putea contribui diaspora (de exemplu, advocacy, transfer de expertiză, sprijin financiar, rețele de solidaritate)?

33. În ce domenii considerați că societatea civilă poate avea un rol mai activ în promovarea Agendei FPS?

- ☐ Educație și sensibilizare
- ☐ Combaterea dezinformării
- ☐ Sprijin pentru victimele violenței în bază de gen
- ☐ Cercetare și monitorizare
- ☐ Advocacy și politici publice
- ☐ Lucrul cu tinerii
- ☐ Promovarea participării femeilor în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Altele _____

Vă rugăm să lăsați datele de contact în cazul în care sunt necesare anumite clarificări:

- Nume/Prenume;
- Email și/sau număr de telefon

Prin completarea și transmiterea acestui formular, Dvs. vă exprimați acordul pentru prelucrarea datelor cu caracter personal furnizate (nume/prenume, telefon, email) de către organizator, exclusiv în scopul realizării raportului.

Datele vor fi utilizate pentru:

elaborarea raportului analitic privind contribuția societății civile la punerea în aplicare a Programului național privind Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU (2024–2027).

Datele Dvs. nu vor fi transmise către terți în alte scopuri decât cele menționate mai sus și vor fi stocate în condiții de siguranță, conform legislației în vigoare privind protecția datelor cu caracter personal.

Dvs. aveți dreptul de acces, rectificare sau ștergere a datelor, precum și dreptul de a vă retrage consimțământul în orice moment, printr-o solicitare adresată organizatorilor.

- ☐ Am citit și sunt de acord cu prelucrarea datelor cu caracter personal
- ☐ Nu sunt de acord

Anexa 2. Chestionarul adresat autorităților și instituțiilor publice

CHESTIONAR PENTRU INSTITUȚIILE GUVERNAMENTALE IMPLEMENTATOARE ALE PROGRAMULUI NAȚIONAL 1325 PENTRU ANII 2023–2027

Acest formular are drept scop colectarea informațiilor relevante care vor fi utilizate la elaborarea unui raport analitic privind contribuția societății civile la punerea în aplicare a Programului național privind Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU (2024–2027).

Acest proces are loc în contextul implementării proiectului „Consolidarea angajamentului privind securitatea umană incluzivă”, finanțat printr-un grant din partea Institutului pentru Raportare despre Pace și Război (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit.

Vă mulțumim anticipat pentru timpul acordat în completarea acestuia.

Prin completarea formularului de aplicare, vă exprimați acordul cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, în conformitate cu legislația aplicabilă.

DATE GENERALE

1. Instituția pe care o reprezentați:

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN IMPLEMENTAREA PNA 1325

2. Cum apreciați rolul societății civile în implementarea PNA 1325?

- ☐ Foarte important
- ☐ Important
- ☐ Moderat
- ☐ Redus
- ☐ Nu știu / Nu pot aprecia

Vă rugăm să argumentați pe scurt: _____

3. În opinia instituției Dvs., care sunt principalele contribuții ale societății civile la implementarea PNA 1325?

- ☐ Expertiză tematică
- ☐ Monitorizare și evaluare
- ☐ Activități de informare și sensibilizare
- ☐ Instruiri și dezvoltare de capacități
- ☐ Lucru direct cu femeile și grupurile vulnerabile
- ☐ Advocacy și recomandări de politici
- ☐ Comunicare strategică și combaterea dezinformării
- ☐ Sprijin pentru victimele violenței în bază de gen
- ☐ Altceva: _____

COOPERAREA INSTITUȚIEI CU SOCIETATEA CIVILĂ

4. Instituția Dvs. colaborează cu organizații ale societății civile în implementarea PNA 1325?

- ☐ Da
- ☐ Nu
- ☐ Ocazional

Dacă da/ocazional, indicați formele de colaborare:

- ☐ Consultări publice
- ☐ Grupuri de lucru / platforme de dialog
- ☐ Activități comune de informare sau sensibilizare
- ☐ Instruiri / ateliere / mentorat
- ☐ Elaborarea de recomandări sau politici publice
- ☐ Monitorizare și raportare
- ☐ Proiecte comune
- ☐ Schimb de date, informații și bune practici
- ☐ Altceva: _____

5. Care sunt mecanismele sau instrumentele existente prin care instituția Dvs. colaborează cu societatea civilă pe Agenda FPS?

6. Cât de eficiente considerați aceste mecanisme de colaborare?

- ☐ Foarte eficiente
- ☐ Eficiente
- ☐ Parțial eficiente
- ☐ Puțin eficiente
- ☐ Ineficiente
- ☐ Nu există mecanisme clare

Ce ar trebui îmbunătățit?

DOMENII UNDE SOCIETATEA CIVILĂ AR TREBUI IMPLICATĂ MAI MULT

7. În ce domenii considerați că societatea civilă ar trebui implicată mai activ în implementarea PNA 1325?

- ☐ Monitorizarea implementării PNA 1325
- ☐ Raportarea progresului și colectarea datelor
- ☐ Informarea publicului despre Agenda FPS
- ☐ Instruiri pentru instituții și autorități locale
- ☐ Combaterea stereotipurilor de gen
- ☐ Prevenirea și combaterea violenței în bază de gen
- ☐ Sprijin pentru femeile din sectorul de securitate și apărare
- ☐ Activități în regiuni, inclusiv UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană

- ☐ Lucru cu tinerii și femeile din grupuri vulnerabile
- ☐ Comunicare strategică, dezinformare de gen și amenințări hibride
- ☐ Elaborarea următorului Program Național post-2027
- ☐ Altceva: _____

8. La care obiective ale PNA 1325 considerați că societatea civilă ar trebui să fie implicată mai mult?

Puteți alege mai multe variante

- ☐ Obiectivul 1 – Promovarea Agendei FPS în politicile interne și externe
- ☐ Obiectivul 2 – Participarea femeilor în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 3 – Participarea femeilor la consolidarea păcii
- ☐ Obiectivul 4 – Reducerea stereotipurilor și barierelor de gen
- ☐ Obiectivul 5 – Concilierea vieții profesionale cu cea de familie
- ☐ Obiectivul 6 – Raportare și consiliere privind discriminarea, hărțuirea și violența în bază de gen
- ☐ Obiectivul 7 – Protecția drepturilor femeilor în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 8 – Reabilitarea femeilor în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 9 – Alinierea cadrului legislativ la standardele internaționale
- ☐ Obiectivul 10 – Accesul femeilor la justiție în context de conflict/postconflict
- ☐ Obiectivul 11 – Transparență și vizibilitate în sectorul de securitate și apărare
- ☐ Obiectivul 12 – Raportare, monitorizare și implicare în implementarea Agendei FPS

9. Care sunt principalele obstacole în cooperarea dintre instituțiile statului și societatea civilă în implementarea PNA 1325?

- ☐ Lipsă de mecanisme clare de colaborare
- ☐ Comunicare insuficientă între instituții și OSC
- ☐ Resurse financiare limitate
- ☐ Resurse umane insuficiente
- ☐ Lipsă de expertiză specializată
- ☐ Implicare neuniformă a OSC-urilor din regiuni
- ☐ Consultări organizate prea târziu sau formal
- ☐ Lipsă de date și informații accesibile
- ☐ Altceva: _____

10. Cât de importantă considerați existența unei Platforme a societății civile pentru promovarea și monitorizarea Agendei „Femeile, Pacea și Securitatea” în Republica Moldova?

- ☐ Foarte importantă
- ☐ Importantă
- ☐ Moderat importantă
- ☐ Puțin importantă
- ☐ Nu este necesară
- ☐ Nu știu / Nu pot aprecia

11. Care ar trebui să fie rolul principal al acestei platforme?

- ☐ Facilitarea dialogului dintre OSC-uri și instituțiile guvernamentale
- ☐ Monitorizarea implementării PNA 1325
- ☐ Formularea de recomandări și propuneri de politici publice
- ☐ Colectarea contribuțiilor din regiuni și de la grupuri vulnerabile
- ☐ Promovarea vizibilității Agendei FPS
- ☐ Organizarea de instruirii, schimburi de experiență și activități comune
- ☐ Sprijinirea elaborării următorului Program Național post-2027
- ☐ Altceva: _____

Comentarii / sugestii privind funcționarea platformei:

12. Ce recomandări aveți pentru îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile guvernamentale și societatea civilă în implementarea actualului PNA 1325 și în elaborarea următorului program post-2027?

DATE DE CONTACT

Vă rugăm să lăsați datele de contact în cazul în care sunt necesare anumite clarificări:

- Nume/Prenume;
- Email și/sau număr de telefon

Prin completarea și transmiterea acestui formular, Dvs. vă exprimați acordul pentru prelucrarea datelor cu caracter personal furnizate (nume/prenume, telefon, email) de către organizator, exclusiv în scopul realizării raportului

Datele vor fi utilizate pentru:

elaborarea raportului analitic privind contribuția societății civile la punerea în aplicare a Programului național privind Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU (2024–2027).

Datele Dvs. nu vor fi transmise către terți în alte scopuri decât cele menționate mai sus și vor fi stocate în condiții de siguranță, conform legislației în vigoare privind protecția datelor cu caracter personal.

Dvs. aveți dreptul de acces, rectificare sau ștergere a datelor, precum și dreptul de a vă retrage consimțământul în orice moment, printr-o solicitare adresată organizatorilor.

- ☐ Am citit și sunt de acord cu prelucrarea datelor cu caracter personal
- ☐ Nu sunt de acord

Anexa 3. Lista organizațiilor și instituțiilor participante

Lista autorităților, instituțiilor și structurilor publice participante

1. Structuri guvernamentale de coordonare:

- Cancelaria de Stat;
- Biroul politici de reintegrare.

2. Ministerul Afacerilor Interne și structurile sale

- Ministerul Afacerilor Interne – aparatul central;
- Inspectoratul General al Poliției;
- Inspectoratul General al Poliției de Frontieră;
- Inspectoratul General pentru Situații de Urgență;
- Inspectoratul General pentru Migrație;
- Inspectoratul General de Carabinieri;
- Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne.

3. Instituții din domeniul apărării și securității naționale

- Ministerul Apărării;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Serviciul de Protecție și Pază de Stat.

4. Autorități cu atribuții sectoriale conexe

- Ministerul Afacerilor Externe;
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
- Ministerul Sănătății;
- Administrația Națională a Penitenciarelor, subordonată Ministerului Justiției;
- Serviciul Vamal, subordonat Ministerului Finanțelor.

5. Instituții din domeniul justiției, integrității și protecției drepturilor

- Procuratura Generală;
- Centrul Național Anticorupție;
- Oficiul Avocatului Poporului.

Lista organizațiilor participante:

- Asociația Obștească „Institutul pentru Democrație și Dezvoltare”
- Asociația Obștească „Institutum Virtutes Civilis”
- Asociația pentru Dezvoltare Durabilă Integrată
- Asociația Obștească „Centrul Pro Marshall din Republica Moldova”
- Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare,
- Asociația Obștească pentru Copii și Tineret „Făclia”
- Asociația Obștească „Asociația pentru Combaterea Izolării Informaționale ECOU”
- Asociația Obștească „LEADER”
- Asociația Obștească „Act for Involvement” (AFI)
- Asociația Obștească „Keystone Moldova”
- Centrul de Dezvoltare și Susținere a Inițiativelor Civice „Rezonans”
- Asociația Femeilor din Armata Națională
- Asociația Națională a Femeilor din Procuratură
- Asociația Obștească „MIRKIRAS”

Anexa 4. Sinteza celor zece probleme identificate și a necesităților prioritare în implementarea Agendei FPS

Problemă identificată	Dovadă principală	Efect asupra implementării	Necesitate prioritară
Rol formal neclar al OSC-urilor	Numai 7/14 au colaborat cu Secretariatul 1325; contribuțiile OSC nu sunt reflectate constant în mecanismele Programului.	Implicare neuniformă și dependentă de proiecte sau relații punctuale.	Roluri explicite pentru OSC-uri în planificare, implementare, monitorizare și evaluare.
Cooperare ocazională și consultativă	10/14 evaluează implicarea drept moderată; formele dominante sunt evenimentele și consultările.	Continuitate redusă a cooperării și responsabilitate comună limitată.	Mecanism permanent stat-OSC, cu mandat, calendar și activități comune.
Feedback insuficient	10/14 afirmă că recomandările sunt preluate doar parțial; 2/14 – foarte puțin.	Scade încrederea în consultări și este dificilă urmărirea impactului contribuțiilor.	Registru public al recomandărilor și răspuns motivat din partea instituțiilor.
Coordonare și informații fragmentate	Secretariat cu capacitate limitată; lipsă de sincronizare și a unei platforme unice de raportare.	Dublări, goluri tematice și dificultăți în realizarea monitorizării independente.	Coordonare strategică la nivel de conducere și platformă publică de informații.
Finanțare nesustenabilă	8/14 consideră finanțarea insuficientă; 4/14 – doar parțial suficientă; predomină sursele externe.	Discontinuitate, dependență de donatori și vulnerabilitatea serviciilor locale.	Bugete publice, granturi multianuale, mini-granturi și contractare socială.

Asumare instituțională inegală	Responsabilitatea este transferată frecvent punctelor focale; rezultatele depind de sprijinul conducerii.	Integrare superficială și externalizarea unor activități către OSC-uri și donatori.	Responsabilități manageriale, indicatori de performanță și bugete instituționale.
Localizare limitată	APL-urile nu au un rol explicit în PNA; actorii din afara capitalei și grupurile marginalizate sunt slab integrați.	Nevoile comunităților și ale grupurilor vulnerabile sunt reflectate incomplet.	Planuri locale, audituri de securitate, rețele teritoriale și finanțare locală.
Monitorizare și date insuficiente	Date nedezagregate, indicatori generali, serii necomparabile și implicare redusă a OSC-urilor.	Impactul este dificil de măsurat riguros; problemele și grupurile insuficient acoperite rămân slab reflectate.	Set comun de indicatori, date deschise și raport alternativ anual al OSC-urilor.
Capacități neuniforme	10/14 solicită consolidare instituțională; câte 8/13 solicită instruire, mentorat, asistență și finanțare locală.	Implementare inegală și expertiză insuficient internalizată.	Formare continuă, academii, mentorat și instrumente metodologice practice.
Vizibilitate redusă și atacuri de gen	14/14 indică stereotipuri; numai 6/14 au abordat dezinformarea de gen, deși 9/14 o consideră prioritară.	Participare redusă și risc de retragere a femeilor din spațiul public.	Comunicare strategică, siguranță digitală, sprijin pentru victime și mecanisme de reacție rapidă.

Anexa 5. Lista ONG-urilor care au avut proiecte relevante pentru Agenda Femeile, Pacea și Securitatea

1. Asociația Obștească „AFI”
2. Alianța Femeilor Moldovei
3. AO „Afina”
4. AO „Biaz Gul”
5. AO CRDC
6. AO „Femei pentru Femei”
7. AO „Help”
8. AO Mirkiras
9. AO „Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane”
10. AO „Pas cu Pas, regiunea Sud”
11. Asociația Femeilor Antreprenoare din Moldova
12. Asociația Femeilor din Poliție
13. Asociația Inițiative 4 Pace
14. Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova
15. Asociația pentru Combaterea Izolării Informaționale „ECOU”
16. Asociația pentru Educație „Fără Limite”
17. Asociația Inovatrium
18. Bilkis
19. Centrul de Drept al Femeilor
20. Centrul de Teatru din Moldova
21. Centrul Internațional „La Strada”
22. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
23. Centrul ProMarshall
24. Centrul „Rezonans”
25. Coaliția Națională „Viața fără Violență”
26. Crisis Management Initiative (CMI)
27. Fundația Est-Europeană
28. Fundația Terre des Hommes Moldova
29. Gender-Cent / Gender-Centru
30. Institutul European de Studii Politice din Moldova (IESPM)
31. Institutul pentru Democrație și Dezvoltare (IDD)
32. Institutum Virtutes Civilis (IVC)
33. Platforma pentru Egalitate de Gen
34. Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA)

Anexa 6. Proiecte și inițiative relevante pentru implementarea Programului național 1325

NR	DENUMIREA PROIECTULUI / INIȚIATIVEI	IMPLEMENTAT DE	FINANȚAT DE	OBIECTIVELE GENERALE ALE PROGRAMULUI NAȚIONAL 1325
1.	Abilitarea femeilor refugiate: Centre de carieră pentru femei Link: https://www.facila.md/ro/news/noutati/63-de-femei-stramutate-din-ucraina-cunosc-mai-multe-despre-accesul-la-servicii-si-oportunitati-de-ocupare-in-republica-moldova	Asociația „Făclia”	UN Women; Fondul Femeilor pentru Pace și Asistență Umanitară	O4, O5
2.	Acțiune locală pentru recuperare incluzivă: abilitarea femeilor refugiate și din comunitățile gazdă prin construirea păcii și reziliență economică Link: https://www.facebook.com/platformaegalitatedegen/	Gender-Cent și AO „Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane”	UN Women	
3.	AI fără granițe: Tineri și femei din comunități diverse conectează Moldova prin inovație Link: https://www.ecou.md/project/ai-fara-granite-tineri-si-femei-din-comunitati-diverse-conecteaza-moldova-pin-inovatie	Asociația Combaterăa Informaționale „ECOJ” pentru Izolării	Institutul pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), Guvernul Regatului Unit	O1, O6
4.	Angajament civic pentru împuțnirea tinerilor și femeilor Link: https://www.progen.md/termeni-de-referinta-privind-selectarea-unui-uniei-cercetator-sercetatoare-in-politici-publice-si-expert-a-juridic/	Fundația Est-Europeană și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare	Uniunea Europeană, Guvernul Suediei	O1, O6
5.	Armonie în comunitate: sprijin și integrare Link: https://mirkiras.md/category/news/page/2/	AO Mirkiras	Guvernul Elveției, Helvetas, HEKS/EPER, Moldova, Norwegian Refugee Council	O4, O5
6.	Breaking the Silence: Building Inclusive Systems to Prevent and Address Violence Against Women with Disability Link: https://www.civic.md/anunturi/achizitii/89526-termen-extins-concurs-pentru-selectarea-unei-companii-ce-presteaza-servicii-pr-si-comunicare.html	Asociația pentru Educație „Fără Limite”	Ambasada Finlandei	O2, O3
7.	Campania privind prevenirea hărțurii sexuale la locul de muncă Link: https://www.progen.md/zona-grl-sau-despre-hartuirea-sexuala-din-ecrane-limitele-complimentelor-si-mitul-acceptarii-tactice-in-fandul-tinerilor/	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare	KVINFO	O2, O6
8.	Campania #SurorileDinLut Link: https://www.facebook.com/femeiinfemei/	AO „Femei pentru Femei”	-	O1, O6
9.	Cercetare privind violența psihologică Link: https://www.biazgul.md/	AO Biaz Gul	Coaliția Națională „Viața fără Violență”	O2, O6
10.	Cetățeni Activi, Comunități Prospere Link: https://www.eef.md/ro/cetateni-activi-comunitati-prospere-2021-2026/329	Fundația Est-Europeană	Guvernul Suediei	O1, O6
11.	Combaterăa dezinformării și stereotipurilor Link: https://pisa.md/projects/promovarea-agendei-femeile-pacea-si-securitatea-combaterăa-dezinformari-si-stereotipurilor/	Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA)	UN Women Moldova și Women's Peace and Humanitarian Fund	O1, O6
12.	Consimțământul are vârstă Link: https://www.facebook.com/LaStradaMoldova/	Centrul Internațional „La Strada”	KVINFO	O2, O6

13.	Consolidarea angajamentului privind securitatea umană incluzivă Link: https://www.pisa.md/projects/consolidarea-angajamentului-pentru-o-securitate-incluziva-si-centrata-pe-oameni/	Platforma Initiative de Securitate și Apărare (PISA)	IWPR, FCDO (Regatul Unit)	01, 06
14.	Consolidarea Capacităților Asociației Femeilor din Poliție Link: https://www.facebook.com/WomenPoliceAssociation/	Asociația Poliției Femeilor din Poliție	Suedia, DCAF	01, 03
15.	Construirea păcii durabile și incluzive și consolidarea încrederii și coeziunii sociale pe ambele maluri ale râului Nistru Link: https://www.undp.org/ro/moldova/projects/constructirea-pacii-durabile-si-incluzive-consolidarea-increderii-si-coeziunii-sociale-pe-ambe-le-maluri-ale-nistrului	Asociația Initiative 4 Pace	Oficiul ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), PNUD, UN Women, prin Fondul Național Unit pentru Consolidarea Păcii (UN PBF)	01, 06
16.	Crearea grupului de inițiativă „Femeile, Pacea și Securitatea” Link: https://pisa.md/projects/crearea-grupului-de-initiativa-femeile-pacea-si-securitatea/	Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA)	DCAF – Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate, în cadrul proiectului „Consolidarea Guvernării Sectorului de Securitate în Moldova”, finanțat de Suedia	01, 06
17.	Creșterea rezilienței și excelenței femeilor prin oportunități de angajare incluzive și de calitate Link: https://www.progen.md/termeni-de-referinta-privind-selectarea-companiei-care-va-elabora-documentatia-tehnica-pentru-reparatia-si-amenajarea-unei-grupe-cresa-din-incinta-gradinitei-din-sghidighici-mun-chisinau/	UNFPA și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare	Uniunea Europeană, Guvernul Suediei	03, 04
18.	Cultivarea integrității și dreptății pentru consolidarea securității în cadrul Ministerului Apărării Link: https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=122&obj=9314	Centrul ProMarshall	Fundația Komrad Adenauer (KAS)	01, 03
19.	Demnitate feminină: Transfigurare prin artă Link: https://www.moldova.org/proiect-socio-cultural-demnitatea-feminina-transfigurarea-prin-art/	Centrul de Teatru din Moldova	Fondul Național Unit pentru Populație (UNFPA), cu finanțare din partea Regatului Unit al Marii Britanii	01, 06
20.	Demnitate feminină: Transfigurare prin artă Link: https://www.anmc.md/proiectul-roma-women-4-peacesecurity/	Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova	Institutul pentru Raportare despre Pace și Război, cu suportul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	01, 06
21.	Denim Day Moldova 2026 Link: https://www.facebook.com/unwomenmoldova/	Centrul Internațional „La Strada”	UN Women	02, 06
22.	Deschiderea creșelor de tip familial în raionul Ungheni Link: https://www.facebook.com/reel/983083404450961/	Asociația Femeilor Antreprenoare din Moldova și Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Elveția	01, 03
23.	Dezvoltarea instituțională a organizației Biaz Gul Link: https://www.biazgul.md/	AO Biaz Gul	Coaliția Națională „Viața fără Violență”	03

24.	Enhance Women's Cohesion in Peace Processes Link: https://idd.md/en/service/proiectul-enhances-womens-cohesion-in-peace-processes-and-sustainable-response-in-humanitarian-aid/	Institutul pentru Democrație și Dezvoltare	UN Women și Women's Peace and Humanitarian Fund	O1, O6
25.	Enhancing Access to Critical Protection Services through Boosting the Humanitarian Response Role of Ukrainian and Moldovan Local Women-Led Organizations Link: https://www.biazgul.md/	AO Biaz Gul	HIAS Moldova	O3, O5
26.	EQUALITY CAMP Link: https://egalitatedegen.md/equality-camp-impreuna-impotriva-violentei/	Gender-Centru parteneriat cu Platforma pentru Egalitate de Gen	Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA), cu finanțare din partea guvernelor Statelor Unite ale Americii și Regatului Unit al Marii Britanii	O1, O6
27.	Femei-lidere de astăzi, pacea de mâine Link: https://avahelp.md/eventiment-de-totalizare-a-proiectului-femei-lidere-de-astazi-pacea-de-maine/	AO Help și Asociația Inovatrium	Women's Peace and Humanitarian Fund	O1, O6
28.	Femei pentru Femei: Sprijinirea femeilor antreprenoare din mediul rural Link: https://www.facebook.com/AEFL_MD/	Asociația pentru Educație „Fără Limite”	Guvernul Canadei – Canada Fund for Local Initiatives	O1, O4
29.	Femei pentru Leadership și Bună Guvernare Link: https://ivcmoldova.org/category/proiecte-in-derulare/femei-pentru-leadership-si-buna-guvernare/	Institutum Virtutes Civilis (IVC)	UN Women, Guvernul Suediei	O1, O2, O6
30.	Femeia de pe ambele părți ale grătilor: între echitate și reziliență Link: https://www.af.md/rom/noutati/de-la-date-la-actiune-proiectul-care-redefineste-echitatea-de-gen-in-institutiile-175	AFI și AO „Pas cu Pas, regiunea Sud”	Institutul pentru Raportare despre Pace și Război, cu suportul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	O1, O6
31.	Femeile pentru pace și prosperitate Link: https://www.instagram.com/p/Da2SM4XCl-/	UN Women Moldova și Centrul „Rezonans”	UN Women	O1, O4
32.	Femeile – promotoare ale păcii și coeziunii sociale Link: https://ivcmoldova.org/femei-lider-comunit-i-mai-sigure-un-atelier-despre-pace-i-ncredere-la-nivel-local/	Institutum Virtutes Civilis (IVC)	UN Women, Women's Peace and Humanitarian Fund	O1, O6
33.	Festivalul „Arta & Femeile Moldovei” Link: https://www.nationalmuseum.md/ro/news/archive/festivalul_arta_femeile_moldovei/	Alianța Femeilor Moldovei	Fondul European pentru Democrație, Institutul Cultural Român	O1, O6
34.	Fete și femei – Solidaritate și autonomie, ediția a II-a Link: https://www.facebook.com/femeipfemei/	AO „Femei pentru Femei” și UNICEF Moldova	Guvernul Republicii Coreea	O4, O5

35.	Hărțuirea sexuală lasă urme. Consimțământul, nu. Link: https://www.progen.md/cpd-lanseaza-campania-hartuirea-sexuala-lasa-urme-consimtamantul-nu-fenomenu-afecteaza-unul-din-cinci-tineri/	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare	Agencia Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida)	O2, O6
36.	Implicare civică pentru împuternicirea tinerilor și a femeilor Link: https://www.eef.md/ro/implicarea-civica-pentru-imputernicirea-tinerilor-si-a-femeilor/738	Fundația Est-Europeană	Uniunea Europeană, Guvernul Suediei	O1, O6
37.	Împreună pentru siguranță - cooperare regională împotriva violenței de gen Link: https://crdc.md/noutati/crdc-finalizeaza-proiectul-impuneuna-pentru-siguranta-colaborare-regionala-pentru-combaterea-violentei-de-gen	AO Miriras și AO CRDC	Uniunea Europeană, Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cehe	O2, O6
38.	Împuternicirea Femeilor în Securitatea Națională - editia regională Sud Link: https://www.facebook.com/20531316728/posts/10154009990506729/	Institutul European de Studii Politice Moldova (IESPM)	NATO*	O1, O3
39.	Împuternicirea Femeilor prin Servicii de Violență Bazată pe Gen Link: https://www.gender-centru.md/	Gender-Centru	Fondul Japonez de Dezvoltare Socială	O3, O4
40.	Local Women Peacebuilders' Comparative Advantage Link: https://idd.md/service/proiectul-local-women-peacebuilders-comparative-advantage-integrating-women-peace-and-security-in-the-triple-nexus-of-humanitarian-action-development-and-peacebuilding-in-armenia-azerbaidjan/	Institutul Democratie și Dezvoltare (IDD)	Agencia Austriacă pentru Dezvoltare	O1, O6
41.	MYCS: pentru o societate civilă de tineret mai puternică Link: https://eu4moldova.eu/ro/capacitarea-si-participarea-incluziva-a-tinerilor-promovate-cu-suportul-ue/	Fundația Terre des Hommes Moldova	Uniunea Europeană	O1, O6
42.	ORCA Link: https://www.gender-centru.md/proiecte/orca/	Gender-Centru	Rețele academice europene	O3, O6
43.	Parteneriate pentru liderismul femeilor Link: https://ivmoldova.org/category/proiecte-in-derulare/parteneriate-pentru-liderismul-femeilor-si-buna-guvernare-proiecte-in-derulare/	Fundația „Friedrich Ebert” Moldova și Institutum Virtutes Civills	Uniunea Europeană și Fundația „Friedrich Ebert”	O1, O6
44.	Programul de granturi mici pentru organizațiile locale conduse de femei Link: https://egalitadedegen.md/apel-pentru-propuneri-de-proiecte-privind-prevenirea-violentei-bazate-pe-gen-si-consolidarea-coeziunii-sociale-destinat-organizatiilor-conduse-de-femei/	Platforma pentru Egalitate de Gen	UNFPA	O2, O5
45.	Programul de Granturi „Viața fără Violență” Link: https://sdvmd.net/programme-de-granturi/programul-de-granturi-viata-fara-violenta/	Coaliția Națională „Viața fără Violență”	-	O2, O4
46.	Programul de sprijin pentru fete și femei „Alina” Link: https://www.ipfmd.org/proiecte/	AO „Femei pentru Femei”	Oak Foundation, ARC, Uniunea Europeană, UNICEF	O4
47.	Programul de vouchere „TransFormare” Link: https://www.cdf.md/noutati/programul-de-vouchere-transformare-ofera-sprrijin-femeilor-supravietuitoare-ale-violentei-in-drumul-spre-independenta-economica/	Centrul de Drept al Femeilor	UN Women, Guvernul Suediei	O4

48.	Programul StoP Moldova Link: https://www.civic.md/anunturi/granturi/87904-termen-extins-coalitia-nationala-viata-fara-violenta-lanseaza-apelul-de-granturi-pentru-programul-stop-moldova.html	Coaliția Națională „Viața fără Violență”	StoP e.V. și parteneri	O2, O6
49.	Promovarea Agendei privind Femeile, Pacea și Securitatea Link: https://pisa.md/projects/promovarea-agendei-privind-femeile-pacea-si-securitatea-prin-comunicare-strategica-si-monitorizare/	Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA)	Institutul pentru Raportare despre Pace și Război (IWPR), cu suportul Biroului Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO)	O1, O6
50.	Protecția refugiaților și comunităților gazdă Link: https://cdf.md/proiecte-finalizate/	Centrul de Drept al Femeilor	OSCE	O4, O5
51.	Rețeaua think tank-urilor de gen Link: https://progen.md/	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare	UN Women; Guvernul Suediei	O1, O6
52.	Rolul femeilor în procesele de pace: nevoi, percepții și perspective pentru UTA Găgăuzia Link: https://cmi.fi/2026/01/14/gagauzia-cmi-strengthens-womens-role-in-peacebuilding-and-local-dialogue	Crisis Management Initiative (CMI) și PISA	UN Women, Guvernul Suediei	O1, O6
53.	Servicii sociale eficiente din punct de vedere energetic pentru cazarea temporară a victimelor violenței domestice în UTA Găgăuzia Link: https://www.biazgul.md/	AO Biaz Gul	Fundația Soros Moldova	O4
54.	Solidaritate transfrontalieră feministă și LGBT în Ucraina și Moldova Link: https://www.facebook.com/ngo.afina/	AO Afina și Bilkis	Uniunea Europeană	O2, O5
55.	Sporirea coeziunii femeilor în procesele de pace Link: https://www.facebook.com/progen.md/	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare	WPHF; UN Women Moldova	O1, O6
56.	Susținerea eforturilor multi-sectoriale de prevenire a violenței Link: https://cdf.md/projects-in-derulare/	Centrul de Drept al Femeilor	UN Women Moldova; Suedia	O2, O6
57.	Vocile Leadershipului: Femeile care modelează impactul Link: https://idd.md/service/vocile-leadershipului-femeile-care-modeleaza-impactul/	Institutul Democratie și Dezvoltare (IDD)	UN Women, Women's Peace and Humanitarian Fund	O1, O3
58.	Women Lead Development Link: https://idd.md/service/women-lead-development-femeile-conduc-schimbarea-pentru-pace-si-dezvoltare-durabila/	Institutul Democratie și Dezvoltare (IDD)	IWPR, Guvernul Regatului Unit	O1, O6

